

Gebiedsvisie Veerse Meer 2020-2030

Versie: 21 juli 2021
Vastgesteld

De Gebiedsvisie Veerse Meer 2020-2030 is een gezamenlijk product van de gemeenten Goes, Middelburg, Noord-Beveland en Veere, Rijkswaterstaat Zee & Delta, Waterschap Scheldestromen, de Gebruikersraad Veerse Meer, HISWA-RECRON, Koninklijke Horeca Nederland, Natuurmonumenten, Nederlandse Oestervereniging en Schuttevaer, Nederlandse Onderwatersportbond, Sportvisserij Zuidwest Nederland, Staatsbosbeheer, Stichting Dagattracties Zeeland, Stichting Duinbehoud, Stichting Vrije Recreatie, Toeristisch Ondernemend Zeeland, VEKABO, Vereniging Beroepsvissers Veerse Meer, Visstand Beheercommissie, Watersportverbond, Zeeuws Agrarisch Jongeren Kontakt, Het Zeeuws Landschap, Zeeuwse Milieufederatie, Zuidelijke Land- en Tuinbouw Organisatie en de Provincie Zeeland.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Inleiding	4
1. Kwaliteiten van het Veerse Meer	7
1.1 Visitekaartje.....	9
1.2 Zuidwestelijke delta.....	9
1.3 Zes karakteristieke deelgebieden	10
1.4 Landschapsplan Veerse Meer	13
1.5 Gedachtegoed Nico de Jonge.....	13
2. Uitgangspunten	16
2.1 Gebiedsgericht.....	16
2.2 Zeeuws DNA	16
2.3 Integrale aanpak	16
2.4 Differentiatie en toekomstwaarde.....	16
3. Gebiedstypologieën	18
3.1 Veerse Meer - water.....	20
3.2 Natuuroevers en -eilanden.....	24
3.3 Open agrarisch gebied.....	29
3.4 Dagrecreatieve oever.....	32
3.5 Dammen.....	35
3.6 Bebouwde oever	37
4. Strategie voor ontwikkelingen	41
4.1 Beschermen, versterken en beleven van bestaande kwaliteiten	41
4.2 Ontwikkelen van nieuwe kwaliteiten: de aandachtsgebieden	44
5. Beleidscontext	49
5.1 Gebiedsontsluiting.....	49
5.2 Bestemming Zeeland 2030	50
5.3 Zeeuwse kustvisie.....	50
5.4 Bosvisie.....	51
5.5 Natura 2000, wet Natuurbescherming	51
5.6 Natuurnetwerk Zeeland.....	51
5.7 Landschapsvisie Deltadammen	51
5.8 Gebiedsagenda Zuidwestelijke Delta 2050.....	52
5.9 Regionale Energiestrategie.....	52
5.10 Klimaatadaptiestrategie Zeeland.....	52
5.11 Uitvoeringsprogramma Landelijk Gebied 2021-2030.....	53
5.12 Deltaplan Zoet Water	53
5.13 Beheer en onderhoud convenant Veerse Meer	53
6. Governance en financiering	54
6.1 Governance.....	54
6.2 Financiële kaders	55
7. Actieprogramma	57

Bijlage I – Overgangsbeleid & statuslijst (vastgesteld in Fase 1)	64
Bijlage II – Landschap Veerse Meer	66
Bijlage III – Algemene principes (zoals vastgesteld in Fase 1).....	67
Bijlage IV – Beschermingsgebieden - een eerste beschrijving	72
Bijlage V – Aandachtsgebieden - een eerste uitwerking van opgaven	74
Bronnen.....	80

Inleiding

Sinds de afdamming in 1961 is het Veerse Meer een prachtig brakwatermeer met grote natuurlijke en landschappelijke waarde. Gelegen tussen de Randstad en Antwerpen is het een aantrekkelijke omgeving om te wonen, werken en recreëren. Het gebied is voor Zeeland van grote economische, ecologische en maatschappelijke betekenis.

De Gebiedsvisie Veerse Meer 2020-2030 heeft als doel de kwaliteiten van het gebied te borgen en te versterken, waarbij waterveiligheid, natuur, (verblijfs)recreatie, landbouw, visserij, leefbaarheid en landschap met elkaar in balans zijn. Dit moet ervoor zorgen dat het gebied ook in 2030 en ver daarna toegankelijk en aantrekkelijk blijft voor haar verschillende functies en gebruikers.

Het is een breed gedragen toekomstperspectief, dat door de inzet van de betrokken overheden en maatschappelijke partners tot uitvoering zal komen, vanuit eigen bevoegdheden, verantwoordelijkheden en belangen.

Aanleiding

Begin jaren 2000 leidde een toegenomen recreatieve druk en de achteruitgang van de omgevingskwaliteit van het Veerse Meer ertoe dat de provincie Zeeland het initiatief nam om een integrale Gebiedsvisie voor het Veerse Meer en omgeving op te stellen. Deze werd in 2004 vastgesteld. Inmiddels is een groot aantal onderdelen van die visie gerealiseerd, waaronder het opnieuw verzilten van het meer, maar zijn er ook onderdelen die niet zijn uitgevoerd of inmiddels achterhaald.

Nu, meer dan 15 jaar later, is het Veerse Meer gebied in een nieuwe fase terecht gekomen. De omgevingskwaliteiten van het Veerse Meer staan in toenemende mate onder druk door divers ruimtegebruik, op het land en in het water, een verslechterde waterkwaliteit, natuurwaarden die achteruitgaan, het oorspronkelijke landschapontwerp wordt soms niet meer in acht genomen en er is achterstallig beheer en onderhoud van voorzieningen.

De grote aantrekkingskracht van het gebied zorgde de voorbije jaren ook voor een toenemende recreatiedruk en een daarmee gepaard gaande groei van nieuwe verblijfsaccommodaties of plannen daartoe. Dat levert veel maatschappelijke onrust op. Deze bebouwing kreeg in de loop der jaren immers steeds meer zichtbare invloed op de oevers en het open agrarisch landschap, was slechts ten dele ingepast in de omgeving en stond steeds vaker los van medegebruik door de samenleving. De afspraken uit de Zeeuwse Kustvisie (2017) riepen de vrees op dat dit alleen maar zou doorzetten door verschuiving van recreatieve ontwikkelingen vanuit de kust naar de randen van het Veerse Meer.

Landelijke prognoses geven aan dat de behoefte aan ruimte en voorzieningen voor (verblijfs)recreatie alleen maar zal groeien. De ruimte rond het Veerse Meer voor recreatieve uitbreiding is echter beperkt, want het risico dat het ten koste zal gaan van natuur, het open agrarisch landschap, de openbare oevers en een open zicht langs en van (af) het water is reëel; dit zijn juist dé dragers die het Veerse Meer aantrekkelijk maken, óók voor toerisme en recreatie.

Vanwege de behoefte aan een hernieuwde balans tussen de verschillende functies wordt de noodzaak van een nieuwe Gebiedsvisie door velen gevoeld en geuit. Daarnaast ligt er een aantal opgaven op, in en rondom het Veerse Meer, gericht op het borgen en versterken van de omgevingskwaliteiten van dit waardevolle gebied, waarbij waterveiligheid, natuur, recreatie, landbouw, visserij, leefbaarheid en landschap met elkaar in balans zijn.

De vier gemeenten rondom het Veerse Meer (Goes, Middelburg, Noord-Beveland en Veere), Waterschap Scheldestromen en de Provincie Zeeland hebben daarom in 2019 het initiatief genomen om - in samenspraak met maatschappelijke partners - voor de periode 2020-2030 een nieuwe Gebiedsvisie op te stellen. Rijkswaterstaat sloot zich kort na de start aan bij de initiatief nemende overheden, vanuit haar verantwoordelijkheid voor waterkwaliteit.

Gezamenlijke ambitie

De visie voor het Veerse Meer-gebied vormt de komende jaren voor overheden en maatschappelijke partners de basis voor samenwerking. Deze is gericht op bescherming en kwaliteitsvolle ontwikkeling van een veilig, economisch aantrekkelijk en (ecologisch) gezond en (be)leefbaar gebied als onderdeel van de Zeeuwse Delta. Met dit toekomstperspectief en actieprogramma wordt toegewerkt naar een nieuw ijkmoment in 2030, rekening houdend met het gegeven dat maatschappelijke opgaven en bescherming van het gebied uiteraard een bredere tijdsspanne betrekken.

De samenwerkingspartners¹ onderschrijven deze Gebiedsvisie², vertalen deze waar van toepassing in beleid en eventuele regelgeving en geven uitvoering aan het actieprogramma en het overgangsbeleid³. De Gebiedsvisie vormt een bouwsteen voor de Provinciale Omgevingsvisie en krijgt zijn vertaling in de gemeentelijke Omgevingsplannen.

De visie gaat in op het water, de oevers, strandjes, havens, dorpen, dijken, dammen en het open agrarisch gebied. Om bij toekomstige ontwikkelingen een goede balans te behouden in relatie tot omgevingskwaliteiten, leefbaarheid en economie, worden kader stellende principes beschreven, die recht doen aan de - via participatie van belanghebbenden- geïdentificeerde zorgen en kansen.

De gezamenlijke ambitie is om de komende 10 jaar te focussen op kwaliteitsbewaking van het gebied (bescherming, herstel, onderhoud, beleving), waarbij geen nieuwe permanente ontwikkelingen meer worden toegestaan tenzij deze voldoen aan de in deze Gebiedsvisie omschreven kaders in specifieke gebieden (i.e. aandachtsgebieden). Dit biedt ook de rust om eventuele plannen die nog recht van uitvoering hebben te laten landen in het gebied. De Gebiedsvisie gaat niet in op lopende projecten. Hiertoe is in de Besluitvormingsnotitie Fase 1 (d.d. 18 mei 2020), overgangsbeleid en een statuslijst vastgesteld (zie bijlage I). Deze is onlosmakelijk met deze Gebiedsvisie verbonden.

Betrokken partijen vinden het belangrijk om in de periode richting 2030 te werken aan een nieuwe langetermijnvisie voor 2050. De komende jaren wordt ingezet op een nieuwe balans tussen de verschillende functies in het gebied middels het tegengaan van versterking, onderzoek naar bescherming van de natuurwaarden en natuurherstel (vooral waterkwaliteitsverbeteringen), een verbeterde (verblijfs)recreatieve kwaliteit, het beschermen van zoet watervoorraden rondom het Veerse Meer, een volhoudbare landbouw en betere verkeersontsluitingen. Vanaf 2027 kan op basis van tussentijdse ijkmomenten en uitkomsten van de onderzoeken en andere acties, toegewerkt worden naar een nieuwe toekomstvisie die recht doet aan integrale gebiedsgerichte oplossingen van (komende) maatschappelijke opgaven op de langere termijn.

Uitvoering

Om de ambitie en intenties van deze visie te effectueren, is er inzet nodig in de praktijk. Borging vergt voortdurende aandacht. Daarom wordt met de vaststelling van de Gebiedsvisie een intentieovereenkomst ondertekend waarmee overheden en maatschappelijke partners zich verbinden aan de ambities en afspraken in deze Gebiedsvisie. Voorzien is dat het Breed Bestuurlijk Overleg (BBO) die het ontstaan van deze visie heeft begeleid en aangestuurd wordt gecontinueerd. Het BBO wordt ondersteund door een ambtelijke werkgroep.

¹ Het Zeeuws Landschap, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Zeeuwse Milieufederatie, HISWA-RECRON, Koninklijke Horeca Nederland, Toeristisch Ondernemend Zeeland, Stichting Dag Attracties Zeeland, Stichting Vrije Recreatie, Vekabo, ZLTO, Zeeuws Agrarisch Jongeren Kontakt, Gebruikersraad Veerse Meer, Watersportverbond, Nederlandse Onderwatersportbond, Sportvisserij Zuidwest Nederland, Vereniging Beroepsvissers Veerse Meer, Visstand Beheercommissie, Nederlandse Oestervereniging en Schuttevaer.

² Het standpunt van brancheorganisaties over deze visie kan afwijken van individuele ondernemers- of ledenbelangen. Waar opgaven, kansen of acties private percelen betreffen, gaat uitvoering altijd op basis van vrijwilligheid.

³ Zie bijlage I - Overgangsbeleid en statuslijst (vastgesteld in Fase 1)

Mogelijk kan een kwaliteitsteam van adviseurs bij nieuwe initiatieven zorgen voor kwaliteitsborging en afstemming vanuit een gebiedsbreed perspectief. De gezamenlijke ambitie en visie, en hieraan gekoppeld het actie-/uitvoeringsprogramma zijn het kader waarbinnen de overheden en een evt. kwaliteitsteam in de toekomst initiatieven beoordelen en ontwikkelen. Partijen streven er daarbij naar om door middel van eigen inzet en door het vinden van financiële middelen de realisatie van de Gebiedsvisie mogelijk te maken.

Waar opgaven, kansen of acties private percelen betreffen, gaat uitvoering altijd op basis van vrijwilligheid.

Leeswijzer

Na het schetsen van de belangrijke en unieke landschappelijke kwaliteiten van het Veerse Meer in *Hoofdstuk 1*, worden in *Hoofdstuk 2* de uitgangspunten voor de Gebiedsvisie Veerse Meer benoemd.

Het gebied herbergt een diversiteit aan kwaliteiten en opgaven, die in *Hoofdstuk 3* zijn vertaald volgens zes gebiedstypologieën: Veerse Meer water, natuuroevers en -eilanden, open agrarisch gebied, dagrecreatieve oevers, dammen en bebouwde oevers. In *Hoofdstuk 4* worden de twee van toepassing zijnde strategieën voor ontwikkelingen in het gebied toegelicht. *Hoofdstuk 5* schetst relevante beleidscontext voor de Gebiedsvisie. Ook vanuit andere beleidsvelden worden uitspraken gedaan over ontwikkelingen in het gebied. Het uitgangspunt is dat de in deze visie benoemde uitgangspunten en ambities daarmee in overeenstemming zijn en vice versa. *Hoofdstuk 6* beschrijft onder welke governance structuur de visie tot uitvoering zal worden gebracht en bevat tevens een financiële paragraaf. *Hoofdstuk 7* sluit de Gebiedsvisie af met het actieprogramma voor de komende jaren.

Als *bijlagen* vindt u de volgende documenten:

- Overgangsbeleid, statuslijst uit fase 1
- Het landschapskader
- Algemene principes zoals geformuleerd in fase 1
- De eerste uitwerking van de aandachts- en beschermingsgebieden
- Bronnenoverzicht

1. Kwaliteiten van het Veerse Meer

1.1 Visitekaartje

Het Veerse Meer gebied is een uniek stukje Zeeland. Hier komt nagenoeg de gehele Zeeuwse geschiedenis samen: de ongetemde zeearm en het pas gewonnen polderland in een precair evenwicht, de komst van de Deltawerken en de transformatie tot een recreatielandschap daarna. De voortdurende wisselwerking tussen natuurlijke processen en menselijk ingrijpen heeft geleid tot een divers en afwisselend landschap met een grote aantrekkingskracht op bewoners, recreanten en toeristen. Het is een heerlijk gebied om te fietsen langs dijken, te wandelen in bossen, te luieren langs de oever, actief te zijn op en onder water of te ontspannen in de karakteristieke havens en dorpen of in het stadje Veere. Het is een plek om te ontsnappen aan de dagelijkse sleur of de stad. Het landschap is het visitekaartje - het unique selling point - van het Veerse Meer.

1.2 Zuidwestelijke delta

Het Veerse Meer is onderdeel van het voor Nederland kenmerkende landschap van de Zuidwestelijke delta. Dit landschap heeft zich in de loop van duizenden jaren opgebouwd onder de invloed van sediment en de waterbewegingen van rivieren en de zee. De afzettingen zijn zeer vruchtbaar en vanaf de Middeleeuwen heeft de mens de strijd aangeboden met de zee om op deze gronden gewassen te verbouwen. Voor economisch gewin werd in de loop van de eeuwen nagenoeg de gehele delta ingepolderd. Op basis hiervan is het Veerse Meer gebied in grote lijnen op te delen in zes deelgebieden met elk hun eigen karakteristiek of DNA. De kenmerken van deze deelgebieden gelden als vertrekpunt voor behoud, beheer en ontwikkeling.

1.3 Zes karakteristieke deelgebieden

Veerse Meer - de voormalige zeearm, eilanden en de buitendijkse gebieden, gekenmerkt door de invloed van het water. Het Veerse Meer is een uniek en exemplarisch restant van een vroegmiddeleeuwse zeearm zoals die de Zeeuwse Delta tot de 16de eeuw domineerden. De schorren, slikken, platen en eilanden bieden een inkijkje in de dynamische wordingsgeschiedenis van het gebied en zijn belangrijk voor kust- en moerasbroedvogels (N2000 Vogelrichtlijn). De beleving is afwisselend door de slingerende vorm van het meer, de eilanden en de verschillende verschijningsvormen van de oevers. Het landschapontwerp van Nico de Jonge is van grote invloed op de beleving van het meer.

Walcheren - het eerst ingepolderde land, of Oudland. Gekenmerkt door een fijnmazige, reliëfrijke structuur wat een veelzijdig en afwisselend landschap oplevert met hoger gelegen, slingerende kreekruigen, maar ook lageregelegen poelgronden en voormalige krekken. Het bochtige wegenpatroon en de meidoornhagen, windschutten en bomenrijen zorgen voor een steeds wisselend beeld.

Noord-Beveland - Nieuwland, gekenmerkt door grootschalig en beeldbepalend agrarisch gebruik met een planmatige opzet. Weids en plat met lange zichten die her en der onderbroken worden door dijken of bomenrijen. Rechte wegen benadrukken de beleving van de grote open ruimte. De bossen bij Kortgene, Kamperland en de Schotsman bieden contragewicht aan de open ruimten.

Zuid-Beveland - Nieuwland, lijkt qua landschappelijke beleving op Noord-Beveland, alleen afwisselender door de doorsnijding met de kreekrestanten van de Schengen en de kleinere polders die nadrukkelijk als opeenvolgend op elkaar zijn te ervaren. De inpolderingshistorie van het gebied is hierdoor direct leesbaar. Bijzonder is het Eiland van Wolphaartsdijk dat nu opgenomen is te midden van recentere polders, maar ooit een eiland vormde.

Duinen - kenmerkend reliëfrijk landschap dat door zijn hoogteverschillen en natuurlijke uitstraling een spannend contrast vormt met de achterliggende polders. Langs de kust bevindt zich een dynamisch en veranderlijk landschap met verschillende stadia van duinontwikkeling en plaatselijk zeldzame flora. Achter de Veerse Gatdam, aan de meer-zijde, herinneren de duinen ons aan het verleden als zeearm.

Dammen - Veerse Gatdam en Zandkreekdam, bepalende civieltechnische ingrepen als onderdeel van het Deltaplan met elk hun eigen kenmerkende karakter. De Veerse Gatdam heeft een natuurlijke uitstraling door de duin- en strandaanwas aan de zeezijde; de Veerse Meer zijde is recreatief in gebruik en biedt een fraai panorama over het Veerse Meer. De Zandkreek dam heeft een rustige, technische uitstraling wars van opsmuk, functioneel als waterkering, -doorlaat en verkeersverbinding tussen eilanden.

In deze landschappen vinden we een veelheid aan waardevolle aardkundige, ecologische en cultuurhistorische structuren en elementen die inzicht bieden in de ontstaansgeschiedenis en er hun specifieke karakter aan ontleen. Zij bepalen samen de identiteit, het DNA van de locatie en vormen vertrekpunt en inspiratiebron bij behoud, beheer en ontwikkeling⁴. In de vorige eeuw is hier een nieuwe laag aan toegevoegd met het Landschapsplan Veerse Meer.

Figuur 1: N.M. de Jonge Veerse Meer overzicht (1965) NAI LANDk19.

1.4 Landschapsplan Veerse Meer⁵

Voor het landschap direct rond het Veerse Meer is het iconische landschapsplan Veerse Meer van landschapsarchitecten Nico de Jonge en Ellen Brandes nog altijd beeldbepalend. Met het plan beoogden ze van het Veerse Meer een eigen, recreatieve wereld te maken. Een wereld die zoveel mogelijk fysiek en visueel losgekoppeld was van het agrarische gebruik van de polders. Hiervoor planden zij een nieuwe, moderne landschappelijke laag van in de breedte variërende bosgordels langs de randen van het meer. Dit bracht samenhang, een gevoel van oneindigheid en een doorlopend groen kader. Binnen dit landgoedachtige ensemble kregen de functies hun plek: natuur op de kansrijke platen en slikken en recreatieve functies op aangewezen locaties nabij bestaande kernen of juist als zelfstandige eenheden in het landschap. Om het recreatieve gebruik en de beleving van het Meer te vergroten werd een uitgekende compositie van bosvlakken en eilanden uitgedacht.

1.5 Gedachtegoed Nico de Jonge

Het landschapsplan is samen met de karakteristieken van de deelgebieden bepalend voor het gebruik, de beleving en de identiteit van het Veerse Meer. Ontwikkelingen conformeren zich hieraan en sluiten aan op het gedachtegoed van Nico de Jonge en het landschapsplan. Essentieel hierbij zijn:

Het in stand houden van de schijnbaar eindeloze, groene wereld.

Het Veerse Meer is ontworpen als een aantrekkelijke, groene vakantiebestemming. Een wereld die bewust anders is dan de directe omgeving. De uitgekende aanplant van robuuste bosblokken laat het meer groter lijken dan het is en schept een groene illusie waarin er vrijwel nergens zicht is op 'verstorende' bebouwing. Steeds is er zicht op bosschages of de dijk met de weidsheid van de polders daarachter. Van een afstandje zijn alleen de

⁴ Voor een uitgebreide beschrijving van het landschap Veerse Meer - <https://www.zeeland.nl/ruimte/gebiedsvisie-veerse-meer>

⁵ Tussen 1960 en 1965 ontwikkelde Nico de Jonge en Ellen Brandes het landschapsplan. Hun bijdrage is geanalyseerd en uitgewerkt in J. Janse (2016) Veerse Meer een icoon voor maakbaar Nederland. Vakblad voor Natuur, Bos en Landschap.

kenmerkende stads- en dorpsilhouetten te zien als oriëntatiepunten, pas in de directe nabijheid tonen de havens en recreatierreinen zich. De zichten en zichtlijnen zijn een belangrijk onderdeel van deze compositie.

Bescherm, behoud en ontwikkel de groene horizon rond het Veerse Meer, bijvoorbeeld:

- Bescherm en ontwikkel (revitaliseer) de gerealiseerde bosgebieden, bosschages en bosgordels uit het landschapsplan.
- Versterk en ontwikkel (revitalisering en aanplant) de groene kaders en de groene achtergrond/'rugdekking' van opgaande beplanting rond de verblijfsrecreatierreinen (oud en nieuw) en doe dat in de 'ontwerptaal' van Nico de Jonge, zorg daarnaast voor samenhang:
- Versterk en ontwikkel (revitalisering en aanplant) het interne groene karakter van de recreatierreinen.

Wees voorzichtig met bebouwing op de oevers van het Veerse Meer, bijvoorbeeld:

- De maat en schaal van de bebouwing rond het Veerse Meer relateert zich aan die van de maat van het landschap, de landschappelijke elementen en bestaande historische bebouwing.
- Sta geen bebouwing toe in of op het water en op de waterlijn.
- Zorg dat de dominante zichtlijnen langs de lengteassen van het meer beëindigd worden door of opgaand groen, of een schijnbaar eindeloos open landschap achter een dijk of natuurgebied.
- Houd het agrarische gebied achter de dijken open en agrarisch om het gevoel van weidsheid te behouden.

Een leesbaar landschap met een eigen identiteit

De historische gelaagdheid van het gebied is afleesbaar aan de (cultuur)historische landschapselementen en structuren. De Jonge onderkent hun waarde, nam ze op in het plan en versterkte sommige, zoals de kreken, om hun belevingswaarde te vergroten. Bijvoorbeeld:

- Het Veerse Meer heeft een veelkleurige identiteit door het diverse landschap rond het meer. Houd die diversiteit leesbaar en cultiveer het DNA van iedere plek.
- Respecteer de karakteristieke verschillen tussen het Oudland (Walcheren) en de kleipolders van het Nieuwland (Noord- en Zuid-Beveland).
- Respecteer, integreer en gebruik cultuurhistorische en aardkundige elementen en ensembles (in de planvorming).
- Respecteer de schaal- en karakterverschillen tussen binnen- en buitendijks gebied. Buitendijks waren het van oorsprong natuurlijke platen en slikken met prielen (kreekjes), binnendijks grootschaligere aanwasvelden en het Nieuwland met een geheel andere schaal.
- Respecteer de oorspronkelijke opzet van het Veerse Meer als gebied voor de beginnende en minder ervaren waterrecreant, waarbij beschutting en geleiding van en naar de havens is ontworpen.

Een rijke belevingswereld met wisselende zichten

Het Veerse Meer biedt een rijke en afwisselende belevingswereld. Respecteer de verschillende zichten en zichtlijnen die deze wereld vormgeven. Bijvoorbeeld:

- Behoud en versterk het vrije zicht op het Veerse Meer vanaf de oevers.
- Behoud en versterk de oorspronkelijke compositie van de opgaande beplanting (oevers en eilanden) die de zichten stuurt en kadert en de beleving vormgeeft.
- Houd de lange zichtlijnen over de lengteassen van het Veerse Meer open.
- Behoud de variatie in lengte van zichten over de breedte van het meer.
- Houd de zichten open op de kenmerkende oriëntatiepunten (kerken Wolphaartsdijk, Kortgene en het stadsilhouet van de vesting Veere).
- Voorkom dat (hoge) bebouwing concurreert met de historische silhouetten, gebouwen en zichtlijnen.

Toegankelijk voor iedereen

Hanteer het democratisch beginsel in het gebruik van de oevers, er is niemand met alleenrecht op het gebruik ervan (met respect voor huidig en toekomstig eigendom). Bijvoorbeeld:

- Houd en maak oevers en de oeverzone waar mogelijk en passend openbaar toegankelijk.

- Houd de openbare voorzieningen aan de oevers openbaar (o.a. trailerhellingen, steigers), net als de ligweiden, strandjes

Clustering en zonering van gebruik

Alles heeft zijn plek. Alleen zo blijft de kenmerkende verscheidenheid en rijkheid aan contrasten behouden. De intensieve, recreatieve functies zijn geclusterd en duidelijk begrensd om de kwaliteiten van het natuurlijke en het in cultuur gebrachte landschap optimaal tot hun recht te laten komen. Niet alles kan overal. Maak heldere keuzes. Bijvoorbeeld: zoneer het gebruik. Concentreer intensieve recreatie vormen - verblijfsrecreatie en dagrecreatie - in een beperkt aantal duidelijk begrensde gebieden. Doe dit op zo'n manier dat verschillende zichtlijnen behouden blijven. Hanteer hiervoor in principe de locaties uit het landschapsplan en actualiseer en beperk deze naar daadwerkelijk gebruik en begrenzing.

2. Uitgangspunten

De Gebiedsvisie vertrekt als basis vanuit de volgende vier uitgangspunten:

2.1 Gebiedsgericht

Het belang van deze Gebiedsvisie is dat ontwikkelingen - ook op lokaal niveau - vanuit het gebied als geheel worden beschouwd. Dat is in het verleden te weinig gebeurd, waardoor omgevingskwaliteiten onder druk zijn komen te staan. De draagkracht van een gebied heeft grenzen; ontwikkelingen op de ene oever bepalen mede wat mogelijk is aan de overkant. Daarnaast hebben landschappelijke ingrepen steeds een andere impact op het zicht en de beleving van op het water en vanaf het land of beschouwd 'vanaf de overkant'.

Beleid dat uit de visie voortkomt moet zorgen voor zorgvuldig gebruik van de omgeving rondom het meer, met respect voor de landschappelijke waarden en leefomgeving en de juiste impulsen bieden voor een gevarieerde (recreatieve) markt. In navolging van Nico de Jonge (zie 1.5) blijven de hoofdfuncties van het Veerse Meer recreatie en natuur(beleving), gebufferd door een dijk en een landschappelijke gordel van natuur, agrarische bedrijvigheid en dorpse en recreatieve woonfuncties.

2.2 Zeeuws DNA

Door bij alle ontwikkelingen bewust en consequent prioriteit te geven aan de Zeeuwse ruimtelijke identiteit, de identiteit van de eilanden (gemeentelijk en regionaal DNA⁶) en specifieke gebieden als het Veerse Meer e.o., wordt de herkenbaarheid steeds groter. Zeeland biedt rust, ruimte en genieten. Er zijn verstilde dorpjes en monumentale steden. Zeeland is ook scheepvaart, de Deltawerken en industrie. Juist de wisselwerking tussen water en land maakt Zeeland zo bijzonder. Het Zeeuwse landschap is vlak en uitgestrekt, met bijna altijd een horizon als vergezicht. Elk eiland heeft zijn eigen karakteristieke open polders, waar het Zeeuwse licht altijd vrij spel heeft. Binnendijken vormen een kloeke markering van de kavels akkerland en zijn kronkelende herinneringen aan het van de zee teruggewonnen land. Waar je ook bent in Zeeland, de zee is altijd dichtbij! De Zeeuwse wateren zijn veelzijdig, je kunt er niet alleen vissen, zeilen of waterskiën; de Delta is ook een paradijs voor onderwatersporters.

2.3 Integrale aanpak

Behoud, versterking en een vergrote beleving van de gebiedskwaliteiten staan centraal. Waar deze kwaliteiten onder druk staan, wordt gewerkt aan bescherming en herstel. Wanneer diverse opgaven op een locatie samenkomen, worden deze integraal opgepakt, o.m. door het creëren van nieuwe landschappelijke kwaliteiten (hoofdstuk 1) gecombineerd met een kwaliteitsimpuls voor (verblijfs)recreatieve ontwikkelingen en voorzieningen. Er is aandacht voor de verbinding met de samenleving, andere sectoren en opgaven, waardoor er een verbeterde samenhang van (nieuwe) functies in het gebied komt. Hierdoor wordt de algehele kwaliteit en regionale identiteit van het gebied versterkt.

2.4 Differentiatie en toekomstwaarde

Rondom, op en in het Veerse Meer is een waaier aan mogelijkheden voor recreatie en beleving, met de focus op het water. Vanuit havens of oevers kun je tal van watersporten beoefenen. Fietsen of wandelen langs de oevers zorgt voor een prachtige natuurbeleving. Er wordt werk gemaakt van een breed palet aan (ver)nieuwe(nde) gebruiksmogelijkheden en bestaande kwaliteiten worden versterkt, zodat de eigenheid en herkenbaarheid van het gebied kan worden gewaarborgd.

Als identiteitsbepalende context voor het Veerse Meer worden gezien⁷: (op en onder) het water, de landelijkheid, de natuurlijkheid, de kleinschaligheid, het 'familie-gebeuren', het (lokale) ondernemerschap, de landschaps- en cultuurhistorie, de afwisseling tussen licht en duisternis, tussen luwte en openheid.

⁶ Website: <https://www.zeeland.nl/over-zeeland/laat-zeeland-zien>

⁷ Verslag Startbijeenkomst Fase 1, 18 november 2019

Door en naast het versterken en ontwikkelen van deze bestaande kwaliteiten, wordt ruimte gecreëerd voor nieuwe markten als ze bij het gebied passen en het niet verder belasten. Te denken valt o.m. aan (tijdelijke) foodconcepten, beleven van cultuur(historie), toevoeging van funsporten met aandacht voor seizoensverlenging en doordoor spreiding van recreatiedruk.

3. Gebiedstypologieën

Het Veerse Meer gebied kent diverse types gebieden en bebouwingsferen, die elk hun eigen kwaliteiten en functies herbergen. Dit is bepalend voor hoe de basisprincipes⁸ van de Gebiedsvisie worden toegepast.

Hieronder treft u de kaart met de beschrijving van de verschillende gebiedstypologieën. Steeds wordt ingegaan op het perspectief voor 2030, de opgaven die er gelden, de principes die er van toepassing zijn en eventuele kansen en risico's voor dit type gebied. De acties die daaruit voortvloeien worden gebundeld in *Hoofdstuk 8 Actieprogramma*.

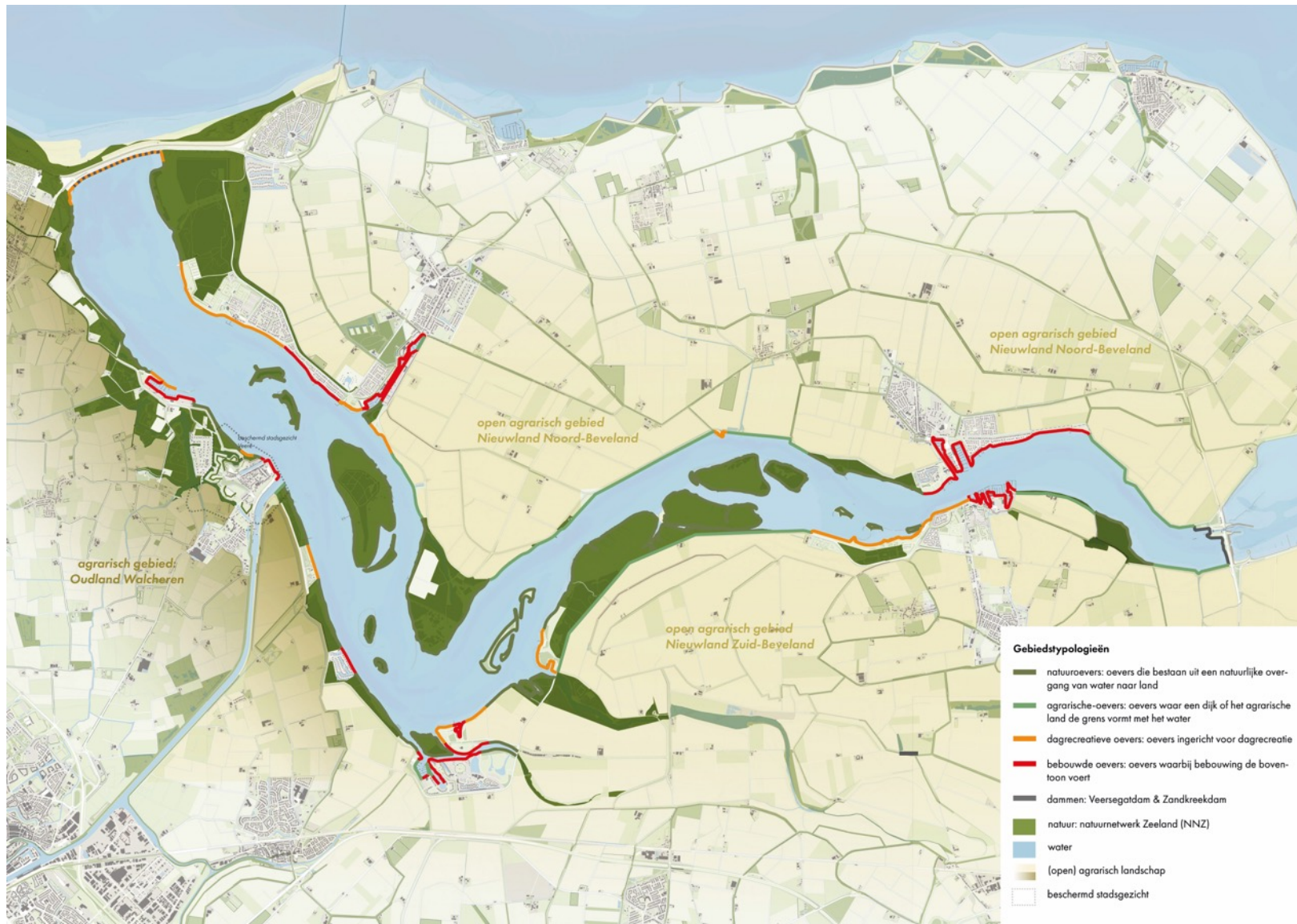
In de volgende paragrafen (3.1 t/m 3.6) komen aan bod:

- Veerse Meer - water
- Natuuroevers en -eilanden
- Open agrarisch gebied en oevers
- Dagrecreatieve oever
- Dammen
- Bebouwde oever

---

⁸ Principes vastgesteld in Fase 1 van de Gebiedsvisie, zie bijlage III

Figuur 2: Overzichtskartaat gebiedstypologieën.

3.1 Veerse Meer - water

3.1.1 Perspectief 2030

Een strategische verkenning naar de problematiek rondom waterkwaliteit heeft geleid tot een pakket van maatregelen, die in uitvoering zijn. De waterkwaliteit wordt voortdurend gemonitord, waardoor eventuele verstoringen vroegtijdig worden gesignaleerd. De verbeterde waterkwaliteit heeft het Veerse Meer en omgeving een boost gegeven. Zowel de positie van het gebied als één van de toeristische waterhotspots van Noordwest-Europa als die van drager van bijzondere internationale natuurwaarden, beschermd onder Natura 2000, is versterkt. Toeristen zien het Veerse Meer als hét gebied waar natuur en recreatie in harmonie samengaan.

Het Veerse meer heeft een belangrijke ecologische functie voor en door de aanwezige broedvogels en het gebruik van het gebied door trekvogels. Deze belangrijke natuurwaarden zijn meer in balans gebracht door zonering en beschermde gebieden, zonder de ruimte voor recreatie, visserij of landbouw te beperken. Het gebruik van de eilanden is aan regels gebonden: sommige eilanden zijn primair voor recreatie en vertier, andere voor natuur(ontwikkeling). Daardoor gedijen flora en fauna goed op speciaal aangewezen eilanden en de randen van het meer. Ook de vogelpopulatie, beschermd onder de Vogelrichtlijn, profiteert van de zonering en is zowel in omvang als diversiteit toegenomen. Eilanden beoogd voor recreatie zijn van solide steigers voorzien en hebben een sanitaire voorziening die horen bij deze tijd. Financiering is geborgd in het beheers- en onderhoudsconvenant en alle gebruikers dragen eraan bij. Op zwemlocaties is de groei van Japanse oesterschelpen structureel aangepakt.

De verbeterde waterkwaliteit maakt het Veerse Meer aantrekkelijker voor watersporters met een grote diversiteit aan activiteiten op, in en onder water. De benodigde informatie over dit ruime aanbod aan activiteiten is via digitale middelen zeer toegankelijk voor recreanten. De beleving van het Veerse Meer wordt verder gestimuleerd doordat diverse watersportverenigingen spannende competities organiseren waarbij jong en oud strijden voor de 'Veerse Meer Bokaal'. Jaarrond worden er in gezamenlijkheid wedstrijden georganiseerd. De onderwaterwereld floreert, zo ook de duiksport, gefaciliteerd door goede voorzieningen.

Regulering heeft gezorgd voor een borging van het bevaarbaar wateroppervlak. Door gericht zand te winnen zijn ondieptes weggenomen, is op smalle plaatsen de vaargeul ruimer gemaakt en bespaard op vaarwegmarkering. Zowel beroeps- als recreatievaart hebben daar baat bij en het komt de veiligheid ten goede. De recreatievaart op het Veerse Meer heeft bovendien meegewerkt aan een duurzame transitie, waardoor de oase van rust versterkt.

Het bufferen van voldoende zoet water is belangrijk voor natuur en landbouw. De zoet watervoorraden (in de ondergrond) worden aangevuld in de wintermaanden en kunnen daardoor in de zomermaanden benut worden. Daarnaast zorgen de keuzes (waar dit mogelijk is) richting zouttolerante gewassen voor een ander landgebruik aan de oevers van het meer. Naast recreatief gebruik is sportvisserij en de duurzame kleinschalige beroepsvisserij in balans met de omgeving en haar gebruikers en genieten bezoekers van Veerse "Fruits de mer" in de horeca.

3.1.2 Opgaven 2020-2030

Het Veerse Meer - beschermd vanuit Natura 2000 en Kader Richtlijn Water - is een voormalig onderdeel van het Schelde estuarium. Na de aanleg van de Veerse Dam in 1961 verdwenen eb en vloed uit het gebied. Het ontwikkelde zich als brakwatermeer; ruim 2000 hectare schorgebied kwam permanent droog te liggen. Medio 2004 is een doorlaat naar de Oosterschelde in gebruik genomen (de "Katse Heule"). De instroom van Oosterscheldewater deed het zoutgehalte in het Veerse Meer stijgen en verbeterde de waterkwaliteit. Langs de andere kant zorgde de inbreng van Oosterscheldewater ook voor het intreden van Japanse oesters en krabben en een toename van kwallen in het Veerse Meer en veroorzaakte verzilting in omliggende gronden. De eilanden zijn rustgebieden voor overwinterende watervogels en doortrekkende visetende vogels. Daarnaast is het gebied belangrijk als hoogwatervluchtplaats en foerageerplek voor steltlopers, wanneer het water in de Oosterschelde hoog staat.

Momenteel staat het aquatisch ecosysteem (waaronder de waterkwaliteit) in het Veerse Meer onder druk vanwege incidentele vissterfte, zuurstofloosheid of -armoede, verkleuring van het oppervlaktewater, afnemende dichtheid van bodemdieren en een toename aan kwallen, Japanse oesters en wieren.

Klimaatverandering beïnvloedt niet alleen de waterkwaliteit, maar ook de robuustheid van het watersysteem. Door zeespiegelstijging neemt de wateruitwisseling tussen het Veerse Meer en de Oosterschelde af. Het klimaatrobuustheidsonderzoek versterkt de urgentie van het (systeem)verkennd onderzoek naar de huidige status en ontwikkeling van waterkwaliteit en onderwaterleven, omdat het huidige waterbeheer geen of nauwelijks handelingsruimte heeft en er al waterkwaliteitsissues spelen. De aan de waterkwaliteit gerelateerde functies (natuur, beroepsvisserij, sportvisserij, waterrecreatie, landbouw, ..) ondervinden negatieve effecten. Voor waterpeil gerelateerde functies (beroepsscheepvaart, recreatievaart, landbouw, woonomgeving, natuur ...) ligt het knippunt voor het nemen van (extra) maatregelen bij een grotere zeespiegelstijging⁹.

De meest urgente opgave, die voor alle functies en gebiedstypologieën van belang is, is het inzetten op een betere waterkwaliteit. Eventuele no-regret maatregelen kunnen na de planstudie van Rijkswaterstaat in 2023 opgepakt worden. Hierin zal een optimum gezocht moeten worden tussen de wensen vanuit landbouw, (water)recreatie, beroeps- en sportvisserij en de natuur. In de gesprekken over het waterbeheer dient ook aandacht te worden besteed aan het peilbeheer (winter- en zomerpeil) en het beperkte getijverschil.

Ook de diversiteit aan gebruikers en gebruiksmogelijkheden, zowel recreatief als beroepsmatig, waar het Veerse Meer voor gekend is, brengt uitdagingen met zich mee. Recent zien we een intensiever gebruik van de aanwezige vloot, hoewel de draagkracht van het meer nog in verhouding is tot het aantal boten op het water. De verwachting is dat deze balans ook in de toekomst behouden blijft. Wel is er een tendens naar gemiddeld grotere recreatievaartuigen, hetgeen een uitbreiding van het steigeroppervlak vraagt. Daarnaast zorgt de groei aan (recreatie)woningen aan het Veerse Meer voor een toename aan ligplaatsen die niet openbaar toegankelijk zijn. Voor de recreatieve beleving van het Veerse Meer is het behoud van openbaar toegankelijke oevers, aanlegsteigers en trailerhellingen van groot belang.

Publieke voorzieningen behoeven onderhoud of vervanging. Investerings in onderhoud en het vernieuwen van bestaande voorzieningen is in beginsel een thema voor de Gebruikersraad Veerse Meer, die het beheer en onderhoud van publieke voorzieningen door het Waterschap opvolgt en financiert via een Convenant. De partijen die deze visie ondersteunen vinden het belangrijk dat gestreefd wordt naar kwalitatief goede c.q. verbeterde voorzieningen, zonder achterstallig onderhoud.

Diversiteit in functies kan worden versterkt door te zoeken naar een onderscheidende identiteit van de jachthavens en in te zetten op dagrecreatief en seizoen verlengend gebruik van het Veerse Meer. De 24 uursregeling zorgt ervoor dat iedereen van de mooie plekken van het Veerse Meer kan genieten, maar de handhaving behoeft aandacht. Bovendien mag het aanbod in het huursegment breder worden getrokken: je kunt

⁹ Klimaatrobuustheid van het waterbeheer van het Veerse Meer, Deltares, 2021

een fiets huren in de stad, je kunt een SUP-board huren aan het Veerse Meer. Een meer toegankelijke manier om de huurder van 'een vaartuig' te informeren, draagt bij aan gastvriendelijkheid in het gebied.

Door het diverse en intensieve gebruik van het water en haar oevers staan natuurwaarden nogal eens onder druk. Zonering in ruimte en tijd zou hierin van betekenis kunnen zijn.

Ook de veiligheid op het water staat door het intensieve gebruik en door onwetendheid en onervarenheid van recreanten soms onder druk. Nautische informatie die specifiek en exact is kan hierbij helpen. Het weghalen van onnodige hindernissen kan de beleving en veiligheid van de recreatievaart ten goede komen. In de zonering is ook aandacht voor de onderwaternatuur en de duiksport van belang. Meer aandacht voor de bereikbaarheid en voorzieningen voor interessante duikstekken en een goede afstemming en inbedding van de diverse visserijactiviteiten is vereist.

3.1.3 Principes

De volgende algemene principes zijn van toepassing op deze gebiedstypologie¹⁰:

- *Behoud, bescherm en versterk natuurkwaliteiten en landschapswaarden.*
- *Behoud oorspronkelijke ontwerpprincipes voor optimale beleving.*
- *Laat ontwikkelingen bijdragen aan Natura 2000-doelen en het Natuurnetwerk Zeeland waar mogelijk versterken.*
- *Verbeter de huidige waterkwaliteit¹¹.*
- *Binnen de huidige contouren van het Veerse Meer mag niet in en op het water gebouwd worden.*
- *Behoud de huidige diversiteit aan gebruikers en gebruiksmogelijkheden van het water en waarborg de veiligheid van de vaarbewegingen.*
- *Sta voor het Veerse Meer geen uitbreiding van aantal ligplaatsen in jachthavens toe, tenzij goed onderbouwd¹².*
- *Behoud en versterk openbaar toegankelijke voorzieningen t.b.v. (water)recreatie.*
- *Anticipeer op klimaatadaptatie.*

3.1.4 Kansen

M.b.t. water(kwaliteit):

- Het met/tussen de overheden - in samenspraak met relevante partners - onderzoeken, afstemmen en implementeren van oplossingen die leiden tot een verbeterde circulatie van zuurstofhoudend water in (het westelijk deel) van het Veerse Meer: oppakken van urgente kortetermijnmaatregelen en concrete stappen naar robuuste langere termijn ingrepen (zoals betere doorspoeling Veerse Meer, spuibeheer, peilbeheer, beperkte getijdenwerking etc.).
- De verbeterde waterkwaliteit leidt tot meer zoo- en fytoplankton en voldoende mineralen, wat resulteert in meer voedselaanbod (schelpdieren en vis) voor vogels.
- Het Zeeuws Deltaplan Zoet water biedt kansen om anders om te gaan met uitslaand polderwater wat kan leiden tot verbetering van de zoetwaterbeschikbaarheid rond het Veerse Meer en de waterkwaliteit in het Veerse Meer.
- In visievorming 2050 uitkomsten van RWS-studies meenemen over effecten zeespiegelstijging en zandhonger Oosterschelde (2018-2025): over hoelang het huidige systeem Veerse Meer zonder aanpassingen kan blijven bestaan en welke aanpassingen uiteindelijk noodzakelijk worden.

¹⁰ Het overzicht van de algemene principes uit Fase 1 is te vinden in bijlage III.

¹¹ Gezien het huidige kwaliteitsvraagstuk omtrent het water van het Veerse Meer is het principe uit Fase 1 'Behoud en verbeter de huidige waterkwaliteit' aangescherpt.

¹² Met deze toevoeging omtrent onderbouwing, wordt aangesloten bij de Zeeuwsbreed geldende bepalingen m.b.t. uitbreiding van ligplaatsen in jachthavens. Onderbouwing moet naast economisch ook gerelateerd zijn aan (het ontbreken van negatieve) effecten op natuurwaarden/vogels (cf. N2000-gebied). Geadviseerd wordt eventueel afwijkende uitbreiding te bespreken in BBO.

M.b.t. faciliteiten/voorzieningen:

- De faciliteiten aan de oever zijn passend bij het gebruik op het water, zijn goed onderhouden en hebben voldoende onderscheidend vermogen.
- Kijken naar doelgroepen en behoeften ten behoeve van een geschikt aanbod aan wateractiviteiten; aandacht voor crossovers, bv. duikvoorzieningen koppelen met andere vormen van (water)recreatie. Hier moet met name nadrukkelijk ook de doelgroep jeugd meegenomen worden, bijvoorbeeld aandacht voor evenementen, arrangementen en vindbaarheid.
- Mogelijkheden om (nieuwe) (verblijfs)recreatieve ontwikkelingen rondom het meer financieel te laten bijdragen aan onderhoud en beheer van voorzieningen. Daarnaast kijken naar modellen Grevelingen, Overijssel, Vlaanderen m.b.t. 'gebruiker betaalt'.

3.1.5 Risico's

- De ingrepen die nodig zijn voor de verbetering van de algehele waterhuishouding en waterkwaliteit in en rondom het Veerse meer leiden tot onvoorspelbare effecten op natuur of landbouw
- Mogelijke verzilting rondom het meer voor landbouw
- Habitataanwijzing van het Veerse Meer is goed voor behoud en herstel van natuurwaarden maar kan zorgen dat het als stikstofgevoelig gebied wordt aangewezen. Dit heeft mogelijke risico's voor de omliggende landbouwgebieden.
- Jaarrond varen kan vanwege verstoring van watervogels invloed hebben op de natuurdoelstellingen.
- Wanneer niet alle versturende oorzaken worden meegenomen bij onderzoek naar de vogelstand, kan een onvolledig beeld ontstaan.
- Te veel waterplanten kunnen mogelijk op termijn de waterrecreatie belemmeren.
- Als voorzieningen op het land niet in orde zijn, heeft dit zijn doorwerking op recreatie-activiteiten op het water. Bv. Gebrek aan faciliteiten duikspots of trailerhelling. Voorzieningen op land kunnen het gebruik op het water ook sturen.
- Onvoldoende diepte bij afmeervoorzieningen.

3.1.6 Acties

Zie hoofdstuk 7. Actieprogramma.

3.2 Natuuroevers en -eilanden

3.2.1 Perspectief 2030

Natuur en landschap zijn de kwaliteiten waarvoor mensen naar het Veerse Meer komen. Recreatie rondom het meer en op de eilandjes is daarmee in harmonie. Daardoor kunnen en mogen mensen genieten van de natuur en het landschap van het Veerse Meer. Om die harmonie te bewaren, wordt er bij elke activiteit in het gebied kritisch naar alle effecten op de natuur gekeken. In de afweging over natuurbeleving gaat het behoud van de natuur voor. Soms zal dit betekenen dat natuur niet toegankelijk is voor bezoekers.

Een algemene verkenning van de knelpunten, oorzaken en mogelijke oplossingsrichtingen voor de verslechtering van het watersysteem en de waterkwaliteit heeft geleid tot een doeltreffend maatregelenpakket. Ook is inzichtelijk geworden welke nadere maatregelen voor herstel en versterking van natuur en landschap voor de langere termijn noodzakelijk zijn, zoals bijvoorbeeld natuurlijker peilbeheer. Er is hiervoor gezocht naar een balans tussen functies in het gebied.

De ecologische waarde van het Natuur Netwerk Zeeland is verhoogd door o.a. een goed beheer, ook voor de bossen. Er is een rijke diversiteit aan planten en dieren aanwezig en er is onderzoek gedaan naar de voor- en nadelen om belangrijke leefgebieden rond het Veerse Meer te beschermen onder de Habitatrictlijn. Bosverjonging heeft plaats gevonden, met aandacht voor mantel- en zoomvegetaties binnen de huidige natuurgebieden. Er valt qua biodiversiteit van plant en dier meer te beleven.

3.2.2 Opgaven 2020-2030

Hoewel zowel het water als het land van grote betekenis zijn voor de natuur van het Veerse Meer, is deze typologie vooral gericht op het land, op de natuur boven water. De eilanden in het Veerse Meer maken, samen met de oeverlanden Middelplaten en Kwistenburg, onderdeel uit van het Natura 2000-gebied (Europese Vogelrichtlijn (zie figuur 3)). De overige gebieden, zoals de Schotsman en het Veerse bos en kreken als De Piet en de Lemmer, zijn niet aangewezen als Natura 2000-gebied, maar zijn van wezenlijk belang voor de ecologie van dit gebied als geheel en zijn onderdeel van het Natuur Netwerk Zeeland (NNZ) (zie figuur 4). Nieuwe natuur, zoals aangegeven in figuur 4, zijn gebieden binnen het Natuur Netwerk Zeeland die beoogd zijn om te ontwikkelen als natuur. De verwerving en/of inrichting hiervan kan door terrein beherende organisatie, de Provincie of particulieren gebeuren. Voor verwerving, afwaardering van de grond en inrichting zijn subsidies beschikbaar. Kijk hierbij ook naar het binnendijkse natuurnetwerk in relatie tot het Natura 2000-gebied.

Figuur 3: Begrenzing Natura 2000 Veerse Meer¹³.

Figuur 4: Natuurnetwerk Zeeland, groen = bestaande natuur; geel = nieuwe natuur¹⁴.

¹³ kaarten.zeeland.nl

¹⁴ Idem

Het Veerse Meer is aangewezen als Vogelrichtlijngebied voor drie broedvogelsoorten (aalscholver, lepelaar, kleine mantelmeeuw) en 20 niet-broedvogelsoorten. De meeste doelsoorten laten in de afgelopen 20 jaar een negatieve trend zien. Bij een groot deel van de vogelsoorten worden de doelaantallen niet gehaald. De oorzaken hiervan zijn niet of deels bekend. Meerdere aspecten gelijktijdig lijken een grote rol te spelen, maar nader onderzoek is nodig om de oorzaak-effect relaties voldoende in kaart te krijgen. Bovendien schieten de leefgebieden in het gebied t.b.v. foerageren en broeden van vogels te kort. Een betere bescherming van de leefgebieden is wettelijk noodzakelijk. Daarom wordt een onderzoek naar de haalbaarheid en voor- en nadelen van de aanwijzing van delen van het Veerse Meer als habitatrichtlijngebied ingesteld.

In afwachting van het onderzoek lijkt het raadzaam al in te zetten op het voorkomen en verminderen van de verstoring door recreatie; het zogenaamde voorzorgsprincipe. Dit kan leiden tot meer rust en dus energiebesparing voor vogels. Dit kan bijvoorbeeld door het aanwijzen van zgn. flexibele rustgebieden op het water (o.a. ter voorkoming van het overspoelen van nesten door golven in het broedseizoen) (zie figuur 5) met aangepast gebruik van tijdelijke aard. Denk aan zgn. winterrust-/broedrustregelingen. Ook goede voorlichting onder gebruikers van het Meer is hierbij van meerwaarde, zodat meer bewustwording ontstaat. (vb. over wanneer en waar broedkolonies van doelsoorten zich bevinden).

Daarnaast moet er ook wat te beleven vallen; er is aandacht voor de beleving van wat het Veerse Meer vooral vanaf de dijken te bieden heeft aan natuur.

Een belangrijke opgave ten behoeve van natuur is het inzetten op een natuurlijker watersysteem, een betere waterkwaliteit en een beter voedselaanbod. Hierin zal een optimum gezocht moeten worden tussen de wensen vanuit landbouw, recreatie en de natuur. Naast de vogels zijn de duinvalleivegetaties (zoetwatervegetaties) met o.a. orchideeën en Parnassia van bijzondere waarde. Deze duinvalleivegetaties vindt men o.a. op de Schotsman. Belangrijk is om deze te behouden en te beschermen in de toekomst. Dat geldt ook voor aangetroffen actieve zeggeveenvorming in hetzelfde gebied. De voormalige zandplaten zijn in de jaren 1960 voor een deel ingeplant met bos vanuit een recreatief en een natuuroogpunt.

Alhoewel de herziening op het Natura 2000-beheerplan nog niet in zicht is, wordt al wel jaarlijks gemonitord. Hieruit volgen conclusies t.a.v. de winter- en zomerperiode van broedvogels en foeragerende vogels. In onderstaande kaart zijn deze opgenomen. Foeragerende en rustende vogels in de winterperiode zijn op land en op het water weergegeven. Broedgebieden op land zijn apart aangegeven omdat dit beschermde vogelsoorten betreft. Met name in de winterperiode vormen de foeragerende vogels ook een bijzonder perspectief voor vogelaars en natuurliefhebbers.

Het zou van meerwaarde zijn voor het gebied om te kijken naar kansen voor beleving van natuur en landschap in combinatie met cultuurhistorie, zonder verstoring van natuurwaarden.

Figuur 5: Rustgebieden: de legenda gaat over de bestaande rustgebieden in de winterperiode, voortkomende uit de Natura 2000-beheerplan. De rode pijlen geven mogelijkheden aan waar flexibele toegankelijkheid zou kunnen bijdragen aan verminderde verstoring. Dit wordt vanuit het uitvoeringsprogramma verder uitgewerkt. Bestaand beroepsverkeer is in de Natura 2000 uitgezonderd en valt onder bestaand gebruik. Op oevers en eilanden komen vogelrichtlijnsoorten voor die vanuit het voorzorgsprincipe beschermd moeten worden.

3.2.3 Principes

De volgende algemene principes, vastgesteld in Fase 1 van de Gebiedsvisie, zijn van toepassing op deze gebiedstypologie.

- *Behoud, bescherm en versterk natuurkwaliteiten en landschapswaarden.*
- *Behoud oorspronkelijke ontwerpprincipes voor optimale beleving.*
- *Ontwikkelingen dragen bij aan de Natura 2000-doelen en versterken waar mogelijk het Natuur Netwerk Zeeland.*
- *Verbeter de huidige waterkwaliteit.*
- *Binnen de huidige contouren van het Veerse Meer mag niet in en op het water gebouwd worden.*
- *De hoogte van de bebouwing mag het open Deltalandschap van het Veerse Meer gebied niet verstoren.*
- *Sta geen permanente nieuwvestiging buiten aandachtsgebieden toe en sluit bij voorkeur aan op de bestaande bebouwingscontouren.*
- *Anticipeer op klimaatadaptatie.*

3.2.4 Kansen

- Minder verstoring door aanwijzen flexibele rustgebieden op het water.
- Evaluatie huidig beheerplan en opstellen nieuw beheerplan ten behoeve van herstel en versterking van Natura 2000-doelstellingen.
- De onderzoek agenda en de wijziging van het Natura 2000-beheerplan bieden inzicht in het maken van een lange termijnperspectief 2050 waarin ambities helder in te nemen maatregelen en kansen voor de verschillende sectoren kunnen worden vertaald.

- Kwaliteitsslag in aanplanting (natuurlijke verjonging), met name in natuurdoeltype 16.04 (vochtig bos met productie) aan de Walcherse zijde van het meer. Kansen liggen in meer diverse bossen met meer biodiversiteit door verdunning en eventueel nieuwe aanplant.
- Op plekken van zoetwaterbellen nagaan of de aanleg van natuurbos kan helpen om verdamping tegen te gaan.
- Toevoegen opgaand groen op strategische plekken, bijvoorbeeld voor zichtlijn 'open agrarisch gebied - randen van het Veerse Meer'.
- Vergroening parkeerterreinen door minder of geen asfaltering en parkeren op het gras.
- Kwaliteitsslag bij Middelpaten(oevers).
- Vanuit natuurspectief biedt de Goudplaat kansen om Natuurnetwerk Zeeland af te ronden. Dit kan alleen met vrijwillige medewerking van de betreffende ondernemers.
- Meer biodiversiteit trekt een natuurminnend publiek aan wat goed is voor de verbreding van het toeristisch-recreatief aanbod.

3.2.5 Risico's

- Het niet behalen van de Natura 2000-doelstellingen voor vogelsoorten komt voort uit een complexe combinatie van factoren. Oorzaak-effect relaties zijn lastig te duiden.
- Onderzoek naar de oorzaken van het niet behalen van de Natura 2000-doelen voor vogelsoorten worden steeds uitgesteld of niet gedaan, waardoor maatregelen op zich laten wachten.
- Te kleine winterrustgebieden op het water bieden vogels onvoldoende rust.
- Jaarrond zeilwedstrijden en evenementen schuren mogelijk met winterrustgebieden i.v.m. het wegvliegen van rustende vogels.
- Vanuit landbouwperspectief is de wens er nadrukkelijk om landbouwgrond te behouden, omwille van de goede kwaliteit en eventuele aanwezigheid van een zoetwaterbel.

3.2.6 Acties

Zie hoofdstuk 7. Actieprogramma.

3.3 Open agrarisch gebied

3.3.1 Perspectief 2030

Het Veerse Meer is omgeven door een open agrarisch gebied waar voedselproductie de hoofdactiviteit is, geborgd door vitale bedrijven. Agrarische gebieden zorgen voor de weidse zichtvelden die als landschapskwaliteit zijn gewaardeerd, onderbroken door Agroforestry of (voedsel)bossen, waar ondernemers hiertoe rendabele kansen zagen. Agrarische gebieden worden afgewisseld met dorpen, dijken en natuur en ze zijn dooraderd met wegen die diverse mobiliteitsvormen faciliteren, afgestemd op het aantal en de grootte van de moderne landbouwmachines. Inwoners en gasten kunnen er het hele jaar door al wandelend en fietsend veilig genieten van de op het veld staande gewassen, bloemrijke bermen, dijkbeplanting, weidsheid, stilte en rust.

Cultuurhistorische elementen, zoals restanten van kreken en verkaveling, zijn zichtbaar in het landschap en vergroten de beleving ervan. De landbouw wordt steeds duurzamer. Pilots geven inzicht of en hoe kringlopen dicht bij huis met meer oog voor o.a. de bodem (bodemleven en –structuur) gesloten kunnen worden (in meer of mindere mate). Voor zover mogelijk zijn keuzes gemaakt voor meer zouttolerante gewassen. De natuurwaarden zijn vergroot, wat merkbaar is aan de diversiteit van fauna en flora. Een plan voor de regio zorgt voor voldoende zoetwateropslag om de voedselproductie op peil te houden.

De landbouwgemeenschap kijkt blijvend vooruit en experimenteert, op zoek naar een passende en duurzamere bedrijfsvoering, met ruimte voor nieuwe economische dragers (NED), ingebed in het open karakter van het gebied.

3.3.2 Opgaven 2020-2030

De karakteristieke openheid van het agrarische landschap rondom het Veerse Meer – in contrast met de verdichte kernen en recreatiezones - draagt bij aan het ervaren van rust, stilte, ruimte en donkerte, en daarmee aan de recreatieve aantrekkingskracht van het Veerse Meer. Het agrarisch gebruik is een belangrijke drager van deze karakteristieke openheid. Het kenmerkt zich door een grote verscheidenheid, waarbij het contract tussen oud en nieuw land een belangrijk cultuurhistorisch kenmerk is. Door nieuwe (o.m. verblijfsrecreatieve) ontwikkelingen dicht op de oever en het verdwijnen van groenstructuren staat het behoud van het karakteristieke beeld en de openheid in deze gebieden soms onder druk. Het is een van de kernopgaven in het gebied om deze ruimtelijke kwaliteiten te behouden en waar mogelijk te versterken.

De landbouw die overwegend uit akkerbouwbedrijven bestaat, beschikt over uitstekende gronden voor voedselproductie. Deze sector wordt echter - net als de rest van de maatschappij - geconfronteerd met klimaatverandering, de landbouwtransitie, stikstofproblematiek, hogere productiekosten, toenemende grondprijzen en investeringen in een meer duurzame bedrijfsvoering. Langs de ene kant vergt het behoud en de versterking van de vitaliteit van het landelijk gebied toekomstgerichte en –bestendige landbouw, met oog voor landschap en biodiversiteit. Ontwikkelingen kunnen waar mogelijk vanuit deze Gebiedsvisie worden ondersteund en gestimuleerd, hoewel deze opgave het schaalniveau ervan overstijgt. Hiervoor wordt uitgegaan van het ambitiedocument en uitvoeringsprogramma landelijk gebied dat door overheden en sector in gezamenlijkheid is opgesteld. Langs de andere kant ligt er ook een opgave voor het genereren van extra inkomsten door gebruik te maken van Nieuwe Economische Dragere (NED). Mogelijk kunnen koppelingen met bijvoorbeeld (agrarisch)

natuurbeheer, de klimaatopgave, de bosvisie en de voedselagenda kansen bieden als onderdeel van een duurzame economische bedrijfsvoering. Aandacht voor onderliggende verdienmodellen is hierbij essentieel.

De zoetwatervoorraden (zgn. zoetwaterbellen) vormen een belangrijke productiefactor en moeten worden behouden en waar mogelijk versterkt, zodat ze blijvend van waarde zijn. Ook ligt er een opgave voor een blijvend goed spui- en peilbeheer, zowel in relatie tot de sloten in poldergebied als in relatie tot het Veerse Meer. Het is een opgave die daarom in nauw overleg met andere belanghebbende partijen wordt opgepakt.

Meer recreatie en levendigheid in het gebied heeft naast voordelen ook het nadeel van toenemend verkeer waardoor meer risico voor conflicterende situaties met landbouwverkeer ontstaat. Zowel de bereikbaarheid en toegankelijkheid van het gebied voor diverse vervoersmodaliteiten en functies vormt daarmee een aanvullende uitdaging.

3.3.3 Principes

De volgende algemene principes, vastgesteld in Fase 1 van de Gebiedsvisie, zijn van toepassing op deze gebiedstypologie.

- *Behoud, bescherm en versterk natuurkwaliteiten en landschapswaarden¹⁵.*
- *Behoud oorspronkelijke ontwerpprincipes voor optimale beleving.*
- *Verbeter de huidige waterkwaliteit.*
- *Binnen de huidige contouren van het Veerse Meer mag niet in en op het water gebouwd worden.*
- *Behoud, bescherm en versterk zoetwatervoorzieningen¹⁶.*
- *De hoogte van de bebouwing mag het open Deltalandschap van het Veerse Meer gebied niet verstoren.*
- *Leg het accent op kwaliteitsverbetering, verduurzaming en maatschappelijke meerwaarde.*
- *Sta geen permanente nieuwvestiging buiten aandachtsgebieden toe en sluit bij voorkeur aan op de bestaande bebouwingscontouren.*
- *Houd rekening met de impact op infrastructuur.*
- *Behoud de vitaliteit van het landelijk gebied.*
- *Bied alleen ruimte aan ondernemers die in hun ontwikkelplannen de identiteit en de specifieke kwaliteiten van het gebied respecteren en versterken.*
- *Anticipeer op klimaatadaptatie en energietransitie.*

3.3.4 Kansen

- Verbeteren zoetwatervoorziening door toepassing van de drietrapsstrategie vasthouden-bergen-afvoeren (mogelijk levert dit in combinatie met natuur/recreatieve ontwikkelingen, extra mogelijkheden op. Via Zeeuws Deltaplan Zoet water en de Klimaatadaptatiestrategie voor Zeeland kan dit verder worden uitgewerkt.)
- Zoetwaterbel op de Goudplaat biedt mogelijkheden als buffer tegen zout water voor landbouw en natuur.
- Zoetwaterbellen als buffer voor verontreinigingen.
- Zoutwaterkwelgebieden isoleren om te voorkomen dat de rest van de polder verzilt.
- Vasthouden van water via verhogen organisch stofgehalte in de bodem.
- Zilte gewassen hebben ook baat bij voldoende zoet water bij het ontkiemproces.
- Lessen trekken uit de pilot 'Boeren meten water' (2021-2022) rondom metingen zoet/zout water in sloten van Noord-Beveland.
- Innovatieve, duurzamere landbouwoplossingen rond natuurgebieden/Veerse Meer bieden kansen voor versterking van de natuur- en landschapskwaliteiten. Mogelijk zijn er combinaties te leggen tussen lokaal produceren en consumeren. De agrariërs leveren een deel van hun producten direct aan de omgeving (bewoners en recreanten), middels een rendabel verdienmodel.

¹⁵ Passend bij het agrarisch gebruik en met speciale aandacht voor de openheid van het landschap.

¹⁶ Dit principe is op verzoek van de agrarische partners toegevoegd in Fase 2 van het gebiedsvisieproces. Dit principe mag niet strijdig zijn met (ingrepen ten behoeve van) de waterkwaliteit van het Veerse Meer.

- Als nieuwe economische dragers kunnen koppelingen met bijvoorbeeld (agrarisch) natuurbeheer, de klimaatopgave, de bosvisie en de voedselagenda gemaakt worden. De provinciale grondbank en het bijbehorende kavelruilinstrumentarium kunnen daarbij worden ingezet. Ook liggen er mogelijk kansen in de verbreding naar cross-sectorale diensten.
- Cultuurhistorische elementen in het gebied inzetten om recreatieve beleving voor wandelaars en fietsers te vergroten en de identiteit van het gebied te versterken (bijv. erfgoedlijnen).
- Koppeling van maatschappelijke opgaven via agendering/samenwerking binnen Gebiedsvisie.
- Mogelijkheden voor zilte teelten verder verkennen.
- Meer draagvlak vanuit de landbouw voor toekomstbestendige agrarische bedrijfsvoering.
- Meer begrip over en weer voor het samengaan van recreatie- en landbouwverkeer.
- Betere en nieuwe ontsluitingen voor wandelaars, inspeland op stijgende populariteit van deze vrijetijdsbesteding.

3.3.5 Risico's

- Een te eenzijdige agrarische sector.
- De kosten van alternatieven bij te weinig zoetwatervoorraden.
- Door samenvallen van langer toeristisch seizoen met de oogsttijd, is er risico voor verkeersonveilige situaties.
- Overlast van toeristen in het agrarisch gebied, waaronder zwerfvuil vanaf pop-up restaurants.
- Staat van instandhouding Natura 2000 Veerse meer is ongunstig. Extra initiatieven kunnen conflicteren met verbeterdoelen.

3.3.6 Acties

Zie hoofdstuk 7. Actieprogramma.

3.4 Dagrecreatieve oever

3.4.1 Perspectief 2030

De dagrecreatieve oevers zijn hét visitekaartje van het Veerse Meer. Het zijn bij uitstek de plekken waar mensen (samen)komen om een dagje te recreëren en te genieten op, in en aan het water. De brede, landschappelijk ingerichte oevers met een verzorgde en herkenbare inrichting nodigen uit tot informeel gebruik. Ze zijn openbaar toegankelijk en bieden vrij zicht op en vrije toegang tot het water.

De goed verzorgde openbare voorzieningen zoals steigers, trailerhellingen, speelfaciliteiten en ontmoetingsplekken faciliteren een divers en veilig gebruik. Zo wordt een veelheid aan bezoekers de mogelijkheid geboden het Veerse Meer, zowel op land als water, te beleven.

De verschillende oevers hebben zich met specifieke voorzieningen en mogelijkheden tot onderscheidende plekjes ontwikkeld, met een verschillend dominant gebruik (surfen, zwemmen, gezinsstrandjes etc.). De oevers zijn goed bereikbaar voor fietsers en wandelaars. Auto's parkeren op ruime, groen ingebedde parkeerplaatsen. Doorlopende routes voor fietsers en wandelaars op het hogere deel van de oever zijn verbonden met de fiets- en wandelroutes in de omgeving en vormen een aantrekkelijk 'rondje Veerse Meer'.

Om het groene en openbare karakter te behouden is permanente nieuwvestiging niet toegestaan. De nu aanwezige ondernemingen vervullen een gewaardeerde functie. Beperkte uitbreidingsmogelijkheden zijn er enkel ten behoeve van kwaliteitsverbetering, aansluitend op schaal en DNA van de plek. Niet-permanente seizoensgebonden voorzieningen en diensten verrijken het recreatieve aanbod in het seizoen. Buiten het toeristische seizoen zijn de dagrecreatieve oevers een aantrekkelijke plek voor vogels en rust- en stiltezoekers. Het uitgangspunt van het gebied blijft altijd duisternis, lichtvervuiling wordt voorkomen en teruggedrongen.

3.4.2 Opgaven 2020-2030

De belangrijkste opgave hier betreft het behouden en versterken van de openbare toegankelijkheid van land en water voor alle doelgroepen. Dit vertaalt zich onder meer in goede, verkeersveilige toegang(routes) tot de oevers, voldoende en goed onderhouden infrastructurele en recreatieve voorzieningen en het beperken van domeinvorming. Ook het borgen van de veiligheid voor de recreant onder water is hierbij van belang. Dat kan onder meer door het tegengaan van Japanse oesters. Daarnaast kan groen worden benut ten behoeve van schaduwplekken in het kader van klimaatadaptatie en hittestress.

Om zorg te dragen voor duurzame openbare voorzieningen zoals trailerhellingen, aanlegsteigers en andere watergebonden faciliteiten, is voldoende en structurele (publieke) financiering essentieel. Idealiter kenmerken de publieke faciliteiten (bijv. meubilair, speelplekken, sanitair) langs het Veerse Meer zich niet alleen door een duurzame kwaliteit maar ook door een uniforme uitstraling, als onderdeel van een gezamenlijke 'gebiedsbranding'.

Het 'rondje Veerse Meer' wordt geborgd door doorontwikkeling en het behoud van de hoge kwaliteit van fiets- en wandelstructuren rondom het Veerse Meer, inclusief voldoende brede paden, stallingsmogelijkheden, oplaadpunten, rustplekken (passend bij het DNA van het Veerse Meer).

Naast toegankelijkheid vraagt ook de bereikbaarheid aan zich extra aandacht, bijvoorbeeld met openbaar vervoer en/of nieuwe vervoersconcepten. Parkeerplekken kunnen als aantrekkelijk entreepunt voor deze oevers functioneren, qua uitstraling en gecombineerd met faciliteiten als laadzuilen voor fiets en auto en sanitair. Indien nieuwe ontwikkelingen ten koste zouden gaan van bereikbaarheid (doorstroming/verkeersveiligheid), zijn oplossingen de verantwoordelijkheid van de veroorzaker.

3.4.3 Principes

De volgende algemene principes, vastgesteld in Fase 1 van de Gebiedsvisie, zijn van toepassing op deze gebiedstypologie.

- *Behoud, bescherm en versterk natuurkwaliteiten en landschapswaarden.*
- *Behoud oorspronkelijke ontwerpprincipes voor optimale beleving.*
- *Behoud de huidige diversiteit aan gebruikers en gebruiksmogelijkheden van het water en waarborg de veiligheid van de vaarbewegingen.*
- *Behoud en versterk openbaar toegankelijke voorzieningen t.b.v. (water)recreatie.*
- *Binnen de huidige contouren van het Veerse Meer mag niet in en op het water gebouwd worden.*
- *De hoogte van de bebouwing mag het open Deltalandschap van het Veerse Meer gebied niet verstoren.*
- *Leg het accent op kwaliteitsverbetering, verduurzaming en maatschappelijke meerwaarde.*
- *Sta geen permanente nieuwvestiging buiten aandachtsgebieden toe en sluit bij voorkeur aan op de bestaande bebouwingscontouren.*
- *Houd rekening met de impact op infrastructuur.*
- *Bied alleen ruimte aan ondernemers die in hun ontwikkelplannen de identiteit en de specifieke kwaliteiten van het gebied respecteren en versterken.*
- *Anticipeer op klimaatadaptatie en energietransitie.*

3.4.4 Kansen

- Stimuleren van ontmoetingen door centreren van voorzieningen (rustplekken, informatieborden, fietsoplaadpunten, drinkwatertappunten, sanitair), aangesloten op routestructuren.
- Stimuleren van buiten spelen, sporten, onderwijs (denk aan natuurlijke speelterreinen, beweegroutes en sportieve uitdagingen).
- Het bieden van experimenteerruimte ten behoeve van niet permanente hoogwaardige voorzieningen, zoals:
  - Low-impact waterrecreatie
  - Betere belevingsmogelijkheden onderwaterwereld (kleinschalig, zonder bebouwing).
  - Nieuwe belevingsconcepten (vb. aan excursies/ proeverijen passend bij Veerse Meer en Zeeland).
  - Mogelijk maken van tijdelijke, pop-up concepten, passend bij plek en seizoen.
- Bijdrage aan klimaatadaptatie door het eenvoudig plaatsen van streekeigen solitaire bomen (kan de oevers van het Veerse Meer aantrekkelijker maken voor dagrecreatief gebruik).
- Vormgeving vanuit/aansluiting bij visie 'Bewuste Bestemming Zeeland 2030'
- Identiteit en het gebruik van de oevers versterken door de inrichting, huisstijl en het lokale DNA.
- Gastheerschap stimuleren, bijvoorbeeld bij nieuwe duurzame sanitair voorzieningen.
- Gebruik maken van de ecologische potentie van deze oevers in het beheer ervan.
- Zoeken van koppelkansen met andere maatschappelijke opgaven, zoals klimaatadaptatie, bosvisie, etc.

3.4.5 Risico's

- Gebrek aan handhaving, met name op het water en na zonsondergang.
- Staat van instandhouding Natura 2000 Veerse meer is ongunstig. Extra initiatieven kunnen conflicteren met verbeterdoelen.
- Gebrek aan financiering voor duurzame kwaliteitsslag.
- Tijdelijkheid van voorzieningen kan ruim/divers worden geïnterpreteerd.

- Oneerlijke concurrentie: tijdelijke ondernemingen die permanente beconcurreren onder andere voorwaarden.
- Domeinvorming belemmert 'oever is van iedereen'.

3.4.6 Acties

Zie hoofdstuk 7. Actieprogramma.

3.5 Dammen

3.5.1 Perspectief 2030

De dammen, dijken en oevers vormen samen de waterkeringszone en beschermen het gebied tegen overstromingen. De natuurlijke omgeving, met de beleving van land en water, het vrije uitzicht op horizon en overkant(en) zijn grote kwaliteiten die blijvend worden gekoesterd. Dit samenspel zorgt voor een aangename uitvalsbasis voor een waaier aan recreatieve activiteiten als wandelen, fietsen, zonnen, zwemmen en andere water gerelateerde in- en ontspanning.

De *Zandkreekdam*, 830m, is in 1960 aangelegd en was het eerste Deltawerk in Zeeland. De dam faciliteert op een vlotte en veilige manier de steeds groeiende stroom van verkeer bij de verbinding tussen Noord- en Zuid-Beveland. Daarnaast draagt Rijkswaterstaat blijvend zorg voor de waterverbinding tussen de Oosterschelde en het Veerse Meer via de Katse Heule.

De *Veerse Gatdam* – verbinding tussen Walcheren en Noord-Beveland - is met 2,8 km de kortste van Zeeuwse Deltadammen. De Dammenroute moet je eens in je leven gefietst hebben.

De Veerse Gatdam laat daarbij een onvergetelijke indruk achter, robuust en natuurlijk tegelijk, dankzij de aangebrachte duinbeplanting. Als fietser of wandelaar maak je gebruik van de brede boulevard boven op de dam, genietend van een ongeschonden zicht richting de Walcherse kant van het Veerse Meer; eenvoudige, basic strandhuisjes, de restanten van het voormalige Fort Ten Haak en het silhouet van het stadje Veere dragen bij aan de herkenbaarheid van de oude kustlijn van Walcheren. Vanaf de Dam is een blijvend open zicht op het meest indrukwekkende object van de Deltawerken; de Oosterscheldekering.

Natuurlijk is de route ook met de auto te rijden; waarbij de Veerse Gatdam een aantrekkelijk rustpunt biedt met een goed gefaciliteerde parking en hoogstaande kwalitatieve voorzieningen. Zwemmen, surfen of duiken, het kan allemaal vanaf de Veerse Gatdam.

3.5.2 Opgaven 2020-2030

De Zandkreekdam is als onderdeel van de maatregelen omtrent de N256/Deltaweg (o.a. aanleg van een nieuwe landbouwweg) en zal daarom in deze visie enkel nog binnen de beleidscontext (hoofdstuk 5) worden benoemd, maar verder buiten beschouwing worden gelaten.

De Veerse Gatdam kreeg vanuit de Zeeuwse Kustvisie een uitwerking in de Landschapsvisie Deltadammen. Opgaven worden er met name gezien in natuur, infrastructuur en dagrecreatie, met daarop aansluitend het accentueren van de cultuurhistorische verbinding tussen de eilandkoppen. De leesbaarheid van de Veerse Gatdam als 'kering door zee' staat onder druk doordat de aansluitingen van de dam op de eilandkoppen, aan beide zijden, slecht zichtbaar zijn geworden.

Op het gebied van recreatie aan de Veerse Gatdam is de Kustvisie helder: geen verblijfsrecreatieve ontwikkelingen meer. Gefocust op de meer-zijde van de Dam is er ruimte voor kwaliteitsverbetering van bestaande dagrecreatieve voorzieningen en in het bijzonder aan de bestaande surfschool (die verplaatsing behoeft). Deze dagrecreatieve activiteiten hebben een kleinschalig karakter en dragen bij aan een brede kwaliteitsimpuls van de Veerse Dam. Verdere nieuwbouw op de dam is niet mogelijk, tenzij ten dienste van het kustfundament/primaire kering.

Verrommeling is een ander aandachtspunt op de kering; het meubilair bestaat uit een ratjetoe aan bankjes, fietsenklemmen, sanitaire voorzieningen, vlaggen etc. Het ontbreekt aan een herkenbare huisstijl; hierbij wordt aansluiting gezocht bij een eventuele gebiedsbranding en/of -herkenbare uitstraling voor het Veerse Meer.

De eerdere ontwikkeling van (slaap)strandhuisjes aan de strandzijde maakt dat er op de Dam meer permanente parkeerdruk is ontstaan wat de aantrekkelijkheid en toegankelijkheid van de Veerse Gatdam benadeelt. Gezien de bijzondere positie van de Veerse Gatdam, bovengenoemde knelpunten en de kansen die er liggen om hier op een integrale gebiedsgerichte wijze een kwaliteitsslag te maken, is de Veerse Gatdam als aandachtsgebied benoemd.

3.5.3 Principes

De volgende algemene principes, vastgesteld in Fase 1 van de Gebiedsvisie, zijn van toepassing op deze gebiedstypologie.

- *Behoud, bescherm en versterk natuurkwaliteiten en landschapswaarden*
- *Behoud oorspronkelijke ontwerpprincipes voor optimale beleving*
- *Behoud en versterk openbaar toegankelijke voorzieningen t.b.v. (water)recreatie*
- *Behoud de huidige diversiteit aan gebruikers en gebruiksmogelijkheden van het water en waarborg de veiligheid van de vaarbewegingen*
- *Binnen de huidige contouren van het Veerse Meer mag niet in en op het water gebouwd worden.*
- *Leg het accent op kwaliteitsverbetering, verduurzaming en maatschappelijke meerwaarde*
- *Sta geen permanente nieuwvestiging buiten aandachtsgebieden toe en sluit bij voorkeur aan op de bestaande bebouwingscontouren*
- *Houd rekening met de impact op infrastructuur*
- *Bied alleen ruimte aan ondernemers die in hun ontwikkelplannen de identiteit en de specifieke kwaliteiten van het gebied respecteren en versterken*
- *Anticipeer op klimaatadaptatie en energietransitie*

3.5.4 Kansen

- De kwaliteit van dagrecreatieve voorzieningen in balans brengen met de kwaliteit van hun omgeving
- Behoud en versterking van het unieke karakter van de dammen en de kwaliteiten van robuustheid, openheid en ongereptheid
- Maak gebruik van de 10 gouden regels zoals deze opgesteld zijn in de Landschapsvisie Deltadammen

3.5.5 Risico's

- Eventuele bebouwing kan leiden tot aantasting van de waterstaatsbelangen (o.a. waterkering en Kustfundament)
- Eventuele bebouwing heeft nadelige invloed op zichtlijnen, waaronder het zicht op Veere
- Te grote verkeers- en parkeerdruk

3.5.6 Acties

Zie hoofdstuk 7. Actieprogramma.

3.6 Bebouwde oever

3.6.1 Perspectief 2030

De verschillende dorpen rondom het Veerse Meer – Kortgene, Kamperland, Wolphaartsdijk, Vrouwenpolder - en de stad Veere zijn dé plaatsen waar het toerisme langs het Veerse Meer zich concentreert en floreert. De havens zijn daarbij zichtbare hotspots. Vanaf hier vertrekken velen voor een belevingstocht op het Veerse Meer, geniet het publiek van het gevarieerd en hoogstaand aanbod van restaurants, cafés en dagrecreatieve voorzieningen en treffen bezoekers elkaar langs het water. Rondom kernen en havens liggen hoogwaardige verblijfsrecreatieve parken fraai ingebed in het landschap. De parken en de oevers zijn voor ieder toegankelijk en maken deel uit van de dagelijkse leefomgeving van inwoner, recreant en toerist.

Hoewel er slechts een enkele nieuwe ontwikkeling is bijgekomen in de bebouwde kernen, is er toch het een en ander veranderd. Ondernemers kregen kansen voor versterking, kwaliteitsverbetering en innovatie van hun bestaande product en hebben die met beide handen aangegrepen. Het recreatieve aanbod is door hun ondernemerskracht met recht gedifferentieerd en onderscheidend te noemen. Bezoekers - ook die met een smallere beurs - mogen hierdoor rekenen op accommodaties en voorzieningen van hoge kwaliteit.

In kernen zelf is de leefbaarheid voor inwoners verbeterd door een aantrekkelijk voorzieningen- en dienstenaanbod, een verbeterde verkeersveiligheid en een goede balans tussen toerisme en leefbaarheid. Bij ontwikkelingen is immers stevast de nadruk gelegd op hun maatschappelijke bijdrage aan het dagelijkse leven.

De bebouwde oevers zelf zijn divers in beeld en beleving. Ze hebben een duidelijk herkenbaar, eigen karakter voortkomend uit hun oorsprong en ligging op een van de Zeeuwse eilanden. De inrichting van deze oevers houdt de oorspronkelijke ontwerpprincipes van het landschapsplan in ere (zie 1.4). De lage bebouwing staat in een lommerrijke wereld op afstand van de waterlijn. De tussenliggende grassige oever is openbaar toegankelijk en biedt direct toegang tot het water. Het totaal is omkaderd met bosschages naar de ideeën van Nico de Jonge. Lichtvervuiling is teruggedrongen en nieuwe ontwikkelingen vinden plaats met respect voor duisternis als natuurlijke kwaliteit.

De havengebieden én de stad Veere vormen hierop een uitzondering. Hier wordt de groene contour rond het Veerse Meer kort doorbroken met een meer geconcentreerde en een grotere schaal van bebouwing direct aan het water. Er is dus zichtbaar sprake van drie verschillende bebouwingssferen rondom het Veerse Meer.

3.6.2 Opgaven 2020-2030

De afgelopen jaren is er een maatschappelijke zorg ontstaan over de natuur- en landschappelijke waarden van het Veerse Meer door toegenomen versterking, zichtbaar in de havens en op of nabij de oevers van het meer door nieuwe en/of uitgebreide verblijfsrecreatie. Dit consumeerde het landschap in plaats van dat er nieuw landschap werd gecreëerd. Uiteindelijk gaat daardoor de kwaliteit van het gehele gebied achteruit, ook qua leefbaarheid en het toeristisch product als geheel. De hoofdopgave voor bebouwde oevers is dan ook geen verdere versterking.

Verder moet worden voorkomen dat dorpskernen en verblijfsrecreatieve gebieden in elkaar gaan overlopen. Het versterken van de verbinding tussen beide verdient echter wel de nodige aandacht, bv door middel van wandel-

fiets-, langzaam-verkeer routes. Een betere verbinding kan ook worden gestimuleerd door het voorzieningenniveau (eet- en drinkgelegenheden, detailhandel en culturele(aangelegenheden) in de dorpskernen aantrekkelijker te maken, een voordeel voor inwoners én tijdelijke gasten. De uitdaging hierbij is inzetten op een diversiteit aan functies waaronder hoogwaardige innovatieve concepten met voldoende onderlinge diversiteit langs het Veerse Meer. Deze opgave is zowel voor de private ondernemer van belang als voor de publieke overheid. Ook bij de bebouwde oever is aanvullende publieke financiering noodzakelijk om deze opgave invulling te geven.

Ter bescherming van ondergrondse zoetwaterbeschikking op bepaalde locaties, is het van belang dat nieuwe ontwikkelingen grondwaterstromen niet negatief beïnvloeden.

3.6.3 Principes

De volgende algemene principes, vastgesteld in Fase 1 van de Gebiedsvisie, zijn van toepassing op deze gebiedstypologie.

- *Behoud, bescherm en versterk natuurkwaliteiten en landschapswaarden.*
- *Behoud oorspronkelijke ontwerpprincipes voor optimale beleving.*
- *Behoud de huidige diversiteit aan gebruikers en gebruiksmogelijkheden van het water en waarborg de veiligheid van de vaarbewegingen.*
- *Behoud en versterk openbaar toegankelijke voorzieningen t.b.v. (water)recreatie.*
- *Binnen de huidige contouren van het Veerse Meer mag niet in en op het water gebouwd worden.*
- *De hoogte van de bebouwing mag het open Deltalandschap van het Veerse Meer gebied niet verstoren.*
- *Leg het accent op kwaliteitsverbetering, verduurzaming en maatschappelijke meerwaarde.*
- *Sta geen permanente nieuwvestiging buiten aandachtsgebieden toe en sluit bij voorkeur aan op de bestaande bebouwingscontouren.*
- *Houd rekening met de impact op infrastructuur.*
- *Behoud de vitaliteit van het landelijk gebied.*
- *Bied alleen ruimte aan ondernemers die in hun ontwikkelplannen de identiteit en de specifieke kwaliteiten van het gebied respecteren en versterken.*
- *Anticipeer op klimaatadaptatie en energietransitie.*

Vanwege drie verschillende sferen die aanwezig zijn binnen de gebiedstypologie bebouwde oevers (algemeen, havens en vesting Veere), zijn de uitgangspunten voor de hoogte van de bebouwing per sfeer uitgewerkt (zie tabel 1).

Tabel 1: Uitgangspunten hoogte bebouwing rondom het Veerse Meer.

	Terrein	Bebouwing
Algemeen (alles buiten de havens en vesting Veere)	<ul style="list-style-type: none"> • Uitgangspunt is een kleinschalig karakter, aansluitend bij karakteristieken en uitstraling van de locatie en rekening houdend met de essentiële zichtlijnen in het landschap. • De oeverzone is breed, continu, openbaar toegankelijk en biedt vrij uitzicht op het Veerse Meer. • Domeinvorming op de oever is niet toegestaan, tenzij de veiligheid van personen of goederen in het geding is. In deze gevallen wordt er naar een landschappelijk passende oplossing gezocht. 	<ul style="list-style-type: none"> • Een bouwhoogte van max. 1 laag met kap. (gothoogte max. 4,5m en bouwhoogte max. 6,5m). Met uitzonderingen van: <ul style="list-style-type: none"> - Enkele locaties waarbij hogere bebouwing functioneel noodzakelijk is voor de bedrijfsvoering en logisch aansluit (aangetoond d.m.v. beeldkwaliteitsplan) bij een reeds bestaand (ensemble van) gebouw(en) en toegestaan is volgens het bestemmingsplan. - Locaties op afstand van de waterlijn (minimum van 100m) gelegen binnen een bosschage/groen kader die het gebouw aan het zicht onttrekt. Hier geldt een maximale bouwhoogte van 2 lagen met een kap (gothoogte max. 8m en bouwhoogte max. 10m). • Bouwen in, op of direct aan het water is niet toegestaan. Bebouwing staat liefst vrij van de waterlijn op min. 50m afstand. Waar dit niet mogelijk is, is de bebouwing ingepakt met een landschappelijke inpassing van min. 15m breedte.
Havens	<ul style="list-style-type: none"> • Het gebied is zoveel mogelijk openbaar toegankelijk binnen de veiligheidsvereisten ten aanzien van personen en goederen. De oevers blijven waar mogelijk openbaar gebied of zijn anders minimaal openbaar toegankelijk. • Domeinvorming (en hekwerken/afrasteringen) wordt zoveel mogelijk voorkomen, tenzij de veiligheid van personen of goederen in het geding is. • Passende groene invulling heeft een robuuste maat (vergelijkbaar met/in verhouding tot de havenloodsen) en bestaat uit gras met los gestrooide boom(groepen), boomgroepen, singels of bosschages. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bebouwing sluit in bouwhoogte, massa en uitstraling aan bij de schaal en stedenbouwkundige structuur en architectuur van het havengebied en blijft weg van de waterlijn, tenzij middels het beeldkwaliteitsplan wordt onderbouwd dat een kortere afstand te rechtvaardigen is en dit functioneel noodzakelijk is. • Nieuwe bebouwing concurreert niet met de bebouwing die van oorsprong visueel-ruimtelijk een dominante positie inneemt in de haven. • Gebouwen staan direct in de openbare/buitenruimte en hebben geen eigen tuinen of een andersoortige afgescheiden intermediaire ruimte tussen gebouw en openbare ruimte • De maximale bouwhoogte is 2 lagen met kap of 3 bouwlagen (gothoogte max. 8m en bouwhoogte max. 10m). Incidenteel en onder voorwaarden is een hogere bouwhoogte mogelijk als stedenbouwkundig/architectonisch accent tot een max. bouwhoogte van 15m indien dit de uitstraling van het gebied op het Veerse Meer gebied niet verstoort.
Vesting Veere	<ul style="list-style-type: none"> • Vesting Veere neemt een bijzondere positie in langs het Veerse Meer als compacte vestingstad met kenmerkend en beeldbepalend stadssilhouet. • De vesting en omgeving zijn Beschermd stadsgezicht. Eventuele ontwikkelingen moeten passen binnen het Beschermd Stadsgezicht en de reeds geldende bepalingen. 	

3.6.4 Kansen

- M.b.t. omgeving en landschap:
  - Vergroening van de bebouwde oevers en verdere ontwikkeling van de groene omkadering op basis van de ontwerpprincipes van Nico de Jonge.
  - Realiseren van verbindende recreatieve structuren langs de (bebouwde) oevers en tussen de verblijfsrecreatieterreinen en de kernen.
  - Zo veel als mogelijk bevorderen van openbaarheid en toegankelijkheid van de (bebouwde) oevers en van havens langs het Veerse Meer t.b.v. de belevingswaarde. Dat betekent: geen verdere beperking van de huidige openbaarheid en toegankelijkheid en bij oevers die minder/niet toegankelijk zijn: bevorderen en zo mogelijk uitbreiden van de openbare toegankelijkheid.
- M.b.t. recreatieve voorzieningen, jachthavens, ondernemerschap:
  - Samenhangende inrichting van de openbare ruimte van de havens als ontmoetings- en verblijfsplek, waardoor bootgebruikers verleid worden om gebruik te maken van voorzieningen en activiteiten in de haven en omgeving en 'landrotten' enthousiast worden voor een kennismaking met water gerelateerde recreatie.
  - Ruimte voor innovatieve concepten van het (verblijfs)recreatieve aanbod zodat er een diversiteit aan functies en (verblijfs)recreatief aanbod is voor alle doelgroepen.
  - Financieringsmodel ontwikkelen ten behoeve van diversiteit aan functies en voorzieningen.

3.6.5 Risico's

- Ruimte voor ontwikkeling is schaars, waardoor bepaalde functies onder druk kunnen komen te staan.
- Een rendabel economisch model blijkt voor lokale ondernemers mogelijk niet haalbaar binnen de huidige kaders.
- Als waterpartijen meer landinwaarts gaan, neemt het risico op verzilting toe.
- (Bestaande) domeinvorming belemmert de openbare toegankelijkheid en beleefbaarheid van oevers in de toekomst.
- Meer (recreatieve) ontwikkelingen leiden mogelijk tot een bedreiging van (licht en) duisternis als landschappelijke kwaliteit.
- Staat van instandhouding Natura 2000 Veerse meer is ongunstig. Extra initiatieven kunnen conflicteren met verbeterdoelen.

3.6.6 Acties

Zie hoofdstuk 7. Actieprogramma.

4. Strategie voor ontwikkelingen

Typend voor het Veerse Meer gebied zijn de openheid, het agrarische landschap, openbaar toegankelijke oevers en mooie zichtlijnen op markante oriëntatiepunten en cultuurhistorisch erfgoed. De maatschappelijke oproep om deze omgevingskwaliteiten niet verder aan te tasten door verdere verstening klonk en klinkt luid. Daarom wordt ervoor gekozen om geen nieuwe (verblijfs)recreatieve ontwikkelingen¹⁷ meer toe te laten rondom het meer, tenzij ze zich binnen een bestaand stedelijk gebied of een aandachtsgebied bevinden en daarmee bijdragen aan een kwalitatieve opwaardering van het gebied vanuit de daar aanwezige knelpunten en/of maatschappelijke opgaven.

Dit vertaalt zich in een tweeledige strategie voor ontwikkelingen, naar analogie van de Zeeuwse Kustvisie:

1. Beschermen, versterken en beleven van bestaande kwaliteiten;
2. Ontwikkelen van nieuwe kwaliteiten middels een gebiedsgerichte aanpak.

Deze strategieën worden – gezien het bovenlokale belang – geborgd in de Provinciale Omgevingsverordening.

4.1 Beschermen, versterken en beleven van bestaande kwaliteiten

Gezien de grote druk op landschaps- en omgevingskwaliteiten rondom het Veerse Meer, ligt de focus in het gebied op het behouden, beschermen, versterken en beleven ervan.

Deze strategie is van toepassing op alle (in hoofdstuk 3 beschreven) gebiedstypologieën:

- Veerse Meer – water (3.1)
- Natuur(oevers) (3.2)
- Open agrarisch landschap en oevers (3.3)
- Dagrecreatieve oevers (3.4)
- Dammen (3.5)
- Bebouwde oevers (3.6)

Elk van deze gebiedstypologieën heeft haar eigen kwaliteiten, functies en gebruikers en onderling zorgen ze voor een landschappelijke dynamiek. Gezamenlijk bepalen ze de identiteit en aantrekkelijkheid van het gebied en dienen daarin te worden beschermd en versterkt.

4.1.1 Ontwikkelruimte

Geen permanente (verblijfs)recreatieve nieuwvestiging

Binnen deze typologieën is het uitgangspunt dat er geen ruimte meer wordt geboden voor nieuwe permanente (verblijfs)recreatieve ontwikkelingen, tenzij deze ontwikkeling zich binnen bestaand stedelijk gebied of een aandachtsgebied situeert¹⁸. In dat geval behoort het tot de tweede strategie: ontwikkeling onder strikte voorwaarden binnen een gebiedsgerichte aanpak (zie 4.2).

Niet-permanente tijdelijke dagrecreatieve voorzieningen of initiatieven zijn onder voorwaarden buiten de aandachtsgebieden wel toegestaan.

(Uitbreiding) gevestigde ondernemingen

Gevestigde ondernemingen (zoals een agrarisch bedrijf of recreatiebedrijf) behouden ruimte voor doorontwikkeling en kwaliteitsverbetering volgens vigerend beleid.

Gezien de hoge recreatieve druk en de slechte staat van instandhouding van het Natura2000gebied, geldt voor verblijfsrecreatieve ontwikkelingen een ontwikkelkader, waarbij de focus ligt op kwaliteitsverbetering, productinnovatie en -differentiatie. Uitbreiding in eenheden en/of oppervlakte van de bestaande verblijfsrecreatiebedrijven is mogelijk indien deze voldoet aan de onderdelen A t/m D van dat ontwikkelkader (zie

¹⁷ Uitzondering hierop wordt gevormd door ontwikkelingen binnen context van NED of buitenplaats/landgoed waarvoor een eigen kader geldt.

¹⁸ Idem

onder 4.2.2) en volgens betreffende bebouwingssfeer (tabel 1).

4.1.2 Beschermingsgebieden

Definitie

Sommige agrarische (en natuur) gebieden hebben dermate hoge landschappelijke waarden dat ze om aanvullende bescherming vragen. Deze gebieden hebben de status beschermingsgebied. De karakteristieke openheid draagt bij aan het ervaren van rust en ruimte.

Voor agrarische gronden die als beschermingsgebied zijn gedeut staat het agrarische gebruik niet ter discussie, omdat dit juist de landschappelijke waarde ervan bepaalt.

Wanneer er kansen liggen voor kwaliteitsversterking middels een integrale gebiedsgerichte impuls van cultuurhistorische, natuur en/of agrarische waarden is dit mogelijk, o.b.v. vrijwilligheid.

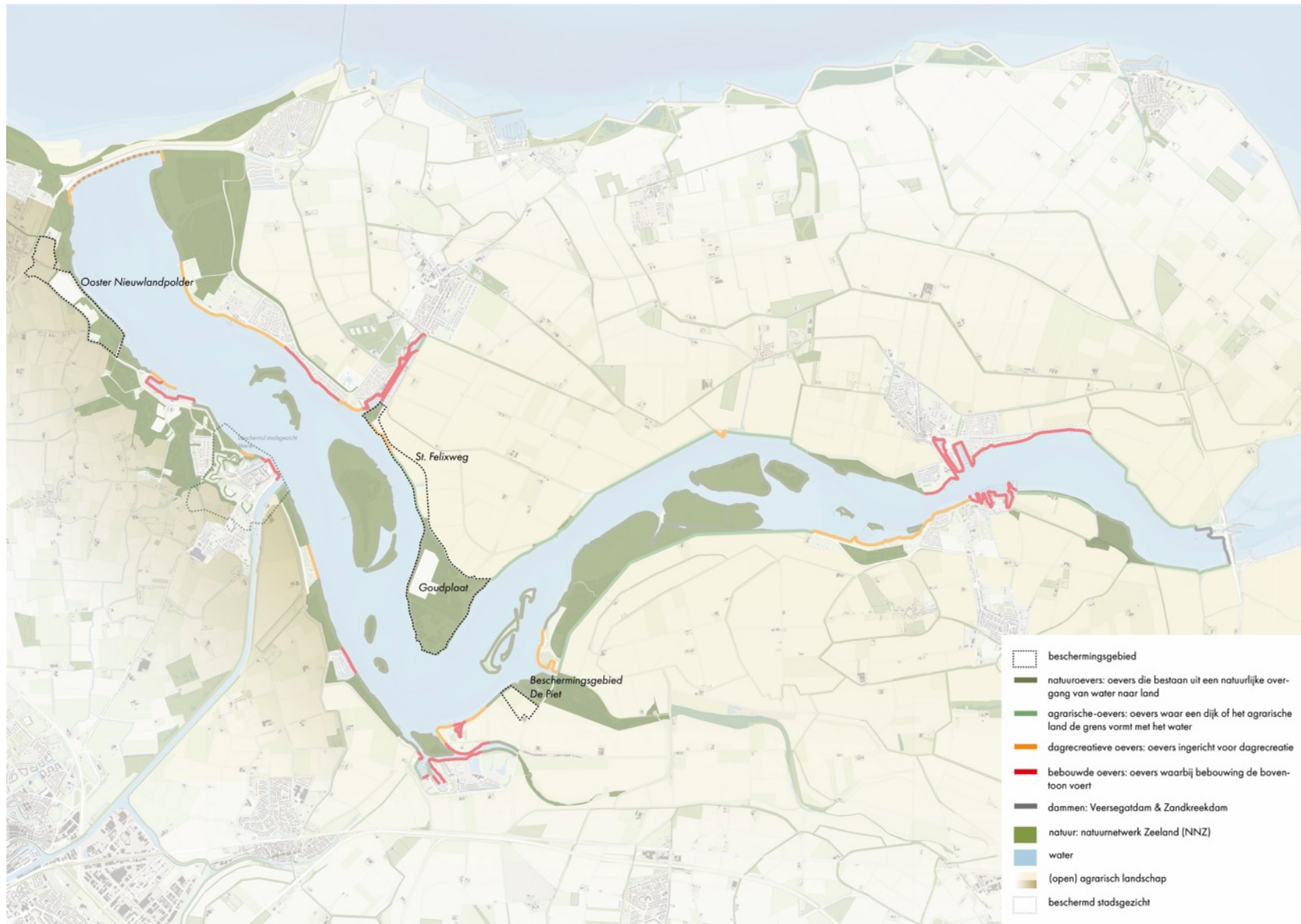
Dit laatste geldt ook bij een wens tot omzetting van agrarisch gebied naar natuur. Omzetting naar natuur is geen kenmerk van een beschermingsgebied. De essentie ligt in de bescherming van de specifieke landschappelijke waarden op die locatie.

Locaties

Rondom het Veerse Meer zijn vier beschermingsgebieden gedeut (figuur 6). Dat zijn (1) de Sint Felixweg, (2) Goudplaat, (3) De Piet en (4) Ooster-Nieuwlandpolder e.o. Voor deze gebieden geldt een conserverende status.

Wanneer een initiatief zich aandient t.b.v. bovengenoemde waardenversterking, wordt gekeken naar de mogelijkheden voor een integrale gebiedsgerichte benadering hiervan. De gemeente is hiervoor verantwoordelijk, in afstemming met betrokken maatschappelijke partners.

De begrenzing en een beknopte beschrijving van deze gebieden, is te vinden in bijlage IV.

Figuur 6: Beschermingsgebieden in kaart gebracht.

4.2 Ontwikkelen van nieuwe kwaliteiten: de aandachtsgebieden

De tweede strategie is gericht op het gebiedsgericht ontwikkelen van nieuwe kwaliteiten en versterken van bestaande kwaliteiten. Dit is van toepassing bij aandachtsgebieden (zie figuur 6).

4.2.1 Definitie en toepassing

Definitie

Aandachtsgebieden zijn gedefinieerd als gebieden waar de ruimtelijke kwaliteiten onder druk staan of al (deels) zijn verdwenen. Vaak worden ze gedomineerd door (recreatieve) bebouwing en behoeven die een impuls. Het landschap vormt in alle gevallen de drager van de totale ruimtelijke structuur. Uitzondering hierop wordt gevormd door aandachtsgebied(sdelen) die zijn geconcentreerd rondom een jachthaven waar de (inrichting van de) publieke ruimte en de daaraan/-in gelegen voorzieningen de drager vormt van de ruimtelijke structuur van dat gebied.

Ruimtelijke kwaliteiten

In alle gevallen liggen er in de aandachtsgebieden kansen om de ruimtelijke kwaliteiten een impuls te geven als onderdeel van voorziene en gewenste ontwikkelingen.

De ruimtelijke kwaliteiten van een locatie zijn gebied specifiek en zullen bij ontwikkelingen uitgewerkt moeten worden. Algemeen geldt dat een belangrijke kwaliteitsimpuls gehaald wordt door versterking van natuur- en landschap (landschap produceren) en dat ontwikkelingen daaraan bijdragen. Uitzondering daarop zijn aandachtsgebied(sdelen) geconcentreerd rondom een jachthaven waar er nauwelijks ruimte is voor (extra) natuur en landschap. Daarvoor geldt dat kwaliteitsimpulsen worden bereikt door in ieder geval te investeren in de publieke ruimte en dat ontwikkelingen integraal onderdeel uitmaken van een (nieuw) kwaliteitsvol ruimtelijk geheel.

In alle gevallen gebeurt dat in samenhang met andere opgaven. Naast de thema's natuur, landschap, publieke ruimte en (verblijfs)recreatie kan immers ook sprake zijn van opgaven voor waterveiligheid, energietransitie, (watergebonden) bedrijvigheid, woningbouw, leefbaarheid van kernen, aquacultuur en landbouw. Uitgangspunt in de aandachtsgebieden is dat er kansen liggen om deze ruimtelijke kwaliteiten integraal opnieuw te ontwikkelen. Gezien het Veerse Meer de centrale waarde vormt van het gebied, is er bijzondere aandacht voor de landschappelijke kwaliteit van de oevers en de overgang met het water.

Gezamenlijk streefbeeld als basis voor ontwikkeling

De uitwerking en uitvoering van de kwaliteitsimpulsen in een aandachtsgebied gebeurt onder regie van de gemeente. Samen met de betrokken partijen wordt een gezamenlijk gedragen streefbeeld opgesteld. Naast ondernemers heeft ook de overheid een rol. Zij regisseert de totstandkoming van het streefbeeld samen met de overige partijen, begeleidt het proces daartoe en richt zich in de uitvoering op de kwaliteit van de publieke ruimte. Dergelijk streefbeeld bestaat uit een visie op het gebied en een ruimtelijke vertaling daarvan op kaart. Gewenste ontwikkelingen kunnen vanuit dit streefbeeld met een kleinschalige projectaanpak gerealiseerd worden.

In het streefbeeld voor de aandachtsgebieden wordt in ieder geval invulling gegeven aan de ontwikkeling van de landschapsstructuur (landschap produceren) dan wel aan de ontwikkeling van de openbare ruimte (indien gebied geconcentreerd rondom jachthaven). De regionale identiteit en de omvang en dichtheden van bebouwing passen bij de landschapsstructuur, volgens de betreffende gebiedstypologie en bouwsfeer. Het landschap dan wel openbare ruimte worden beheerd middels een integraal plan. Hiernaast wordt aansluiting gezocht met de omgeving o.m. door de verdere ontwikkeling en aansluiting op het recreatieve routenetwerk en infrastructuur.

Aandachtsgebieden zijn met name te vinden onder de gebiedstypologieën bebouwde en dagrecreatieve oevers. De mogelijkheden voor kwaliteitsimpulsen en nieuw te ontwikkelen kwaliteiten worden dus bepaald door:

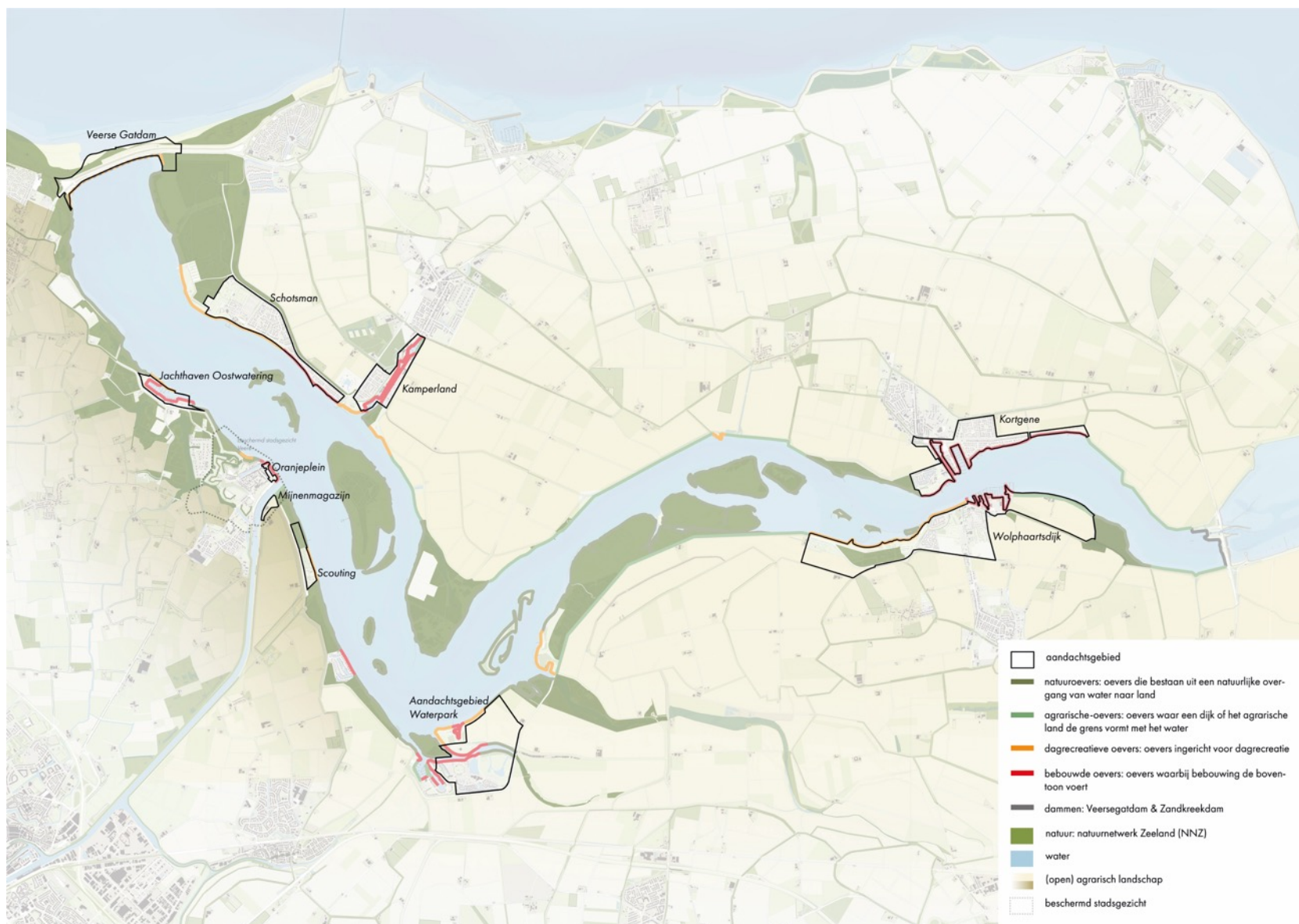
- Het landschapskader van het Veerse Meer gebied (bijlage II),
- De gebiedstypologie(en) en eventuele bouwsfeer (hoofdstuk 3),

- Het per aandachtsgebied nog nader uit te werken gezamenlijk streefbeeld o.b.v. gedefinieerde knelpunten en opgaven (bijlage V), en
- Waar van toepassing het ontwikkelkader voor verblijfsrecreatieve bedrijven. (Zie hieronder – ontwikkelruimte B-D).

Locaties

Rondom het Veerse Meer zijn 10 aandachtsgebieden geïdentificeerd (figuur 7): (1) Schotsman, (2) Kamperland, (3) Kortgene, (4) Recreatiezone Wolphaartsdijk, (5) Waterpark, (6) Oever nabij Scoutscentrum Zeeland, (7) Mijnenmagazijn, (8) Oranjeplein Veere, (9) Jachthaven Oostwatering en (10) Veerse Gatdam.

Figuur 7: Aandachtsgebieden in kaart gebracht.

Voor de aandachtsgebieden Schotsman, Wolphaartsdijk en Waterpark geldt dat de nieuwe landschapsstructuur binnen de begrenzing van het aandachtsgebied in een verhouding van 70% natuur en landschap en 30% recreatieterrein wordt vormgegeven.

Onder 30% recreatieterrein wordt verstaan: footprint recreatieverblijven met berging, tuin en terras; parkeerplaatsen, centrumvoorzieningen, dienstgebouwen, wegen e.a. verharding en infrastructuur, standaard landschappelijke inpassing, ...

Onder 70% natuur en landschap wordt verstaan: water, groen, collectief speelterrein, ...

De begrenzing en een beknopte beschrijving van deze gebieden, is te vinden in bijlage V.

4.2.2 Ontwikkelruimte

Het Veerse Meer gebied kent veel verschillende typen van ondernemers (met invloed op de ruimtelijke kwaliteit). Denk aan recreatie- en horecaondernemers en ondernemers in de landbouw, visserij, aquacultuur, plezier- en beroepsvaart. Kwaliteit(verbetering) moet voor elke onderneming het uitgangspunt vormen. Gezien de hoge recreatieve druk en de slechte staat van instandhouding van het Natura 2000-gebied geldt echter zowel voor verblijfs- als dagrecreatieve ontwikkelingen wel een specifieke context:

Wat *dagrecreatie* betreft werken de partijen aan een versterking van de aantrekkelijkheid van het gebied voor bewoners en gasten. Mogelijkheden voor dagrecreatie vergroten en leveren een bijdrage aan de lokale economie en leefbaarheid. Ontwikkelingsmogelijkheden zijn er, mits de activiteiten aansluiten op het karakter van Zeeland en het Veerse Meer en qua aard en schaal passen bij de locatie en gericht op een innovatief en hoogwaardig concept en een gedifferentieerd product in het gebied. Ook bij permanente (nieuwe) dagrecreatieve ontwikkelingen staat kwaliteitsverbetering – of toevoeging niet op zichzelf, maar is het (onderdeel van) een integrale gebiedsontwikkeling op basis van een gedragen streefbeeld binnen een aandachtsgebied¹⁹.

Specifiek voor *verblijfsrecreatieve ontwikkelingen* geldt dat deze moeten voldoen aan onderstaand ontwikkelkader (B-D).

De ontwikkelruimte is bovendien geen 'vrije' ontwikkelingsruimte. In alle gevallen moet de verblijfsrecreatieve ontwikkeling in een aandachtsgebied bijdragen aan het oplossen van verblijfsrecreatieve knelpunten (herstructurering, verplaatsing, sanering) (elders) in het gebied of in het betreffende aandachtsgebied als onderdeel van een gezamenlijk streefbeeld en gebiedsaanpak. Dit geldt ook voor de ontwikkeling van een bestaande, verblijfsrecreatieve voorziening in een aandachtsgebied (herstructurering). De uitwerking van dit uitgangspunt is een zaak van partijen gezamenlijk en dient per aandachtsgebied ingevuld te worden.

¹⁹ Buiten stedelijk gebied en een aandachtsgebied zijn geen nieuwe permanente dagrecreatieve ontwikkelingen meer mogelijk – zie hoofdstuk 3 In het open agrarisch gebied gelden voor de vestiging van recreatieve voorzieningen de kaders voor NED in het landelijk gebied.

ONTWIKKELKADER VERBLIJFSRECREATIE

(aansluitend op bijlage IV, 3 en 4 van de provinciale verordening)

A. Ruimtelijke kwaliteit

Kwaliteitsverbetering van bestaande bedrijven vindt plaats binnen de bestaande oppervlakte en eenheden van het bedrijf.

Een beperkte uitbreiding van oppervlakte is mogelijk indien het nieuw uit te breiden terrein:

- integraal onderdeel uitmaakt van een (nieuw) landschap;
- de dichtheid en omvang van de bebouwing passend is in het betreffende landschap; en
- het beheer en onderhoud van het landschap geborgd is;

Een beperkte uitbreiding van eenheden is mogelijk indien er sprake is van een integrale kwaliteitsimpuls van de bestaande en toekomstige accommodatie.

B. Economische haalbaarheid

Ontwikkelingen zijn aantoonbaar economisch uitvoerbaar, vinden plaats op basis van een businessplan en voorzien in een centrale bedrijfsmatige exploitatie.

C. Markt en onderscheidend vermogen van het concept

Ontwikkelingen zetten qua verschijningsvorm en type accommodatie in op een innovatief en hoogwaardig concept. Hierdoor wordt bijgedragen aan een gedifferentieerd product in het Zeeuwse achterland, i.e. aan het Veerse Meer, zowel t.a.v. het bestaande aanbod, in soort en qua bereik van verschillende doelgroepen. De diversiteit dient te worden getoetst voor het Veerse meer gebied als geheel. Het voegt beleving/beleefbaarheid (bv. van landschap, historie, ...) en economische diversiteit toe.

Het principe van LAND IN ZEE! en het lokale DNA van het Veerse meer – o.m. gevat in de beginselen van het plan van Nico de Jonge - staan hier centraal, wat onder meer gekenmerkt wordt door kleinschaligheid, landelijkheid, openheid en een natuurlijke inbedding.

Met oog op de dynamiek en verdere vernieuwing in de sector, wordt ingezet op circulair, klimaat robuust en duurzaam bouwen. Investerings dienen zoveel mogelijk gebruik te maken van de Best Beschikbare Technieken (BBT) in het duurzaam gebruik van energie en materialen en de uitstraling van licht.

D. Sociaal maatschappelijke bijdrage

Ontwikkelingen leveren een bijdrage aan de werkgelegenheid, behoud van voorzieningen en zijn een toegevoegde waarde voor de (leef)omgeving.

Zoals bijdragen aan

- Bereikbaarheid en connectiviteit.
- Gezondheid, duurzaamheid en klimaatadaptiviteit van de leefomgeving.
- Kwaliteit openbare ruimte & leefomgeving.
- Toegankelijkheid van natuur ('groen' en 'blauw').
- Leefbaarheid, (sociale) veiligheid en cohesie.

5. Beleidscontext

5.1 Gebiedsontsluiting

Bereikbaarheid, toegankelijkheid en verkeersveiligheid van het gebied zijn belangrijk voor vele functies in en rondom het Veerse Meer. De bereikbaarheid van het gebied via de bestaande infrastructuur staat al jaren onder druk, als gevolg van een toenemende recreatieve interesse voor het meer en haar directe omgeving.

Aan de zuid-, west- en oostzijde van het Veerse Meer voorzien we daarnaast de komende jaren een verdere toename van het weggebruik door woon-werkverkeer, recreatieverkeer, fietsverkeer en landbouwverkeer.

Gebiedsontsluitingsvisie Veerse meer Zuid

Als gevolg van het pijlijnproject Waterpark Veerse Meer en de bijbehorende burgerparticipatie is door de wegbeheerders in 2020 besloten om, parallel aan de Gebiedsvisie Veerse Meer en rekening houdend met de elementen uit de oude visie, specifiek en nader oplossingsgericht beleid op te stellen voor een duurzame en robuuste toekomstbestendige verkeersveilige ontsluiting voor het gebied ten zuiden van het Veerse Meer inclusief de kernen Arnemuiden, Lewedorp en Wolphaartsdijk. Die voorziene ontsluiting moet primair bij dragen aan de verbetering van steeds indringender wordende leefbaarheidsknelpunten in de kernen binnen het gebied. Secundair wordt de bereikbaarheid van de recreatieve functies gediend.

De opgestelde Gebiedsontsluitingsvisie Veerse Meer zuid bevat een gewenste wegenstructuur op hoofdlijnen, waarbij voor de lange termijn kansrijke varianten in beeld zijn gebracht. Daarnaast wordt door verschillende wegbeheerders de noodzaak onderkend dat in het gebied ook noodzakelijke concrete korte termijn maatregelen moeten worden uitgevoerd.

Qua bereikbaarheid van bestemmingen is er de afgelopen decennia een kloof ontstaan tussen nieuwe ontwikkelingen (waaronder verblijfsrecreatieve) en de beschikbare capaciteit van het ontsluitende wegennet voor bestemmings- en landbouwverkeer. Ook de verkeersveiligheid speelt daarbij een rol, waarbij voor met name fietsers aandacht nodig is. Dat is vooral rondom Wolphaartsdijk en Arnemuiden zichtbaar.

Met de Gebiedsontsluitingsvisie Veerse Meer Zuid ligt er een ambitie om bestaande en toekomstige problemen op te lossen. Zonder deze maatregelen ontstaat er met name in de zomerperiode een ongewenste piekbelasting die ten koste gaat van leefbaarheid, verkeersveiligheid en recreatieve beleving.

De essentie is dat voor een toekomstbestendige wegenstructuur van Arnemuiden, Lewedorp en omgeving er grootschalige infrastructurele ingrepen in relatie tot de A58 noodzakelijk worden geacht, nu bestaande infrastructuur niet langer toereikend is voor verbetering. De lokale overheden worden hiervoor als projectverantwoordelijke beschouwd. Voor Wolphaartsdijk en omgeving wordt ingezet op het opwaarderen van de bestaande wegenstructuur en het aanleggen van, zij het beperkt, nieuwe infrastructuur richting de Deltaweg (N256). Over de exacte aansluiting op de Deltaweg (N256) zal nadere planvorming moeten plaatsvinden. Voor de korte termijn zijn maatregelen nodig die in de kernen en op drukke plattelandswegen bijdragen aan het verbeteren van de leefbaarheid en verkeersveiligheid. Ook hier wordt voorzien dat de lokale overheid een sleutelrol zal gaan spelen.

De financiering is een groot punt van aandacht. De komende jaren worden zowel korte termijn maatregelen als lange termijn ingrepen verder uitgewerkt en onderzocht. Participatie met de omgeving en stakeholders blijft essentieel voor het draagvlak van de maatregelen. Zie ook: <https://www.middelburg.nl/gebiedsontsluitingsvisie-veerse-meer-zuid>

Aanpak Deltaweg

De Deltaweg (N256) tussen Goes en Colijnsplaat is één van de belangrijkste verkeersaders van Zeeland voor het personen- en goederenvervoer. In het zomerseizoen is het er extra druk door het toeristenverkeer. De Deltaweg is daarmee één van de drukste wegen van Zeeland.

De Provincie Zeeland vindt een veilige en vlotte doorstroming op de Zeeuwse wegen belangrijk en daarom staat de Deltaweg hoog op de prioriteitenlijst om aangepakt te worden. De Provincie gaat samen met de aanliggende gemeenten en andere belanghebbenden onderzoeken welke mogelijke oplossingen er zijn om de

verkeersveiligheid en de doorstroming op het tracé N256 tussen de A256 en de aansluiting met de N255 (Noord-Beveland) te verbeteren.

Om te komen tot een oplossingsrichting wordt gewerkt aan een planstudie. Hierbij worden de verkeersproblemen van de Deltaweg in kaart gebracht. Ook andere thema's zoals, geluid, natuur, landschap, ecologie, bodem, archeologie, externe veiligheid, klimaatbestendigheid worden meegenomen. Extra aandacht wordt geschonken aan duurzaamheid en slimme mobiliteit. Zie: <https://www.zeeland.nl/verkeer-en-openbaar-vervoer/deltaweg>

Recreatieve mobiliteit

Het gebied rondom het Veerse Meer kent ook een recreatieve weg- en padeninfrastructuur voor wandelaars en fietsers enerzijds, en toegangswegen naar dagrecreatieterreinen, oevers en jachthavens anderzijds. De verwachting is dat het gebruik hiervan ook de komende jaren zal toenemen.

Het tussen de overheden afstemmen en implementeren van een verbeterde recreatieve infrastructuur wordt dan ook van belang geacht. Het vormt een belangrijk element in de beleving van het gebied.

Gezien de grote investeringen die hiermee gepaard gaan, wordt de komende jaren gekeken naar mogelijkheden om die bij ontwikkeling van deelgebieden of specifieke opgaven (bv. met betrekking tot kwaliteitsambities rondom publieke voorzieningen) gericht op te pakken.

De energietransitie kan voor andere mobiliteitsconcepten zorgen. Waarschijnlijk zal de personenauto een prominente rol blijven vervullen als schakel tussen herkomst en recreatieve bestemming. Eenmaal gearriveerd zou de e-bike de rol van de auto kunnen overnemen. Het is zaak deze ambitie met comfortabele en veilige fietsinfrastructuur te stimuleren.

5.2 Bestemming Zeeland 2030

Hoe ontwikkelen we Zeeland tot een bestemming die veerkrachtig is, die in balans is met de leefomgeving en die waarde creëert voor bezoekers, bewoners en bedrijven?

Het toerisme en vrijetijd domein zijn van groot belang voor Zeeland. In de afgelopen jaren is toerisme naar Zeeland hard gegroeid en ondanks de huidige coronacrisis wordt verwacht dat deze groei tot 2030 doorzet. Dit biedt volop kansen. In de wisselwerking tussen economische spin-off, landschap, gasten én inwoners zijn er echter ook volop aandachtspunten. Hoe kan Zeeland daar als bestemming mee omgaan? Waar staan we nu? Welke uitdagingen zien we? Welke ambities hebben we? En vooral ook: hoe kunnen we onze ambities gezamenlijk realiseren?

Samen met ondernemers en overheden werkt het Kenniscentrum Kusttoerisme aan een visie op Zeeland als een bewuste bestemming, die medio 2021 gereed is. Meer informatie hierover is te vinden via [Bestemming Zeeland 2030](#). Aangezien het Veerse Meer een belangrijke trekpleister is voor Zeeland als toeristische bestemming, biedt dit perspectief voor de toeristische sector zeker aanknopingspunten in de uitvoering van de Gebiedsvisie.

5.3 Zeeuwse kustvisie

De Zeeuwse kust herbergt enorme kwaliteiten en een grote diversiteit aan functies. Deze diversiteit zorgde mede voor discussie over de gewenste ontwikkeling van de Zeeuwse kust. Zorg voor bescherming van natuur- en landschapskwaliteiten, een opgave voor vitaliteit verblijfsrecreatie en het garanderen van de waterveiligheid was aanleiding voor een landelijk Kustpact. Het Kustpact vroeg om een integrale regionale visie, voor Zeeland is dit de Zeeuwse kustvisie geworden. Deze gaat in op strand, duinen, dammen, dijken, Zeeuwse badplaatsen en loopt geleidelijk over in het daaraan grenzende agrarische achterland. In de Kustvisie worden de uitgangspunten en strategieën voor de toekomstige ontwikkeling van de Zeeuwse kust beschreven. De Kustvisie is vertaald naar het nieuwe Omgevingsplan en de daarbij horende Omgevingsverordening Zeeland 2018. In de Omgevingsverordening worden o.a. eisen gesteld aan verblijfsrecreatie in, maar ook buiten de kustzone (deze

laatste heeft ook betrekking op het Veerse Meer gebied). Ondertussen werken alle partijen hard aan het actieprogramma dat onderdeel is van de Kustvisie. Zie: <https://www.zeeland.nl/ruimte/zeeuwse-kustvisie>

5.4 Bosvisie

Rijk en provincies willen meer bos voor toekomstige generaties, om invulling te geven aan klimaatdoelstellingen en biodiversiteit te verbeteren. Daarom hebben zij samen de landelijke bossenstrategie ondertekend die ernaar streeft om eind 2030 tien procent extra bos te realiseren in Nederland. In de Zeeuwse Bosvisie staat beschreven hoe de Provincie Zeeland hier uitvoering aan wil geven. De Zeeuwse Bosvisie is opgesteld in nauw overleg met alle Zeeuwse overheden, agrarische partijen en terreinbeheerders en met een brede inbreng van andere maatschappelijke partijen. De ambitie is om uiterlijk in 2030 ongeveer 425 ha bos te realiseren binnen het bestaande Natuur Netwerk. Dat gebeurt vooral met Zeeuwse elementen die typerend zijn voor Zeeland. Denk aan beplantingen op dijken of heggen en hoogstamboomgaarden op het agrarische platteland. De uitrol van de Zeeuwse Bosvisie heeft uiteraard ook zijn uitwerking op bebossing rond het Veerse Meer.

5.5 Natura 2000, wet Natuurbescherming

Het natuurbeleid vormt een belangrijke pijler voor het sturen van ontwikkelingen en activiteiten op, rondom of in het Veerse Meer. Het Veerse Meer is op basis van de Vogelrichtlijn aangewezen als beschermd Natura 2000-gebied. Activiteiten of ontwikkelingen waarvan effecten op deze vogelwaarden niet kunnen worden uitgesloten zijn daarmee vergunning plichtig. Het Natura 2000-beheerplan (RWS) beschrijft de natuurdoelen, de staat van instandhouding en geeft aan welke activiteiten al dan niet vergunning plichtig zijn. Een passende beoordeling en vergunningaanvraag moeten dan duidelijk maken of een activiteit passend is en kan worden vergund. De Provincie is daarvoor het bevoegd gezag. Iedere zes jaar rapporteert Nederland aan de EU of de doelstellingen van Natura2000 worden behaald. Voor veel vogelsoorten is dat momenteel niet het geval en zijn maatregelen nodig om daar naartoe te werken. Maar informatie over het Veerse Meer als N2000 gebied via:

<https://www.natura2000.nl/gebieden/zeeland/veerse-meer>

5.6 Natuurnetwerk Zeeland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is een overkoepelend netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het Zeeuwse deel van dit natuurnetwerk heet Natuur Netwerk Zeeland (NNZ). Het doel van het natuurnetwerk is het behoud en de versterking van het aantal soorten in het wild voorkomende planten en dieren. Natuurnetwerk Zeeland draagt ook sterk bij aan de identiteit van Zeeland en aan de kwaliteit van Zeeland als woon- en werkgebied. Het grootste deel van het Natuurnetwerk Zeeland is goed toegankelijk en beleefbaar. De plannen, die tot zeer in detail zijn uitgewerkt, zijn opgenomen in het Natuurbeheerplan Zeeland. Op de volgende site is daar meer informatie over te vinden: <https://www.zeeland.nl/natuur-en-landschap/natuurbeheer>

5.7 Landschapsvisie Deltadammen

De Landschapsvisie Zeeuwse Deltadammen is opgesteld vanuit het actieprogramma van de Zeeuwse Kustvisie. Het vormt het kader voor de Veerse Gatdam, de Oosterscheldekering en de Brouwersdam en brengt de huidige kwaliteiten en knelpunten van de kunstwerken zo objectief mogelijk in beeld. Van daaruit biedt het een toetsingskader van de (beheers)ingrepen door Rijkswaterstaat zelf, maar ook voor de beoordeling van initiatieven van derden.

De inpassing van de Veerse Gatdam maakt deel uit van het regionale landschapsontwerp dat Nico de Jonge voor het Veerse Meer heeft ontwikkeld en dat als één van de weinige regionale landschapsontwerpen nagenoeg in zijn geheel is uitgevoerd.

In het gezamenlijk gedragen streefbeeld voor de Veerse Gatdam moeten kwaliteiten, knelpunten en opgaves samengebracht worden vanuit 'De Tien Gouden Regels':

1. Iedere ontwikkeling moet kwaliteit toevoegen.
2. Koester de grootschalige leegte.

3. De dammen zijn het hoofdmoment.
4. Bewaak de openheid van de oevers.
5. Speel in op de herhaling/ritmiek van land en water.
  - Wees scherp op de overgang naar het land.
  - Voorkom dat keringen 'verlanden'.
  - Koester het contact met het water.
6. Versterk het onderscheid tussen buiten- en binnenzijde.
7. Respecteer maat en robuustheid.
8. Versterk het karakter van de dammen, speel in op de verscheidenheid binnen eenheid.
9. Sluit aan op het basic kustkarakter.
10. Zoneer

5.8 Gebiedsagenda Zuidwestelijke Delta 2050

De Zuidwestelijke Delta staat de komende jaren voor uitdagende opgaven op het gebied van economie, waterveiligheid, zoet water en natuur. Thema's als klimaatadaptatie, energietransitie en circulaire economie spelen een steeds grotere rol in deze opgaven. Daarom hebben het Gebiedsoverleg Zuidwestelijke Delta en het Rijk, samen met belanghebbenden, een Gebiedsagenda Zuidwestelijke Delta 2050 opgesteld. De Gebiedsagenda geeft een doorkijk tot 2050 en moet in beeld brengen wat de prangende kwesties zijn die partijen met elkaar de komende 15 jaar gaan aanpakken. Het resultaat is een integraal langetermijnperspectief voor de ontwikkeling van de Zuidwestelijke Delta, inclusief een kennis- en innovatieprogramma en een oriënterende uitvoeringsagenda. Daarmee heeft deze gebiedsagenda ook zijn doorwerking op het Veerse Meer. In het verlengde hiervan dient ook het Kennisprogramma Zeespiegelstijging genoemd te worden. De uitkomsten hiervan gaan op termijn zeker ook gevolgen hebben op het Veerse Meer.

Mede op basis hiervan is het noodzakelijk om onderzoeken naar waterkwaliteit en maatregelen ten behoeve van natuurherstel en medegebruik voor het Veerse Meer ook in een lange termijn perspectief te plaatsen voor de periode tot 2050 en daarna (<https://www.zwdelta.nl/over-zuidwestelijke-delta/strategie/gebiedsagenda-zuidwestelijke-delta-2050>).

5.9 Regionale Energiestrategie

In het nationaal Klimaatakkoord²⁰ is afgesproken hoe Nederland de mondiale klimaatafspraken van Parijs vertaalt naar een beleid en een uitvoeringsagenda. Wat is er nodig om de doelstelling van 49% CO₂-reductie in 2030 te behalen? Die opgave is neergelegd in 30 regio's in Nederland, waarvan de Zeeuwse RES Zeeland als gehele provincie er één van is. Zeeland was de eerste regio die de RES 1.0 gereed had. Zeeland streeft daarbij in de gebouwde omgeving naar een reductie van 400 kiloton CO₂ en kiest in 2030 minstens voor 11 Peta Joule hernieuwbare energie. De Zeeuwse ambitie voor mobiliteit is een CO₂-reductie van 49%. In het afwegingskader wordt de impact van de energieplannen op ruimtegebruik en landschap nadrukkelijk meegewogen. In de nog te ontwikkelen RES 2.0 zal dit kader concreter worden uitgewerkt. Voor meer informatie zie:

<https://www.zeeuwseenergieakkoord.nl/>

5.10 Klimaatadaptiestrategie Zeeland

Gemeenten, Rijk, waterschap en Provincie hebben samen afgesproken dat zij ervoor gaan zorgen dat schade door hitte, wateroverlast, droogte en overstromingen zo min mogelijk toeneemt. Daarop letten ze bij de aanleg van nieuwe woonwijken en bedrijventerreinen, het opknappen van bestaande bebouwing, vervanging van rioleringen, groenbeheer en wegonderhoud. Hoe de overheden hiervoor gaan zorgen, is vastgelegd in een Klimaatadaptatiestrategie voor Zeeland (KasZ). Voor actuele ontwikkelingen en mogelijke koppelkansen in het kader van de Gebiedsvisie, zie: <https://www.zeeland.nl/energie-en-klimaat/aanpak-klimaatadaptatie>

²⁰ Klimaatakkoord, 28 juni 2019. Den Haag. <https://www.klimaatakkoord.nl/documenten/publicaties/2019/06/28/klimaatakkoord>

5.11 Uitvoeringsprogramma Landelijk Gebied 2021-2030

De Provincie vervult een regisserende rol in het landelijk gebied. Daartoe werden de ambities voor landbouw, natuur, biodiversiteit en klimaat geformuleerd als stap richting een gezamenlijke aanpak. Samen met de Zeeuwse partijen is een uitvoeringsprogramma opgesteld voor de periode van 2021 - 2027. Deze heeft veel raakvlakken en aanknopingspunten met de Gebiedsvisie. Voor het uitvoeringsprogramma zie:

<https://www.zeeland.nl/digitaalarchief/ib210c29b686>

5.12 Deltaplan Zoet Water

Hoofddoelstelling is om Zeeland weerbaar te maken tegen zoetwatertekorten. Nevendoelstelling van het Zeeuws Deltaplan Zoet Water is om in kaart te brengen hoe een zo robuust mogelijke regionale zoetwatersituatie, zowel kwalitatief als kwantitatief, kan worden bereikt in het licht van klimaatverandering en functionele vraagontwikkeling. Er wordt aangesloten bij de ambitie, zoals voor heel Nederland in september 2019 bepaald in het Bestuurlijk Platform Zoet Water (BPZ), om in 2050 weerbaar te zijn tegen zoetwatertekorten. Tegelijkertijd wordt ook verbetering in de zoetwatersituatie op de korte termijn nagestreefd. Het Deltaplan kent een aantal pilotprojecten die momenteel in uitvoering zijn.

Een aantal opgaven en kansen voor het Veerse Meer sluit hier naadloos op aan, dus het is van belang om de ontwikkelingen in dit plan goed te volgen. Dat kan via: <https://www.zeeland.nl/water/zeeuws-deltaplan-zoet-water>

5.13 Beheer en onderhoud convenant Veerse Meer

In afstemming met de partijen in het gebied Veerse Meer is het beheer en onderhoud van openbare voorzieningen bij het waterschap belegd. Voor de komende 10 jaar wordt door de partijen een nieuw convenant opgesteld. Het waterschap zal naar verwachting ook in die periode verantwoordelijk worden voor het beheer en onderhoud van de openbare voorzieningen.

Voor aansturing van het beheer en onderhoud is er een 'gebruikersraad Veerse Meer'. In deze raad zit, naast het waterschap, de (commerciële) vertegenwoordiging van gebruikers. Daarnaast is een bestuurlijk platform Veerse Meer actief waarin de verschillende overheden rondom het Veerse Meer zijn vertegenwoordigd. Zowel het bestuurlijk platform als de gebruikersraad komen meerdere keren per jaar bijeen om de stand van zaken door de nemen en eventuele knelpunten op te lossen.

De financiering van het huidige beheer en onderhoud is daarbij een continu punt van aandacht. Dit wordt momenteel jaarlijks betaald door de partners in het convenant Veerse Meer (gemeenten Veere, Middelburg, Goes en Noord-Beveland, provincie Zeeland en waterschap Scheldestromen) op basis van een overeengekomen verdeelsleutel, samen met watersportverenigingen, commerciële jachthavens en recreatiebedrijven die bijdragen op basis van het aantal vaste ligplaatsen.

De toekomstige bijdragen van de convenantpartners en het bedrijfsleven zal nader worden bepaald aan de hand van het gewenste kwaliteitsniveau van de voorzieningen. Het is voor de verdere uitvoering en het maken van (kwaliteits)keuzen van belang dat het Bestuurlijk Platform en de Gebruikersraad goed zijn aangehaakt bij de Gebiedsvisie Veerse Meer en het uitvoeringsprogramma. Deze bevatten immers belangrijke bouwstenen voor het convenant beheer en onderhoud Veerse Meer en vice versa.

6. Governance en financiering

Deze Gebiedsvisie is door een gezamenlijke inzet van maatschappelijke organisaties en overheden tot stand gekomen. De betrokken partijen en overheden verbinden zich via een intentieovereenkomst aan de ambities, de uitgangspunten en spelregels ervan. De inzet is om de landschappelijke kwaliteit en toekomstige ontwikkeling van het Veerse Meer in samenhang en met een plus te organiseren. Daarvoor wordt een begeleidingsstructuur ingericht en gezocht naar financiering om de uitvoering te stimuleren.

6.1 Governance

De opvolging van de Gebiedsvisie en bijhorend actieprogramma gebeurt door het Breed Bestuurlijk Overleg, ondersteund door een ambtelijke werkgroep. Daarnaast wordt verkend hoe een waar een kwaliteitsteam van meerwaarde zou kunnen zijn.

6.1.1 Het Breed Bestuurlijk Overleg (BBO)

Het BBO bestaat uit bestuurders van de betrokken overheden en hun maatschappelijke partners. Ieder behoudt binnen de samenwerking de eigen verantwoordelijkheden en bevoegdheden en neemt aan het overlegorgaan deel als gelijkwaardige partners vanuit de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor realisatie van de overkoepelende visie. De voorzitter bewaakt de gezamenlijke voortgang namens alle partijen.

Vanuit de het achterliggende doel van de Gebiedsvisie heeft het BBO twee hoofd(rollen):

- Vanuit de overkoepelende visie toezien op en steunen van de uitvoering van de acties door de verschillende partijen. Het BBO bespreekt op hoofdlijnen de voortgang van de acties, kan partijen aanspreken op de voortgang, en bespreken hoe vanuit expertise of netwerk kan bijgedragen worden aan de uitvoering, zonder verantwoordelijkheid over te nemen.
- Het 'aan de voorkant' bespreken van nieuwe initiatieven of ontwikkelingen die van invloed zijn op het realiseren van de gebiedsbrede (ruimtelijke) ambities van de Gebiedsvisie. Partijen houden hierin hun eigen verantwoordelijkheid. Het overlegorgaan kan waar nodig een 'zwaarwegend' advies doen.

Het BBO komt tweemaal per jaar bij elkaar.

6.1.2 De ambtelijke werkgroep

Het BBO wordt ondersteund door een ambtelijke werkgroep, die bestaat uit inhoudelijk medewerkers van de betrokken overheden en hun maatschappelijke partners. Deze werkgroep heeft als opdracht om:

- Informatie uit te wisselen tussen de betrokken partners over aan de Gebiedsvisie gerelateerde ontwikkelingen.
- De uitvoering van de bijbehorende acties op te pakken, te stimuleren, te begeleiden en te monitoren.
- Knelpunten in de uitvoering richting het overlegorgaan te signaleren en zo nodig voorstellen doen voor het oplossen hiervan.
- Ontwikkelen/initiatieven te signaleren die van invloed zijn op het bereiken van de gebiedsbrede ruimtelijke kwaliteiten, en zo nodig, (altijd) in overleg met de verantwoordelijke partijen, te agenderen.
- Signaleren van kansen vanuit regelingen, stimuleringsfondsen, subsidies om onderzoek of initiatieven (gezamenlijk) te realiseren en tussentijds te bespreken indien relevant.

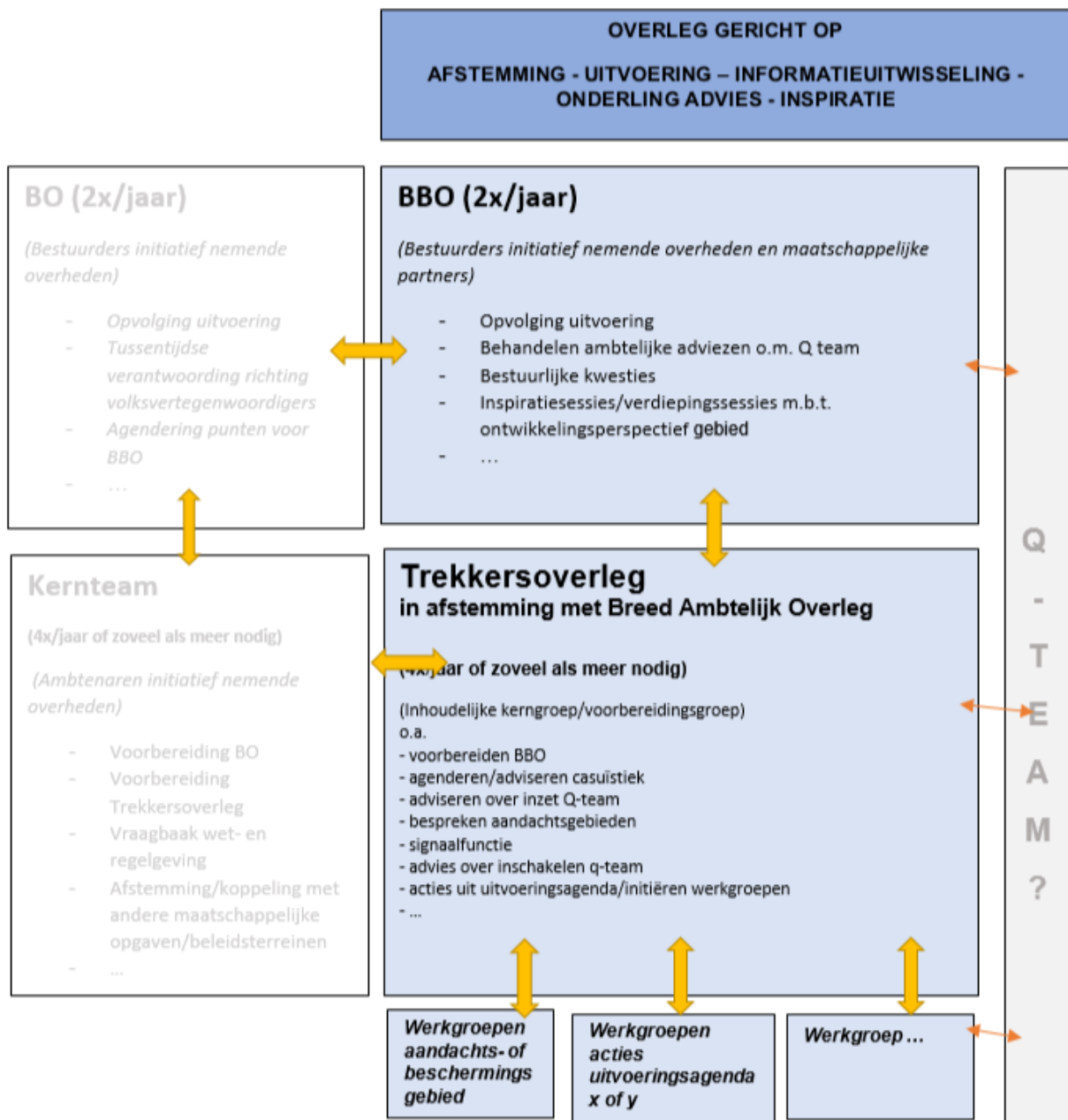
6.1.3 Inzet van een Q-team

Een Q-team is een kwaliteitsteam dat kijkt naar ruimtelijke plannen met een integraal kwaliteitsvraagstuk en gebiedsbrede impact. Een Q-team kan initiatiefnemers en verantwoordelijke overheden helpen om de ruimtelijke kwaliteit van het project te borgen en waar mogelijk te versterken. Niet als toetsing, maar als uitnodiging om het ontwerp te versterken vanuit de uitgangspunten van de Gebiedsvisie. Betrokken partijen binnen de Gebiedsvisie

'nodigen' initiatiefnemers daartoe uit om te kijken hoe het ontwerp kan worden versterkt. Het Q-team heeft toegevoegde waarde doordat zij met een frisse blik kan adviseren over op handen zijnde ontwikkelingen.

Voor de samenstelling van het Q-team kan gekozen worden uit een onafhankelijke, representatieve of gemengde samenstelling. Het Q-team adviseert, via de ambtelijke werkgroep aan het BBO.

De mogelijke opzet en samenstelling van een Q-team is een actie die is opgenomen in het uitvoeringsprogramma. Het BBO zal op basis van een advies van de ambtelijke werkgroep een besluit nemen over de instelling van dergelijk kwaliteitsteam.

Figuur 8: Schematische weergave governance

6.2 Financiële kaders

Werken aan kwaliteit van landschap, natuur, voorzieningen en bebouwing vraagt om extra investeringen. Deze lopen uiteen van beperkte middelen voor het doen van onderzoek tot grote bedragen die gemoeid zijn met infrastructurele ingrepen. De Gebiedsvisie kent, buiten wat procesgeld voor de ondersteuning van de

uitvoeringsorganisatie en het bestuurlijke overleg, vooralsnog geen aparte posten op de begrotingen van de betrokken overheden.

Indien additionele financiering nodig is, zal dus vooral worden teruggevallen op bestaande regelingen en fondsen. Het is daarom raadzaam om binnen de uitvoeringsorganisatie kennis te organiseren over mogelijke financieringsbronnen. Op die manier kunnen ondernemers, projectontwikkelaars en mogelijk ook overheden worden geholpen in het vinden van ondersteuning.

In het gebiedstraject is een aantal malen al gerefereerd aan de behoefte aan financiering. Dat geldt bijvoorbeeld voor een gewenste kwaliteitsslag voor publieke oever- en water gerelateerde voorzieningen, maar ook voor (pilot)initiatieven ten voordele van zoetwatervoorraden, het versterken van natuurwaarden of het stimuleren van innovatieve kansen voor (recreatie)ondernemers.

Deze visie gaat ervan uit dat we alle partijen aan boord hebben die bereid zijn te helpen in het duiden en bijeenbrengen van benodigde financiering en kennis.

Onderstaand een overzicht van een aantal bestaande financieringsbronnen die specifiek voor de uitvoering van deze Gebiedsvisie relevant kunnen zijn.

Middelen voor ontwikkeling

De provincie en rijksoverheid kennen verschillende subsidieregelingen en -stromen die ondernemers en initiatiefnemers kunnen helpen bij het ondersteunen van innovatieve ontwikkelingen. Dat geldt bijvoorbeeld voor de landbouwsector met POP gelden (<https://www.zeeland.nl/subsidie-aanvragen/pop3>) of de recreatiesector middels stimuleringsvouchers van Impuls Zeeland (<https://www.impulszeeland.nl/nl/innovatie-in-zeeland>).

Voor versterking van natuur en landschap zijn diverse subsidieregelingen beschikbaar. Via het Programma Natuur worden in de komende jaren fors extra additionele middelen ingezet voor herstel en versterking van natuurwaarden. Deze gelden, 3 miljard in de komende 10 jaar, zijn vooral bedoeld om de natuur te versterken. Daarbij wordt ingezet op een gebiedsgerichte benadering waarin verschillende opgaven (klimaat, stikstof, landbouw, mobiliteit) samenkomen.

Voor de structurele aanpak van de inrichting en het beheer van het watersysteem van het Veerse Meer beschikt Rijkswaterstaat o.m. over middelen die passen in de Programmatische Aanpak Grote Wateren. Dit programma loopt echter in de komende jaren af. Voor ingrepen die op termijn nodig zijn om de waterkwaliteitsopgave structureel aan te pakken zou een dergelijk programma zeer geschikt zijn. Het Meerjarenprogramma Infrastructuur en Ruimte (beter bekend als MIRT) kan worden ingezet voor grote infrastructurele ingrepen waar het ministerie van I&W een belangrijke rol speelt.

De opgaven waar het Veerse Meer voor staat sluiten verder nauw aan bij de ambities en doelen van het Deltaprogramma. Waterveiligheid, beschikbaarheid van zoet water en ruimtelijke adaptatie vormen daarin de speerpunten om in te spelen op de opgaven voor de toekomst. Water geldt daarbij als het ordenend principe voor de ruimtelijke inrichting. Het Deltafonds loopt van 2021 tot en met 2034 en heeft een jaarlijks budget van 1.3 miljard euro.

Het programma Zuidwestelijke Delta heeft in haar programma voor de toekomstige strategie van het Veerse Meer een onderzoek naar de knik en keuzemomenten in het waterbeheer opgenomen. Het IBP Vitaal Platteland kent een apart programma voor de Zuidwestelijke Delta, gericht op zoet water en volhoudbare landbouw. Dat onderzoek is net gestart en geeft wellicht nadien aanleiding voor nieuwe regelingen.

7. Actieprogramma

Om de Gebiedsvisie Veerse Meer tot uitvoering te brengen, is samenwerking in de praktijk nodig. In onderstaand overzicht worden acties die voortkomen uit de visie opgesomd. Het BBO Veerse Meer, waarin de overheden en maatschappelijke partijen zitting hebben, onderschrijven een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de opvolging, uitvoering dan wel toevoeging van acties.

Bij het opvolgen van de acties wordt onderscheid gemaakt tussen een aantal rollen:

A – Uitvoeren; de actie is helder en kan op instemming rekenen van het BBO, er is een trekker en de financiën zijn geregeld.

B – Ontwikkelen en aanjagen; men ziet de meerwaarde van een dergelijke actie, maar deze heeft nog een praktische uitwerking of support;

C – Initiëren en agenderen; gaat over ideeën en voorstellen die nog niet concreet zijn, maar mogelijk wel kansrijk.

D – Opvolgen en verbinden; een belangrijke actie voor het gebied maar het trekkerschap/de eerste verantwoordelijkheid ligt elders of is onderdeel van ander beleidstraject. Het BBO levert vanuit de samenwerking kennis, signalen, kansen, netwerk, ...

E – Parkeren; een actie is mogelijk wel van belang maar heeft of (a) nog onvoldoende draagvlak, is (b) afhankelijk van andere ontwikkelingen of (c) heeft nog geen prioriteit

T – Trekker Actie²¹

X – Medeverantwoordelijk Actie

---

²¹ De Trekker van een actie is niet bij voorbaat ook de financier van deze actie.

Bestuurlijk (BBO) is afgesproken dat – waar een overheid een kerntaak heeft – deze als (mede)Trekker van een actie wordt beschouwd.

ALGEMEEN

Status	Actie	Relevante gebiedstypologie	Gemeenten	Provincie	Rijkswaterstaat	Waterschap	Gebruikersraad	Groene partijen	Rode partijen	Blauwe partijen	Agrarische partijen	Tijdspad
A	Beeldkwaliteitsplan, streefbeeld per aandachtsgebied én beschermingsgebied uitwerken op basis van de geconstateerde kwaliteiten/knelpunten/opgaven en de aangegeven begrenzing.	Alle, waar van toepassing	T					X	X	X	X	2021-2023
B	Inspiratie- en werksessies ontwikkelperspectief Veerse Meer- gebied 2050 o.m. kansen vanuit het werken aan meervoudige gebiedsopgaves met lange termijnperspectief, ontwikkelingen en trends in recreatie en watersport, toepassingsmogelijkheden van Bewuste Bestemming Zeeland 2030 in het gebied, innovatie in de verblijfsrecreatie e.d.	Hele gebied	T	T	X	X	X	X	X	X	X	2022-2030
A	Het óf en hoe van een Q-team in gezamenlijkheid bepalen en opzetten	Hele gebied	X	T	X	X	X	X	X	X	X	2021-2022
A	Verkenning van financiële mogelijkheden vanuit fondsen en regelingen t.b.v. dit uitvoeringsprogramma en beschreven kansen	Hele gebied	X	T	X	X						2021-2022

NATUUR, LANDBOUW EN LANDSCHAP

NATUUR en LANDSCHAP

Status	Actie	Relevante gebiedstypologie	Gemeenten	Provincie	Rijkswaterstaat	Waterschap	Gebruikersraad	Groene partijen	Rode partijen	Blauwe partijen	Agrarische partijen	Tijdspad
B	<p>Stimuleer integraal groen- en natuurbeheer rondom het Veerse Meer, middels een gezamenlijke visie over natuurbeheer met betrokkenheid van terreineigenaren, gemeenten en wellicht ook agrarische ondernemers, bijvoorbeeld via de collectieven. Dit plan is aanvullend op het reeds bestaande Natura 2000-beheerplan voor het Veerse Meer.</p> <p>Losse punten die in deze context nog werden genoemd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Onderscheid maken tussen acties biodiversiteit en acties Natura 2000 • Strategische keuzes opgaand groen • Struweel beheer onder de loep 	Dammen, dagrecreatieve oevers, open agrarisch gebied, Natuuroevers		T		X		T	X		X	2023-2024
D	Onderzoek aangepast peilbeheer t.b.v. natuurwaarden (o.m. meest natuurlijk haalbare/fluctuatie) in afstemming met andere relevante sectoren (van belang voor rood, blauw en groen).	Natuuroevers Veerse Meer water		X	T	X		X		X	X	2021-2023
D	Stimuleren uitvoeringsmogelijkheden Zeeuwse Bossenstrategie rondom het Meer.	Hele gebied, waar van toepassing	X	T	X	X	X	T	X	X	X	2021-2030
B	<p>M.b.t. Natura 2000-instandhoudingsdoelen (dalende trend van aantal vogelsoorten)</p> <ul style="list-style-type: none"> - evaluatie Natura 2000-beheerplan VM – oorzaken, consequenties en oplossingen dalende trend - Onderzoek naar oplossingsrichtingen voor Natura 2000-instandhoudingsdoelen waaronder inventarisatie consequenties voor alle betrokken sectoren en functies wanneer (delen van) Natura 2000-gebied Veerse Meer Habitatrichtlijn zou zijn en naar aanleiding daarvan balans opmaken voor toekomst <p>(Beide met inachtneming van belangen van diverse sectoren middels actieve betrokkenheid in onderzoeken)</p>	VM water, oevers, agrarisch gebied		X	T			X	X	X	X	2023

RECREATIEVE KWALITEITEN, BEBOUWDE OMGEVING EN INFRASTRUCTUUR

Status	Actie	Relevante gebiedstypologie	Gemeenten	Provincie	Rijkswaterstaat	Waterschap	Gebruikersraad	Groene partijen	Rode partijen	Blauwe partijen	Agrarische partijen	Tijdsfad
A	Voorstel ontwikkelen voor verschillende scenario's (incl. kosten) verbeterde kwaliteit van voorzieningen; Rekening houdend met <ul style="list-style-type: none"> inventarisatie per strandje van infrastructuur, omgevingskwaliteiten, kansen en knelpunten behoefteonderzoek onder brede gebruikersgroep (waaronder waar welke voorzieningen wel/niet) inventarisatie NOB m.b.t. duikvoorzieningen eenzelfde herkenbare communicatiestijl voor het gebied vanuit de verschillende beheerders In relatie tot evt. zonering, met waardering en respect vanuit verschillende functies Aandacht voor innovatie en duurzaamheid van oplossingen 	Alle	X	X	X	T	X	X	X	X		2022
A	Verkenning alternatieve (publiek-privaat) financieringsmodellen voor Veerse Meer i.r.t. brede gebruikersgroep		X	T	X	T	X	X	T	T		2022
B	In vervolg daarop: eventuele verkenning wenselijkheid gebiedsbranding Veerse Meer als Deltawater, passend in beeldtaal Zeeland, met unieke waternatuur en grote diversiteit en inclusiviteit aan recreëren. Het ontwikkelen van kwaliteitscriteria voor dagrecreatieve oevers kan onderdeel zijn van zo'n traject.	Alle	X	T		X		X	X	X	X	nntb

Bijlage I – Overgangsbeleid & statuslijst (vastgesteld in Fase 1)

Actuele ruimtelijke initiatieven en projecten en overgangsbeleid

Naar analogie van de Zeeuwse kustvisie wordt voor het Veerse Meer en directe omgeving een aantal uitgangspunten geformuleerd voor ruimtelijke ontwikkelingen, zoals voor dag- en verblijfsrecreatie en wonen en werken. Voor een aantal van deze uitgangspunten zal gelden dat deze afwijken van de regelgeving zoals die door de provincie en betrokken gemeenten in de afgelopen jaren is gehanteerd. Dit maakt dat duidelijkheid moet worden geboden over de status van projecten en initiatieven die op basis van vigerend beleid (niet zijnde de nieuwe Gebiedsvisie) in ontwikkeling of voorbereiding zijn.

Per 1 augustus 2020 is het volgende hierover vastgesteld:

1. Projecten met een vastgesteld bestemmingsplan of omgevingsvergunning - (Status: licht- en donkergroen).
2. Plannen en projecten die onder het overgangsbeleid vallen - (Status: licht- en donkergeel).
3. Overige initiatieven - (Status: roze, rood en donkerrood).

Projecten met een vastgesteld bestemmingsplan of omgevingsvergunning

Het gaat hier om plannen en projecten die passen in een vastgesteld bestemmingsplan en om plannen en projecten die reeds vergund zijn. De betreffende projecten zijn in Tabel 2 licht- en donkergroen gekleurd. Als zo'n project op de peildatum van 1 augustus 2020 nog niet in uitvoering is, worden tussen de initiatiefnemer en de verantwoordelijke overheid afspraken gemaakt over de momenten van starten en afronden.

Plannen of projecten die onder het overgangsbeleid vallen (pijlijnprojecten)

Voor deze plannen of projecten geldt dat de betrokken overheid zich vóór 1 augustus 2020 op basis van vigerende beleidskaders aan het plan/project heeft gecommitteerd. Dit commitment ligt vast in de vorm van:

- Een ontwerp bestemmingsplan,
- een aanvraag omgevingsvergunning voor het afwijken van een bestemmingsplan²²,
- Een (openbare) overeenkomst met de betreffende overheid, of
- een raadsbesluit²³.

Betrokken partijen streven ernaar om, voor zover mogelijk, de projecten nader uit te werken overeenkomstig de uitgangspunten van de nieuwe Gebiedsvisie Veerse Meer. Waar dit niet mogelijk blijkt, geldt het principe 'agree to disagree'. Ook geldt dat een dergelijk plan of project alleen dan onder het vigerende beleid tot uitvoering kan worden gebracht, als de gemeenteraad hiervoor uiterlijk op 1 augustus 2022 op basis van de vigerende beleidskaders een bestemmings- of omgevingsplan heeft vastgesteld of een omgevingsvergunning heeft verleend. In het geval dit vaststellingsbesluit door de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State vervolgens wordt vernietigd, waardoor de gemeenteraad pas na 1 augustus 2022 een vervangend of gewijzigd vaststellingsbesluit vaststelt, valt ook dat nieuwe vaststellingsbesluit onder het overgangsbeleid, maar alleen (in het geval van een bestemmingsplan of de aanvraag van een omgevingsvergunning) als het gebaseerd is op het oorspronkelijke (vóór 1 augustus 2020 vastgestelde) ontwerpbesluit.

Als een plan of project in deze categorie niet aan alle hierboven genoemde voorwaarden voldoet, zal het worden beoordeeld op basis van het op 1 augustus 2022 geldende beleid. In tabel 2 zijn de projecten die aan de voorgestelde de criteria van een pijlijnproject voldoen, licht- en donkergeel gekleurd.

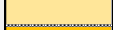

²² Een aanvraag omgevingsvergunning voor het afwijken van een bestemmingsplan (aanvraag voor het buitenplans afwijken van een bestemmingsplan) is een aanvraag gebaseerd op artikel 2.12, lid 1, sub a onder 3 van de Wabo. Bij een dergelijke aanvraag moet gemotiveerd worden dat de omgevingsvergunningsaanvraag voldoet aan een goede ruimtelijke ordening. De aanvraag moet voorzien zijn van een ruimtelijke onderbouwing.

²³ Een raadsbesluit betekent dat de gemeenteraad in een formele zitting besloten heeft dat een voorgenomen initiatief gewenst is en dat de initiatiefnemer wordt uitgenodigd het betreffende initiatief verder uit te werken tot een aanvraag omgevingsvergunning in afwijking van het bestemmingsplan of in een bestemmingsplan.

Overige Initiatieven

Voor de overige plannen en projecten geldt dat deze overeenkomstig de uitgangpunten en kaders van de nieuwe Gebiedsvisie Veerse Meer worden gerealiseerd. Dit geldt eveneens voor nieuwe plannen en projecten die nog niet in onderstaande tabel zijn opgenomen. Deze overige initiatieven zijn in deze tabel roze, rood en donkerrood gekleurd.

Tabel 2: Overzicht van de op 1 augustus 2020 bekende ruimtelijke projecten en initiatieven, in en rond het Veerse Meer.
Status van projecten en initiatieven in en rond het Veerse Meer - dd. 1 augustus 2020 (def.)

Project of initiatief	Deelgebied	Status (1)	Eenheden verblijfsrecreatie		
			huidig aantal (2)	gewenst aantal (3)	saldo (4)
Camping 't Veerse Meer	Wolphaartsdijk		700	700	0
De Veerse Kreek	Wolphaartsdijk		280	280	0
Harbour Village	Middelburg		80	80	0
Oranjeplaat (hotel en appartementen)	Middelburg		108	108	0
Waterpark Veerse Meer (5)	Middelburg		1.337	0	-1.337
Zeeuws Goedt	Schotsman		7	7	0
Felixkade fase 1	Kamperland		24	24	0
Botterlaan	Kortgene		0	20	20
Delta Marina	Kortgene		0	0	0
Havenkwartier	Kamperland		14	14	0
Loswal Uithaven	Kamperland		30	30	0
Opwaardering jachthaven Oostwatering	Veere		557	570	13
Beurtschipperstraat	Kortgene		20	20	0
Camperpark Zeeland	Schotsman		152	177	25
Camping De Paardekreek	Kortgene		510	510	0
RCN De Schotsman	Schotsman		1.070	1.070	0
Snackpoint Wimpe	Schotsman		0	0	0
Watersportcentrum De Schotsman	Schotsman		3	3	0
Camping Kruitmolen (*)	Middelburg		25	175	150
Doorontwikkeling Waterpark Veerse Meer (6)	Middelburg		0	895	895
Herontwikkeling Oranjeplein (**)	Veere		0	52	52
Bungalows Spuiweg	Kortgene		0	4	4
De Zuidschor	Wolphaartsdijk		0	66	66
De Zuidvliet	Wolphaartsdijk		0	28	28
Felixkade fase 2	Kamperland		0	72	72
Herbestemming Mijnenmagazijn	Veere		0	15	15
Hoogspanningskabel Windpark IJmuiden-Ver	Veerse Meer		0	0	0
Inpassing scoutcentrum	Veere		45	45	0
Rotatie vliegbaan	Middelburg		0	0	0
Landhuizen spuiweg	Kortgene		0	8	8
MTB-route	Veere		0	0	0
Natuurbegraafplaats Veere N 3453, 3454	Veere		0	0	0
Natuurontwikkeling Bastion-Veerse Dam + wandelroute	Veere		0	0	0
Natuurontwikkeling Goudplaat	Veerse Meer		0	0	0
NCC De Zandkreek (***)	Kortgene		130	130	0
Plan Zwemer	Kamperland		0	80	80
Spuibos	Kamperland		0	0	0
Surfschool Veerse Dam	Schotsman		1	1	0
Uitbreiding strandje Veerse Dam	Veere		0	0	0
Veerdam	Kamperland		0	5	5
(1) Legenda		Totaal:	5.093	5.189	96
	Bestemmingsplan in uitvoering of gerealiseerd				(2) huidig: aantal eenheden dat conform het huidige bestemmingsplan in uitvoering, c.q. gerealiseerd is.
	Bestemmingsplan vastgesteld, maar nog niet in uitvoering				
	(Ontwerp) bestemmingsplan in procedure				
	Anterieure overeenkomst (Raadsbesluit)				
	Voorontwerp bestemmingsplan				(3) nieuw: aantal eenheden dat het desbetreffende initiatief of project in totaal wenst te realiseren.
	Plan bestuurlijk gedragen (College schriftelijk of mondeling akkoord)				
	Verkenning gestart				
(5) Waterpark Veerse Meer: uitvoering is gestopt omdat de initiatiefnemer het huidige bestemmingsplan wenst te vervangen door een nieuw bestemmingsplan, getiteld:					(4) saldo: het verschil tussen wat de initiatiefnemer wenst en wat nu al in uitvoering, c.q. gerealiseerd is.
Door-ontwikkeling Waterpark Veerse Meer (6)					

Bijlage II – Landschap Veerse Meer

Zie document via: <https://www.zeeland.nl/ruimte/gebiedsvisie-veerse-meer>.

Bijlage III – Algemene principes (zoals vastgesteld in Fase 1)

Met de visie moeten de bestaande kwaliteiten van het Veerse Meer gebied worden beschermd, versterkt en waar nodig hersteld. Sommige gebieden nodigen uit tot een integrale kwaliteitsimpuls, waardoor nieuwe kwaliteiten kunnen ontstaan en/of bewust worden ontwikkeld. Beleid dat uit de visie voortkomt moet zorgen voor zorgvuldig gebruik van de omgeving, met respect voor de natuurlijke waarden en leefomgeving en de juiste impulsen bieden voor een gevarieerde recreatieve markt. In navolging van Nico de Jonge (zie hoofdstuk 1) blijft de hoofdfunctie van het Veerse Meer recreatie, natuur(beleving), rust en ontspanning.

De geïdentificeerde zorgen en kansen omtrent de onderscheidende omgevingskwaliteiten van het Veerse Meer gebied, geven aanleiding tot het formuleren van een aantal algemene, richtinggevende principes met betrekking tot toekomstige ontwikkelingen in het gebied. Kernwoord is 'balans'. Deze principes zijn in fase 2 middels de gebiedstypologieën (hoofdstuk 3) aangescherpt tot kaderstellende regels voor het Veerse Meer gebied als geheel én daarmee ook van toepassing voor de afzonderlijke aandachts- en beschermingsgebieden (hoofdstuk 4).

Gekoppeld aan natuur- en landschapskwaliteiten

Behoud, bescherm en versterk natuurkwaliteiten en landschapswaarden

De natuurkwaliteiten en landschapswaarden van het Veerse Meer gebied worden minimaal behouden en beschermd en waar mogelijk versterkt en verder of nieuw ontwikkeld. Dit geldt zowel voor kwaliteiten en waarden op het land als in het water.

Behoud oorspronkelijke ontwerpprincipes voor optimale beleving

De ontwerpprincipes van Nico de Jonge (zie hoofdstuk 1) worden behouden, zodat het Veerse Meer gebied optimaal kan worden beleefd:

- Robuuste groenstructuren ondersteunen de natuurbeleving, en geven ruimtelijke kadering en 'rugdekking' aan bestaande bebouwing langs de oevers en op de dijken, of daar direct achter.
- Het Veerse Meer karakteriseert zich door een zonering met zachte overgangen tussen water en land en tussen intensief en extensief gebruik.
- (Cultuur)historische landschapselementen (bijv. de loop van de oorspronkelijke kreken en dijken) zorgen voor een leesbaar landschap, waarin de ontstaanswijze van het Veerse Meer herkenbaar blijft.
- Er is vrij zicht op karakteristieke oriëntatiepunten, zoals het silhouet van de stad Veere en de kerken van Wolphaartsdijk en Kortgene.
- De oevers van het Veerse Meer zijn grotendeels openbaar toegankelijk.

Ontwikkelingen dragen bij aan de Natura 2000-doelen en versterken waar mogelijk het Natuur Netwerk Zeeland

Ontwikkelingen mogen niet strijdig zijn met Natura 2000 en dragen bij aan de daarbij horende natuur- en landschapsambities en het Natuur Netwerk Zeeland. Initiatiefnemers worden uitgenodigd en geholpen om te verkennen of er kansen benut kunnen worden om een extra impuls te geven aan de ontwikkeling van natuur, onder andere door aan te sluiten bij reeds bestaande initiatieven.

Gekoppeld aan waterkwaliteit, -gebruik en -veiligheid

Bewaak de huidige waterkwaliteit

Bij mogelijke invloed van ontwikkelingen op waterkwaliteit vormt het behoud en/of verbetering van het huidige kwaliteitsniveau het uitgangspunt.

Behoud de huidige diversiteit aan gebruikers en gebruiksmogelijkheden van het water en waarborg de veiligheid

De huidige diversiteit aan gebruiksmogelijkheden en gebruikersgroepen dient behouden te blijven, zowel qua beroepsvissers, beroepsvaart als recreatief gebruik van het water, met naleving van de wettelijk geldende natuuropgaven. De veiligheid op, in en rond het water moet daarbij te allen tijde gewaarborgd blijven.

Sta geen uitbreiding van aantal ligplaatsen in jachthavens toe

Specifiek voor de jachthavens geldt dat de huidige aantallen ligplaatsen voor vaste gasten en passanten naar verwachting ook in de toekomst aan de behoefte voldoen. De huidige recreatiedruk op het water is redelijk in balans met de beoogde natuur- en landschapskwaliteit. Het aantal boten hoeft niet te verminderen. Wel is er een tendens naar gemiddeld grotere recreatievaartuigen. Dit noopt de jachthavens tot het vergroten van ligplaatsen, hetgeen een uitbreiding van het steigeroppervlak vraagt. Dit wordt toegestaan, onder de voorwaarde van geen toename van het aantal eenheden.

Belangrijk hierbij is te benoemen dat er een onderscheid is tussen een ligplaats en een afmeervoorziening. Een ligplaats is een vaste locatie in het water, bedoeld voor 1 vaste gebruiker, die daar zijn vaartuig stalt. Dit kan in een (jacht)haven zijn of aan een privésteiger. Een afmeervoorziening is een openbaar toegankelijke locatie in het water waar "eenieder" tijdelijk kan afmeren, bv. bij sluizen, bruggen, oevers en eilandjes in het Veerse Meer. Voor de meeste afmeervoorzieningen geldt dat daar niet overnacht mag worden.

Behoud en versterk openbaar toegankelijke voorzieningen t.b.v. (water)recreatie

Aanwezigheid van openbaar toegankelijke voorzieningen zoals trailerhellingen karakteriseren het Veerse Meer gebied. Ontwikkelingen mogen de openbare toegankelijkheid (zoals in het geval van trailerhellingen de toegankelijkheid vanaf de waterkant) niet beperken. Inzet is gericht op behouden, versterken c.q. vergroten van de mogelijkheden. Dat geldt overigens in het algemeen voor dagrecreatieve publieke faciliteiten.

Gekoppeld aan recreatieve kwaliteit, bebouwde omgeving en infrastructuur

De hoogte van de bebouwing mag het open Deltalandschap van het Veerse Meer gebied niet verstoren

Niet expliciet in het oorspronkelijke landschapsplan van Nico de Jonge benoemd, maar in de afgelopen 50 jaar steeds urgenter: het open Deltalandschap en de maat van het Veerse Meer verhoudt zich slecht met hoge bebouwing, ook als die niet direct in de zichtlijnen van karakteristieke oriëntatiepunten staan of het historische silhouet daarvan verstoren. In Fase 2 van de Gebiedsvisie worden v.w.b. de hoogte van bebouwing de volgende hoofdlijnen uitgewerkt:

- Het open Deltalandschap van het Veerse Meer moet behouden worden.
- De zichtlijnen naar karakteristieke oriëntatiepunten of historisch silhouet mogen niet verstoord worden.
- Aandachtsgebieden moeten zich ontwikkelen op een dusdanige manier dat ze het landschap en de landschappelijke beleving versterken. Conform de regel uit de kustvisie landschap creëren i.p.v. consumeren. In Fase 2 zullen hiervoor locatie specifieke randvoorwaarden en regels worden opgesteld.
- Per aandachtsgebied wordt in Fase 2 gekeken of buitendijks bouwen is toegestaan. Per gebied wordt beoordeeld of buitendijkse bebouwing zowel landschappelijk als natuurlijk ingepast kan worden of dat het te veel impact heeft op de ruimtelijke kwaliteit. Qua hoogte zal de buitendijkse bebouwing gevoegd moeten worden in de omgeving (een nadere uitwerking van die hoogtes volgt in Fase 2; bijvoorbeeld door gebruik te maken van referentiehoogte dijken/bebouwing/bomen/masten etc.).
- (Zeer) hoge bouwwerken (waaronder bijvoorbeeld windmolens) zijn niet wenselijk op de oevers en dammen van het Veerse Meer (buiten de huidige zoekgebieden). Dit geldt ook voor hoge bouwwerken van andere aard zoals masten en antennes.
- Binnen agrarische bouwblokken volgt men de regels van het vigerende bestemmingsplan en kunnen hoge bouwwerken toegestaan zijn.

- Binnen de huidige contouren van het Veerse Meer mag niet in het water gebouwd worden.

Bovenstaande leidende principes zullen hun nadere uitwerking (detaillering) vinden in de uitwerking van Fase 2 van de Gebiedsvisie Veerse Meer 2020-2030. Hierbij zullen ook de 1km rondom het Veerse Meer, het karakteristieke beeld, de schaal en de huidige skyline van het Veerse Meer-gebied in het algemeen en specifiek locaties in het bijzonder, een rol spelen. Daarnaast worden ook de huidige landschapsverordening en de Handreiking Landschap: Het landschap van Zeeland - Beschrijving van het landschaps-DNV en ontwikkelingsperspectief (2012) gebruikt als afwegingskader.

[Leg het accent op kwaliteitsverbetering, verduurzaming en maatschappelijke meerwaarde](#)

Bij toekomstige verblijfs- en dagrecreatieve ontwikkelingen (op land en water) met ruimtelijke impact ligt het accent op kwaliteitsverbetering. Ontwikkelingen moeten van maatschappelijke meerwaarde zijn, te denken valt aan ontwikkeling van nieuwe natuur en landschap (nntb percentages vaststellen in Fase 2, naar analogie met de Zeeuwse Kustvisie), een sociaaleconomische bijdrage aan bv. algemene voorzieningen en infrastructuur, werkgelegenheid, etc. Investerings dienen zoveel mogelijk gebruik te maken van de Best Beschikbare Technieken (BBT) in het duurzaam gebruik van energie en materialen en de uitstraling van licht. Nieuwe initiatieven moeten bovendien onderscheidend zijn t.a.v. het bestaande aanbod, in soort en qua bereik van verschillende doelgroepen. De diversiteit dient te worden getoetst voor het Veerse Meer-gebied als geheel. Bestaande vestigingen mogen uitbreiden, maar alleen als die uitbreiding binnen een nog te bepalen maximum blijft qua aantallen en soorten eenheden en qua oppervlak. Voor omwonenden moeten nieuwe ruimtelijke investeringen toegevoegde waarde creëren, zoals openbaarheid van voorzieningen of nieuw of aanvullend aanbod van diensten. Samen met de betrokken overheden dienen de initiatiefnemers ervoor te zorgen dat de lokale (nuts)voorzieningen en verkeersinfrastructuur niet worden overbelast.

Ontwikkelingen corresponderen vanzelfsprekend met bestaande beleidskaders, zoals de centrale bedrijfsmatige exploitatie voor verblijfsrecreatieve bestemmingen en de ladder voor duurzame verstedelijking.

[Sta geen permanente nieuwvestiging buiten aandachtsgebieden toe en sluit bij voorkeur aan op de bestaande bebouwingscontouren](#)

Om te borgen dat de omgevingskwaliteiten van het Veerse Meer gebied niet verder worden aangetast (met name de openheid en openbare toegankelijkheid van oevers en de zichtlijnen op markante oriëntatiepunten en cultuurhistorische fenomenen), vinden toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen alleen nog plaats binnen, of bij voorkeur flankerend aan, de bestaande bebouwingscontouren, en binnen de in Fase 2 nog nader te bepalen begrenzing van de aandachtsgebieden. De regels vindt u in tabel 1.

Als het gaat om bestaande vestigingen, dan moeten deze kunnen herinvesteren om ruimte te creëren voor innovatie. Daarbij dienen zij te voldoen aan de hierboven genoemde criteria met betrekking tot het duurzaam gebruik van energie en materialen. Als de investering om uitbreiding van het aantal eenheden of het bedrijfsareaal van de onderneming vraagt, dan kan dit in beperkte mate (zulks nog nader te bepalen in Fase 2, in navolging van de Kustvisie). Als het ruimtelijk niet anders kan, mag een dergelijke uitbreiding voorbij, maar bij voorkeur wel grenzend aan de bestaande bebouwingscontouren reiken, binnen de in Fase 2 nog nader te bepalen begrenzing van de aandachtsgebieden. Als het gaat om nieuwvestiging, dan zullen deze een plek moeten vinden binnen de bestaande bebouwingscontouren en/of aandachtsgebieden.

Bovendien gelden dan ook de eisen op het gebied van duurzaam gebruik van energie en materialen, het onderscheidend zijn t.a.v. het bestaande aanbod en het voor omwonenden creëren van toegevoegde waarde en voorkomen van overlast.

In uitzonderlijke gevallen zijn tijdelijke voorzieningen toegestaan buiten de aandachtsgebieden, doch slechts wanneer op die locatie een duidelijke maatschappelijke of dagrecreatieve behoefte aan dergelijke voorziening is, deze niet versteend is, laag intensief qua concentratie van bezoekers, geluid en verkeersbewegingen én van tijdelijke, seizoensgebonden aard. Het betreft géén permanente verblijfsaccommodaties. Denk aan een tijdelijk, seizoensgebonden horecapaviljoen bij een recreatiestrandje. Ook is buiten de aandachtsgebieden ruimte voor natuur gebonden recreatie, zoals activiteiten in kader van het nazomerfestival, etc. De voorzieningen en activiteiten mogen niet in één van de groene beschermingsgebieden (zie paragraaf 3.3) liggen c.q. doorgaan.

Tabel 1: Regels voor toekomstige uitbreiding en nieuwvestiging, binnen en buiten bebouwingscontouren en aandachtsgebieden.

	Bestaande vestigingen	Nieuwe vestigingen
Binnen bestaande bebouwingscontouren in een aandachtsgebied	Beperkt uitbreiden is mogelijk, maar alleen als deze voldoet aan het nog te bepalen maximum qua eenheden en oppervlak. Het principe hier is inbreiden	Nieuwvestiging is enkel nog mogelijk mits deze onderscheidend is t.a.v. het huidig aanbod en ook voor omwonenden en omgeving toegevoegde waarde creëert.
Buiten bestaande bebouwingscontouren in een aandachtsgebied	Beperkt uitbreiden is mogelijk, maar alleen als deze voldoet aan het nog te bepalen maximum qua eenheden en oppervlak, onderbouwd is en de uitbreiding aansluit bij de bestaande bebouwingscontour en/of nader te bepalen grens van het aandachtsgebied.	Nieuwvestiging is enkel nog mogelijk mits deze onderscheidend is t.a.v. het huidig aanbod en ook voor omwonenden en omgeving toegevoegde waarde creëert. Deze nieuwvestiging sluit bij voorkeur aan op de bestaande bebouwingscontouren.
Buiten een aandachtsgebieden	Uitbreiden is niet mogelijk.	Hier zijn enkel tijdelijke voorzieningen mogelijk als deze de omgeving niet verstenen, laag intensief, tijdelijk én seizoensgebonden zijn, in een duidelijke maatschappelijke of dagrecreatieve behoefte voorzien én niet in een groen beschermingsgebied plaatsvinden

Houd rekening met de impact op infrastructuur

Aanpassingen aan bestaande (verblijfs)recreatieve bedrijven dan wel nieuwvestiging hebben invloed op de omgeving en behoeven een goede (publieke) infrastructuur zodat huidige gebruikers niet worden benadeeld door overbelasting, nieuwe gebruikers voldoende worden gefaciliteerd en de veiligheid van gebruikers te allen tijde kan worden geborgd. Het gaat hierbij o.m. over draagkracht en kwaliteit van bestaande toegangswegen en (openbare) vervoersvoorzieningen. Dit speelt met name om en rond grootschalige clusters van verblijfsvoorzieningen.

Maar impact van nieuwe ontwikkelingen gaat verder dan bereikbaarheid (van de oevers van het meer, voorzieningen en accommodaties) en toegankelijkheid (bv. voor hulpverlening, mindervaliden). Infrastructuur betreft ook goede beschikbaarheid van nutsvoorzieningen, watertoevoer, internet, e.d. ten behoeve van inwoners, landbouw en andere vaste gebruikers.

Bij voorziene impact (criteria nader te bepalen), wordt voor de betreffende infrastructurele onderdelen een impactstudie gewenst. Te denken valt bv. aan een verkeerskundige studie. Waar de infrastructurele knelpunten gemeentegrenzen overschrijden, vergt dit afstemming en samenwerking tussen de gemeentes.

Behoud de vitaliteit van het landelijk gebied

De karakteristieke openheid van het agrarische landschap rondom het Veerse Meer draagt bij aan het ervaren van rust, stilte, ruimte en donkerte, en daarmee aan de recreatieve aantrekkingskracht. Grote waarde wordt gehecht aan behoud van de vitaliteit van het landelijk gebied. Bestaande agrarische bedrijven behouden ontwikkelingsmogelijkheden. Daarnaast worden mogelijkheden geboden binnen de voorwaarden voor Nieuwe Economische Draggers (NED).

Deelname aan kwaliteitsimpulsen m.b.t. groen- en landschapsontwikkelingen in aandachts- en beschermingsgebieden gebeurt op basis van vrijwilligheid. Waar het agrarische grond betreft, zou bv. kunnen gekeken worden naar mogelijkheden van natuur inclusieve landbouw.

Bied alleen ruimte aan ondernemers die in hun ontwikkelplannen de identiteit en de specifieke kwaliteiten van het gebied respecteren en versterken

Het Veerse Meer kent veel verschillende typen van ondernemers. Denk aan recreatieondernemers, horecaondernemers en ondernemers in de landbouw, visserij, aquacultuur en binnenvaart. Kwaliteit(verbetering) moet voor elke onderneming uitgangspunt vormen, gezien vanuit ruimtelijk oogpunt, economische haalbaarheid, marktbehoefte, onderscheidend vermogen en het leveren van een maatschappelijke bijdrage. Belangrijk aandachtspunt is dat bedrijven passen bij en bijdragen aan de identiteit van het gebied, wat onder meer gekenmerkt wordt door kleinschaligheid, landelijkheid, openheid en een natuurlijke inbedding.

Samenhang en een gemeenschappelijke aanpak in deze, kunnen helpen, voor huidige lokale ondernemers én nieuwvestigers. Gebiedsbranding kan daarin een krachtig communicatiemiddel zijn, vanuit een organisatie die deze taak op zich neemt en ondernemers rond dit doel verenigt, lokale producten in en rond het Veerse Meer beter onder de aandacht brengt en hiermee zorgt voor een betere herkenning en beleving voor inwoners en gasten.

Het toeristisch product van het Veerse meer wordt immers gevormd door de symbiose van de omgeving (het meer, de strandjes, de kering, natuurgebieden, historisch Veere, kernen en agrarisch achterland), de accommodaties (verblijfsrecreatieve parken, horeca etc.) en de onderliggende organisatie ervan (recreatieondernemers, detailhandel, VVV, evenementen etc.).

Klimaatadaptatie en energietransitie

Anticipeer op klimaatadaptatie en energietransitie

Het veranderend klimaat en een andere manier van omgaan met energiebronnen zijn twee belangrijke maatschappelijke fenomenen die los van elkaar ook in deze context aandacht vragen.

Dat klimaatverandering ook invloed heeft op het gebied rondom het Veerse Meer is ontegenzeggelijk.

Klimaatrobuust en toekomstbestendig ontwerpen bij nieuwe ontwikkelingen is noodzakelijk. Verkenning van mogelijkheden en onmogelijkheden is essentieel. Hierbij kan worden aangesloten bij de klimaatstresstesten die in de verschillende Zeeuwse gemeenten zijn uitgevoerd en de in ontwikkeling zijnde gebiedsagenda Zuidwestelijke Delta 2050. Zo vraagt de te verwachten waterpeilstijging ook de komende 10 jaren al om proactief beleid.

In het kader van energietransitie zal worden verkend wat bij toekomstige ontwikkelingen wenselijk dan wel noodzakelijk wordt geacht, rekening houdend met de bestaande omgevingskwaliteiten, aard en schaal van het gebied. Nieuwe plannen zullen toekomstbestendig moeten zijn op vlak van energie. Hoe dit zich vertaalt, moet verder worden uitgewerkt.

Bijlage IV – Beschermingsgebieden - een eerste beschrijving

Ooster-Nieuwlandpolder e.o.

Het gebied tussen de Veerse Gat Dam en jachthaven Oostwatering kenmerkt zich als een groen landschap met de Polredijk als natuurlijke (dijk)grens tussen de oever van het Veerse Meer en het agrarische achterland. Een aardigheid is dat in dit gebied de caissons voor het afsluiten van het Veerse Gat werden gebouwd. Dit is in het landschap nog terug te zien. In dit gebied is een duikplaats aanwezig.

Foto: Marieke Wierdels

Afbeelding: Ooster-Nieuwlandpolder e.o.

De Piet

Begrenzing

Er is voor gekozen om het gedeelte van 14 hectare nieuwe natuur, dat onderdeel uitmaakt van het plan van Waterpark Veerse Meer, de aparte status te geven van beschermingsgebied. De reden hiervoor is het belang om hier het open zicht van de Muidenweg op het Veerse Meer te bewaren. Deze landschappelijke waarde is door vele mensen genoemd in het participatieproces van het waterpark.

Opgave

De initiatiefnemer van het waterpark heeft dit gebied opgenomen in zijn plan, om binnen het plan een optimale balans te creëren tussen verblijfsrecreatie, groen, water en natuur. Het inrichtingsplan van het natuurgebied zal in nauwe samenwerking met de provincie, natuurorganisaties en het waterschap worden uitgewerkt.

Randvoorwaarden hiervoor zijn het behoud van het zicht vanaf de Muidenweg op het water en het beschermen van de zoetwaterlens onder de naastgelegen gronden.

Beschermingsgebied Goudplaat

Een ruim opgezet natuurgebied met weiden, bos, een ruiterspad, moeras, wandelroutes en een MTB-parcours, doorsneden door een oude kreekrest. Ook aan de westzijde vanaf het water benaderbaar door een paar openbare steigers. Beheer van de ruige weiden vindt gedegen plaats door oerrunderen. Flora en fauna hebben alle kans om tot wasdom te komen. Binnen deze oase van rust ligt een aantal landbouwpercelen, die mede de openheid van het landschap dragen. Omzetten daarvan naar natuur zou de natuurwaarde van het gebied ten goede komen.

Beschermingsgebied Sint Felixweg

Vanaf de ingang van het Havenkanaal van Kamperland is een gebied geïsoleerd door een nieuw aangelegde kreek. Door aan deze zijde minder te maaien ontstaat een soort van rustgebied omsloten door zout water van het Veerse Meer. Boskavels afgewisseld door stroken ruw gras langs de oever van het Veerse Meer tegen weidse landbouwpercelen maken het Veerse meer voor eenieder benaderbaar en beleefbaar en geeft mooie vergezichten. Beperkte infrastructuur (afvalinzameling, rijbaan & sober sanitair) zorgt voor enige structuur. Stukken ruw gras langs de oever minder maaien maakt zones minder benaderbaar. Het sobere sanitair verdient een upgrading.

Bijlage V – Aandachtsgebieden - een eerste uitwerking van opgaven

Veerse Gatdam

Voor het aandachtsgebied Veerse Gatdam is momenteel enkel de begrenzing gedefinieerd. Een aantal knelpunten en opgaven zijn vanuit de Landschapsvisie Deltadammen (zie 5.7) al benoemd, doch moeten door verantwoordelijke overheden en relevante maatschappelijke partners nog verder worden uitgewerkt. Dit moet uiteindelijk leiden tot een gezamenlijk gedragen streefbeeld voor een integrale gebiedsgerichte kwaliteitsimpuls.

Jachthaven Oostwatering

Deze jachthaven was de werkhaven waar vanuit de Veerse Gat Dam werd aangelegd. Na afronding van dit deel van de Deltawerken, is de werkhaven in gebruik genomen als dagrecreatieve- en commerciële jachthaven. De jachthaven wordt gebruikt door een watersportvereniging, een commercieel havenbedrijf met horeca en een zeilschool. De ruimtelijke uitstraling is, gelet op zijn ligging, ondermaats. Om de ruimtelijke kwaliteit te verbeteren geldt voor de jachthaven een Beeldkwaliteitsplan.

Afbeelding: Jachthaven Oostwatering.

Oever nabij Scoutscentrum Zeeland

De oever tussen Veere en Middelburg kenmerkt zich als een groene oever. Langs deze oever ligt het Scoutscentrum Zeeland met diverse recreatieterreinen. In 2011 is het "Hopman Vernielhuis" gebouwd als centrale voorziening van het Scoutscentrum. In 2014 is dit gebouw uitgeroepen tot mooiste gebouw van Zeeland. Even verderop ligt wat geïsoleerd het terrein "t Poldertje". Het is de wens om dit deel van het terrein te verplaatsen naar de oeverzone van het Scoutscentrum. Dit vergt een ruimtelijke ingreep, ook aan de oever.

Afbeelding: Scoutcentrum Zeeland.

Oranjeplein Veere

Bijzondere aandacht verdient de stad Veere. De stad Veere is in 1974 aangewezen als Beschermd Stadsgezicht. Het is het enige Beschermd Stadsgezicht aan het Veerse Meer. Het silhouet vanaf het water op de stad is van grote cultuurhistorische waarde: de Campveerse Toren, het Stadhuis en de Grote Kerk. Voor het Veerse Oranjeplein geldt een Beeldkwaliteitsplan.

Afbeelding: Stad Veere.

Mijnenmagazijn

Aan het Kanaal door Walcheren nabij de monding met het Veerse Meer ligt het Rijksmonumentale complex 'Mijnenmagazijn'. Dit complex bestaat uit een aanlegsteiger, het mijnenmagazijn zelf en een kantinegebouw. Het complex is in 1916 gebouwd door het toenmalige ministerie van Marine en diende voor de opslag van zeemijnen. Later werden er in de periode 1919 en 1926 (water)vliegtuigen (o.a. Fokker F-3) gemonteerd. Het complex kent momenteel geen functie. Er ligt een wens om het complex te herbestemmen met als doel het behoud van het Rijksmonumentale complex en militair cultuurhistorisch erfgoed. Reeds kansrijk geachte scenario's hiervoor zijn vakantiewoningen, een hotel of bedrijfsruimte.

Afbeelding: Mijnenmagazijn.

Waterpark

Begrenzing

De begrenzing van het aandachtsgebied komt overeen met het gedeelte waarvoor in juli 2021 een nieuw bestemmingsplan is vastgesteld met de bestemmingen Verblijfsrecreatie, Groen en Water. Overigens is de begrenzing van het aandachtsgebied niet gekoppeld aan de realisatie van het bestemmingsplan Waterpark 2020.

Ook als de realisatie niet door zou gaan, blijft dit gebied aandachtsgebied. Een eventueel nieuw project – dat dan geen pijlijnproject meer is - moet aan de principes van de Gebiedsvisie voldoen.

Oostelijk van het aandachtsgebied ligt een gebied met de nieuwe bestemming Natuur-overgangszone. Ook dit gebied maakt onderdeel uit van het bestemmingsplan Waterpark Veerse Meer 2020, maar is in deze Gebiedsvisie apart begrensd als beschermingsgebied, vanwege de speciale landschappelijke waarde. Zie hiervoor de beschrijving bij beschermingsgebied De Piet.

Afbeelding: Huidige situatie Waterpark, juli 2021.

Opgave

In het aandachtsgebied Waterpark is van groot belang dat er een goede balans gevonden wordt tussen groen, water en verblijfsrecreatie. Het gaat om een nieuw landschap dat niet alleen het huidige knelpunt van de verwaarloosde en nooit afgebouwde camping (de Witte Raaf) oplost, maar ook een nieuw landschap vormt, dat enerzijds aansluit op de Lemmer en de omgeving van de jachthaven en het Fletcherhotel en anderzijds aansluit op het beschermingsgebied en het huidige natuurgebied De Piet. Hiermee worden zowel de landschappelijke overgangen als doorgaande recreatieve routes bedoeld. Het ontwerp van initiatiefnemer Driestar voldoet daaraan. Echter, ook als deze geplande ontwikkeling om wat voor reden dan ook niet tot uitvoering komt, geldt ook voor een nieuwe initiatiefnemer de voorwaarden van dit aandachtsgebied, namelijk het creëren van een nieuw landschap waarin de verblijfsrecreatie is opgenomen (geen landschapsconsumptie maar landschapscreatie) in een verhouding van 70% landschap en 30% recreatie.

Bijkomend aandachtspunt is de geplande rotatie van de vliegbaan (van oost-westrichting naar meer noordoost-zuidwest). Deze draaiing is al jarenlang gewenst, vanwege veiligheid en geluidsoverlast voor de mensen die op Oranjeplaat en het Waterpark wonen of verblijven. Momenteel wordt gewerkt aan een provinciaal inpassingsplan hiervoor. Inrichting en gebruik van de directe omgeving moet voldoen aan de regelgeving omtrent luchtvaartverkeer.

Wijziging ten opzichte van fase 1

Hier dient ook opgemerkt te worden, dat bij het vaststellen van fase 1 van de Gebiedsvisie, de gemeente nog de intentie had om het aandachtsgebied groter te maken, namelijk de hele zone van camping de Kruitmolen tot aan De Piet, tot over de Muidenweg en inclusief het vliegveld. De reden hiervoor was, dat er een ruimtelijke en een functionele relatie was tussen de ontwikkelingen die in dit gebied plaatsvinden, te weten: de doorontwikkeling van het waterpark; het toenmalige initiatief om de jaarplaatshouders een plaats te geven op camping de Kruitmolen en de zoektocht naar een goede verkeersoplossing naar het waterpark. Om echter een einde te maken aan de onduidelijkheid of er dan nog ruimte zou zijn voor extra initiatieven langs deze oever, heeft de gemeente ervoor gekozen het aandachtsgebied in areaal te verkleinen.

Landschapsplan

Tegelijkertijd wordt er wél gewerkt aan een landschapsplan voor de hele oever op Middelburgs grondgebied, inclusief het vliegveld en de nieuwe (nog niet vastgestelde) ontsluiting op de A58. Dit landschapsplan zal de gemeente met de samenwerkende partners van de Gebiedsvisie en de betrokken inwoners en ondernemers uitwerken. Belangrijke opgaven daarbij zijn: inpassing verkeersontsluiting en vliegveld; behoud en versterking zoetwaterlens onder o.a. de voormalige Calandpolder, verhoging natuur- en belevingswaarden, eventuele aanleg nieuwe (bos)beplantingen.

Recreatiezone Wolphaartsdijk

De begrenzing van het Aandachtsgebied Recreatiezone Wolphaartsdijk wordt onder meer bepaald door de kenmerkende polderstructuur van het voormalige eiland van Wolphaartsdijk. De noordgrens van de recreatiezone volgt grotendeels de gemeentegrens, deze ligt in het Veerse Meer.

De oostgrens volgt de dijkstructuur aan de oostkant van de Zuidvlietpolder. Binnendijks hoort verder het westelijke deel van de Oosterlandpolder tot de recreatiezone. Om de openheid van de polders volgens het Landschapsonwikkelingsplan te behouden, volgt de grens de Aardebolleweg en de Muidenweg in het zuiden en de hoofdwatergang in het oosten.

De westgrens van de recreatiezone ligt in het westen van de Schelphoek. Aan de overzijde van de Muidenweg wordt de landschapscamping De Heerlijkheid van Wolphaartsdijk inclusief de aangrenzende polder ten zuiden van de camping tot het aandachtsgebied gerekend.

De begrenzingen van het aandachtsgebied volgen hiermee zoveel mogelijk de landschappelijke structuren, waardoor de landschappelijke eenheden intact blijven.

Afbeelding: recreatiezone Wolphaartsdijk

Knelpunten en opgaven

Recreatiezone Wolphaartsdijk kent twee gezichten. Enerzijds is er het buitendijks gelegen gebied met de jachthavens (deelgebied I) waar een groot aantal recreanten op een boot verblijft en water gerelateerde recreatie beoefenen (zeilen, vissen, duiken, varen). Anderzijds zijn er binnendijks vier grondgebonden recreatieparken (deelgebied II en IV) waar de recreanten in huisjes en kampeermiddelen verblijven en

recreëren. De aanwezige voorzieningen zijn in zichzelf gekeerd en hebben weinig onderlinge samenhang en relatie: Rond de jachthavens en de recreatieparken heeft domeinvorming plaatsgevonden, en de openbare toegankelijkheid is laag. Mede vanwege de vele barrières en de verstening laat de uitstraling van het gebied te wensen over.

'De Schelphoek' (deelgebied III) biedt voorzieningen voor dagrecreatie, zoals een strandje, een trailerhelling en een surfgelegenheid. Ook hier is een opwaardering voorzien. Tussen het dagrecreatieve gebied en de aangrenzende camping 'de Heerlijkheid van Wolphaartsdijk' ligt de Muidenweg. De verkeersveiligheid is onvoldoende. Het gebied ten zuiden van de camping is nodig als mogelijk alternatieve ontsluitingsroute. Tenslotte krijgt de gemeente regelmatig initiatieven binnen voor recreatieve ondernemingen in de recreatiezone. Tegelijkertijd is er ook een oproep om geen nieuwe recreatieve initiatieven toe te staan, met het oog op de drukte in het gebied en de natuurwaarden die onder druk staan. De opgave is om tussen deze pijlers een balans te vinden.

Kortgene

Kortgene had in de middeleeuwen stadsrechten, als enige kern op het eiland. Heden ten dage is het een bruisend dorp met veel voorzieningen die steunen op de aanwezige toeristen die de campings, bungalowparken of jachthaven bezoeken. Het productiebos aan de westzijde is verouderd en onlangs nog voorzien van een nieuwe MTB-route. Campings innoveren en hebben daar ruimte voor nodig. Oude locaties van bedrijfsactiviteiten worden alsnog bebouwd met een permanent programma. Route structuren vragen om aanpassingen. Sommige recreatieparken zijn gedateerd en verdienen een transformatie naar huidige kwaliteitsmaatstaven. Gezien de ligging maakt Kortgene en omstreken deel uit van het fietsrondje “Veerse Meer”, scheiding van sportieve en recreatieve fietsers heeft de aandacht.

Afbeelding: Het waterfront van Kortgene.

De oude landbouw haven van Kortgene was reeds lang “uit bedrijf” genomen. Dominant aanwezige, vervallen loodsen en een silo maakten plaats voor woningen aan de haven met nog een hoogte accent voor een compact appartementengebouw. Aandachtspunt is het gevoel van de verbondenheid van het dorp met het Veerse Meer. Dat geldt voor zichtlijnen en openbaarheid en bereikbaarheid van de oevers. De locaties van Delta Marina en Camping de Paardekreek zijn gezichtsbepalend vanaf het Veerse Meer en daar wordt bij de verdere ontwikkeling van deze parken rekening mee gehouden. De smalle havenweg is de enige aan- en afvoerrote. Een extra ontsluiting via de polder is wenselijk, zeker bij calamiteiten.

De recreatieparken aan de oostzijde van Kortgene dateren van de jaren '70 en hebben een upgradering nodig. Opties zijn beperkt. Sterke groei van het dorp maken toevoerwegen drukker en vormen een aandachtspunt om o.a. de fietsroute “rondje Veerse Meer” beter te borgen. Met uitbreiding van wandelroutes wordt het dorp beter bij het Veerse Meer betrokken. Door het bos naast de camping, langs de oevers van het Veerse Meer loopt o.a. een wandelroute, MTB-traject en een ruiterspad. De regionale keringen vormen, volgens de klimaat adaptatie strategie vluchtroutes in geval van extreem weer maar zijn als zodanig niet geborgd en herkenbaar.

Kammerland

Kammerland heeft sinds de afsluiting van het Veerse gat een nieuwe status gekregen. Door recreatie bebouwing aan de oever transformeerde het van een agrarisch georiënteerde gemeenschap naar een recreatiecentrum. Natuur met open vlaktes en beboste gebieden bieden een afwisselend beeld. Er is zowel recreatieve als permanente bewoning gevestigd met op de achtergrond de robuuste landbouw. Bedrijfsactiviteiten nabij de oever richten zich met name op de watersportsector en horeca. In de kern zelf is een gevarieerd aanbod van dienstverlening. Op verschillende locaties is verbetering van de ruimtelijke kwaliteit voorzien, met name verouderde (agrarische) bedrijfsruimte maakt plaats voor recreatieve huisvesting. Daarbij ligt mede de focus om de parken langs de oever meer te verbinden met de kern. Sommige recreatieparken zijn gedateerd en verdienen een transformatie naar huidige kwaliteitsmaatstaven. Gezien de ligging maakt Kammerland en omstreken deel uit van het fietsrondje “Veerse Meer”, scheiding van sportieve en recreatieve fietsers heeft de aandacht. Meer naar het oosten is het openbaar toegankelijk houden van de oever en het vrijhouden van de weidse zichtlijnen een

zorg. Een beperkte natuur impuls kan de aantrekkelijkheid van het gebied vergroten. Bebossing is gedateerd en vraagt om een passend beheerplan.

Om ontwikkelrichting te bepalen is er met een brede groep stakeholders een “Masterplan Havens Kamperland” opgesteld, de uitwerking daarvan is nog niet geheel voltooid. Het van oorsprong “industriële” gebied zorgde dat bebouwing met de rug naar het water was gekeerd. Nieuwe ontwikkelingen hebben inmiddels plaatsgevonden, waaronder de bouw van appartementen. Om de impact ten opzichte van het Veerse Meer te verzachten is er een extra kreek gegraven waardoor een strook natuur geïsoleerd komt te liggen tussen het kanaal en de kreek. E.e.a. gerealiseerd in nauw overleg met SBB. Aan de westzijde van het havengebied ligt een bos van SBB aan de Ruitenplaatweg, ooit daar gepositioneerd door Nico de Jong. Door de komst van 2 landgoederen zijn er forse kavels natuur als biologische corridor gekoppeld aan het bos en de begroeiing van de oude zeedijk. De Havenweg vormt samen met de Ruitenplaatweg een verbinding tussen het dorp en de op het water georiënteerde parken. Met name de fietsers die “een rondje Veerse Meer” doen, gebruiken deze route. De capaciteit is beperkt, scheiding van snel en langzaam verkeer is gewenst. Langs een fors deel van de Ruitenplaatweg is inmiddels een vrij liggend fietspad aangelegd. Rondom de gemeentelijke Jachthaven was de uitstraling wat gedateerd. Het parkeerterrein is volledig klimaatbestendig heringericht en veelal verhard met waterdoorlatende verharding. Langs de haven trekken we deze aanpak verder door. Voor de ligweide aan het Veerse Meer zijn plannen van upgrading opgesteld. De uitwerking volgt, waarbij tevens de aanwezigheid van een eeuwen oude veerdam in oude luister wordt hersteld. De Veersteiger is anno 2014 geheel gerenoveerd. De regionale keringen vormen, volgens de klimaat adaptatie strategie vluchtroutes in geval van extreem weer maar zijn als zodanig niet geborgd en bekend. Accommodatie van RCN Camping De Schotsman was gedateerd, zowel bedrijfsgebouwen als de verhuurobjecten. Met een omvangrijk plan van aanpak heeft een ware metamorfose plaatsgevonden. Daarbij is tevens de eigen waterzuivering geamoveerd en het complex op de riolering aangesloten, wat de zwemwaterkwaliteit van het Veerse meer ten goede komt.

Schotsman

De oude contouren, uitgezet door landschapsarchitect Nico de Jonge zijn nog steeds goed zichtbaar, grote bospercelen met open weidegebieden ertussen en langs de oever. Kwetsbare natuur maar wel met MTB-, fiets- en wandelpaden beleefbaar. De bomen zijn op leeftijd en een forse verdunning heeft plaatsgevonden. Optimalisatie van beheer kan gerealiseerd worden door zonering en verder verdunnen van de bossen. Aan de oevers ten noorden van de trailerhelling is meer “plas-dras natuur” gewenst. De oeverconstructie dient daarvoor aangepast te worden. Meer naar het oosten is verouderde recreatieve bebouwing aan vervanging/ upgrading toe, revitalisering is ingezet: van jaren 70 chalets naar moderne duurzame bebouwing die meer jaarrond gebruikt kan worden. De verouderde waterzuivering van RCN Camping De Schotsman is reeds geamoveerd en het gebied is inmiddels aangesloten op riolering van de gemeente, wat de waterkwaliteit van het Veerse Meer ten goede komt.

Afbeelding: Zicht op Veere vanaf de haven van Kamperland

Bronnen

Ambitiedocument Landelijk gebied
 Besluitvormingsnotitie Gebiedsvisie Veerse Meer Fase 1
 Bouwstenen Zeeuwse Omgevingsvisie 2021
 Convenant Veerse Meer 2009-2019
 Cultuurhistorische kaart Zeeland, waterschap Scheldestromen, 2019
 Deltaprogramma 2020 - Doorwerken aan de delta: nuchter, alert en voorbereid, 17-09-2019 □
 Gebiedsagenda Zuidwestelijke Delta 2050
 Gebiedsprogramma Rondom het Veerse Meer - Evaluatie en Vervolg, oktober 2008
 Gebiedsvisie Rondom het Veerse Meer, december 2004
 Het Veerse Meer, Basisplan 1967
 Kader Richtlijn Water
 Klimaatadaptatie Strategie Zeeland
 Klimaatrobustheidsonderzoek Veerse Meer, Deltares
 Landschapsvisie Deltadammen, Rijkswaterstaat
 Landschap Veerse Meer (bijlage)
 Natuurbeheerplan Zeeland 2019
 Normering primaire waterkeringen - Hoofdrapport, 28-06-2019
 Notitie reikwijdte en detailniveau MER - Zeeuwse Omgevingsvisie 2021
 Omgevingsverordening Zeeland 2018
 Waterkeringenbeheerplan 2016-2020, waterschap Scheldestromen
 Zeeuwse Kustvisie - samen sterk voor de Zeeuwse Kust
 Zeeuwse Nota Waterkeringen 2016-2021, Zeeuws Overlegorgaan Waterkeringen

Websites

Beeldbank.rws.nl, Rijkswaterstaat / Harry van Reeken (recreanten op de oever, p 8)
 Bestemming Zeeland 2030
 Bewuste bestemming Zeeland
www.bij12.nl/wp-content/uploads/2021/01/Natura-2000-Beheerplan-119-Veerse-Meer.pdf
www.clo.nl/indicatoren/nl1604-svi-nederland
 Deltaprogramma Zuidwestelijke Delta, Paspoort Veerse Meer, 2013
www.impulszeeland.nl/nl/innovatie-in-zeeland
kaarten.zeeland.nl
www.klimaatakkkoord.nl/documenten/publicaties/2019/06/28/klimaatakkkoord
longreads.cbs.nl/meetprogrammas-flora-en-fauna-2020/meetprogrammas/
www.middelburg.nl/gebiedsontsluitingsvisie-veerse-meer-zuid
www.natura2000.nl
 Notitie natuurwaarden Veerse Meer 02-04-2021
 Ontwerp Omgevingsverordening
www.topotijdreis.nl
 Veerse Meer overzicht (1965) NAI LANDk19, N.M. de Jonge
 Waterrecreatieonderzoek
www.zeeland.nl/natuur-en-landschap/natuurbeleid
www.zeeland.nl/subsidie-aanvragen/pop3
www.zeeland.nl/verkeer-en-openbaar-vervoer/deltaweg
www.zeeuwsenergieakkkoord.nl/